ADUNAREA DEPUTAȚILOR

REMUS
ILIESCU
ARCHITECT

JIDANII IN RĂZBOI

DOCUMENTE OFICIALE

DISCURS

ROSTIT IN ȘEDINȚELE ADUNĂREI DEPUTAȚILOR DELA 17–18 JULIE 1918. ASUPRA PROECTULUI DE LEGE A INPĂMÂNTENIREI STREINILOR NĂSCUȚI IN ȚARĂ.

DE

D-L PROF. A. C. CUZA

BUCUREȘTI
INSTITUTUL GRAFIC „STEAUA", STR. VASILE LASCAR, 40 BIS.
1923

ŞEDINŢA DE MARŢI 17 IULIE 1918

D. C. Meissner, Preşedintele Adunărei: Discuţiunea generală este deschisă. D. Cuza are cuvântul.

D. A. C. Cuza: Vă rog, d-le Preşedinte, se găseşte cineva, care să susţină această lege din partea majorităţii? Pentru că ar fi normal ca cineva să vorbească pentru şi după aceia să vorbească cineva contra.

D. Al. Marghiloman, Preşedintele Consiliului şi Ministru de Interne: Cine atacă proectul de lege are cuvântul întâi; vorbeşte pentru, raportorul.

D. A. C. Cuza: D-lor Deputaţi, venind cu inima sfâşiată de durere la această tribună, daţi-mi voe să-mi înseninez gândul evocând o figură ilustră a Romei, pe acel mare patriot, părinte al patriei, ale cărui cuvinte au străbătut veacurile şi pare că răspund ca un ecou dureros în această incintă: *„o tempora, o mores"* (sgomot în culoare).

D-le Preşedinte, pătrund încă odată în această incintă, nu numai ecourile antice, ci şi sgomotele moderne dela bufet. Vă rog să luaţi măsuri ca să avem linişte. Înţelegem că majoritatea este însetată, de dreptate firească, dar avem şi noi dreptul să avem linişte, în această adunare.

D-lor Deputaţi, putem zice şi noi: Ce timpuri, ce moravuri! Şi mă grăbesc să adaog, că timpurile sunt şi mai dureroase decât acelea de care vorbea ilustrul orator al Romei, dar că desigur moravurile sunt şi mai triste decât timpurile.

Domnii mei, care sunt moravurile acestea mai triste decât însăşi timpurile în cari trăim?

Un popor, care a voit să-şi realizeze idealul naţional, în modul cum a crezut el că poate să şi-l realizeze, luptând alături de acei, cari afirmau principiul carmuirei de sine a naţiilor; care s'a luptat vitejeşte; care nu a fost învins; care a înscris în istoria ţărei şi a neamurilor pagini strălucite de vitejie la Oituz, Mărăşesti şi Mărăşti, şi care la urmă, fiind părăsit de aliaţii săi, a trebuit să convină la pace şi cu toate că pacea nu se făcea numai decât de biruitor faţă de birult, dar se făcea de acei, cari incontestabil că aveau puterea

covârşitoare în mâinile lor, pacea a devenit ceeace putea să fie o asemenea pace: dureroasă şi umilitoare pentru noi.

Am pierdut Dobrogea, am pierdut munţii, şi mă grăbesc să adaog, că i-am pierdut cu speranţa de a-i recâştiga. Dar pe lângă această răşluire din teritoriul nostru, care era firească din partea duşmanilor, pentru că le venea în folosul lor, iată că intervine o măsură, care nu se mai explică prin folosul lor imediat şi care este totdeodată un atentat la demnitatea noastră, un îndoit atentat la suveranitatea poporului nostru.

Să vă întreb, cum se explică această măsură anormală, extraordinară, din partea duşmanilor noştri?

D. D. Pătrăşcanu: Au cerut-o şi aliaţii noştri şi nu sunt mulţumiţi cu drepturile care le dăm.

D. A. C. Cuza: D-ta eşti în curent cu întreaga diplomaţie a Europei. (Râsete). Ceeace au cerut aliaţii noştri şi ceeace am fi răspuns noi aliaţilor noştri şi ceeace am fi dat eventual după cererea, dacă ar fi fost, a aliaţilor noştri, este una şi ceeace venim noi astăzi să facem, sub presiunea învingătorilor, adică nu a învingătorilor — cum să le zicem — a duşmanilor noştri, e alta.

D. D. Pătrăşcanu: Presa engleză nu este mulţumită.

D. A. C. Cuza: D-ta eşti în curent şi cu presa engleză, cu ce nu eşti D-ta în curent? (Râsete).

D. D. Pătrăşcanu: Sunt în curent cu tot ce trebue.

D. A. C. Cuza: Numai cu un singur lucru nu ai fost în curent, cu ceeace s'a petrecut în zilele când ai noştri mureau în jurul drapelului lor şi când D-ta rămâneai la Bucureşti, părăsind şi Camera din care făceai parte. (Aplauze).

Prin urmare, D-lor Deputaţi, mă întreb ce însemnătate, ce folos trag duşmanii noştri, care este scopul pentru care ni se impune această măsură; care este motivul care îi face să se abată dela normele internaţionale obişnuite, ca noi în aceste timpuri de afirmare a principiului naţionalităţilor să fim jigniţi cum am spus, de un îndoit atentat la suveranitatea noastră naţională, prin aceia că suntem siluiţi mai întâi să înpământenim pe jidani şi în al doilea rând, că suntem siluiţi să-i înpământenim, fără ca măcar să respectăm Constituţia ţărei?

Pentru că aşi fi înţeles mai la urmă, să se pună în tratat principiul ca jidanii să fie înpământeniţi, precum s'a pus principiul şi în tratatul dela Berlin, de altfel şi atunci, cu călcarea dreptului nostru. Dar în ceeace priveşte realizarea acestei măsuri, se cerea evident, ca să se convoace o Cameră Constituantă şi că această Cameră Constituantă, singură care avea chemarea să o facă, să se rostească asupra acestei chestiuni, precum s'a făcut în urma tratatului de Berlin, de Adunările Constituante dela 1879.

Şi iată, D-lor, de ce ziceam că sunt mai dureroase moravurile decât timpurile în cari trăim. Pentru că nu numai se cedează asupra principiilor atunci când eu cred că s'ar fi putut rezista; dar aceia care reprezintă astăzi interesele României, vin încă şi lărgesc condiţiunile de încetăţenire ale jidanilor, consfinţind de bună voe călcarea acelor principii.

D. D. Pătrăşcanu: D-le Preşedinte, cuvântul jidan este un cuvânt parlamentar?

D. Zelea Codreanu: De ce nu?

D. D. Pătrăşcanu: Răspunde-ţi D-vs., D-le Preşedinte, dacă cuvântul jidan este un cuvânt parlamentar.

D. Zelea Codreanu: Este numele unui popor.

D. A. C. Cuza: Daţi-mi voe să-l clarific pe savantul universal, D. Pătrăşcanu.

D. D. Pătrăşcanu: Eu întreb pe d. Preşedinte, dacă cuvântul jidan este un cuvânt parlamentar.

D. A. C. Cuza: Savantul universal diplomatic, ziaristic, istoric şi de toate. D. D. Pătrăşcanu (Râsete), să-mi permită a-i spune, D-lor, că de când a apărut acest neam pe scena istorici — acest neam pe care nu ştiu cum să-l numesc fiindcă se supără D-lui.

O voce: Vorbiţi parlamentar.

D. A. C. Cuza: De când a apărut, aşa dar, în istorie, a apărut ca „Evrei".

Ce înseamnă cuvântul Evreu?

Înseamnă, după unii „de dincolo de râu", adică de dincolo de râul Eufrat, de unde veneau; şi după alţii, mai curând însemnează popor vagabond şi prădalnic, având acelaş înţeles, care se găseşte în cuvântul „Arab", înţelesul cuvântului „Räuber" — D-ta poate că vei fi învăţat acum o leacă de nemţeşte, — care însemnează tâlhar, prădător. Şi cu acelaş înţeles îl găsim la vechii Egipteni, care îi numeau „Apriu". Prin urmare „Evrei" însemnează popor de tâlhari. Iată dar cum ni se înfăţişează când apar în primul moment pe scena istoriei.

Mai târziu, după ce-şi întemeiază statul lor jidovesc, care a durat foarte puţin, dela David până la Solomon, vre-o 50 de ani, fiindcă era pe lângă regatul lui „Iuda" şi regatul lui „Israel", sau numit „Israeliţi".

Dar, a venit, D-lor, binecuvântatul de D-zeu Sargon, pe la anul 722 înainte de Hristos, şi a distrus regatul lui Israel, strămutând poporul „israelit" în Asiria şi Media. Şi atunci a rămas numai regatul lui „Iuda". Va să zică „Judani" = „jidani". Şi, a venit mai pe urmă binecuvântatul de D-zeu, Nabucodonosor, la anul 586, înainte de Hristos şi a distrus şi regatul lui Iuda şi a dus pe jidani în robia Babilonului. Şi de-atunci, şi după nimicirea Ierusalimului de Titus — de când s'au împrăştiat asupra întregului pământ — s'au numit „Jidani".

Aceasta este denumirea istorică. Germanii îi numesc „Juden", Francezii „Juifs", Englezii „Jews", Turcii „Iahudi", Rusii „Jid" şi aşa mai departe.

În cât ei sunt „Jidani", — pentru că nu putem să întoarcem istoria înapoi, la ceeace erau ei pe vremea lui Abraham şi nici la ceeace au fost pe vremea lui David. Şi, cuvântul „Jidan", ţi se pare

D-tale că este o insultă? Răspund: aceasta se datoreşte modului cum ei şi-au purtat numele lor în cursul timpurilor, în relaţiile lor cu celelalte popoare. Pentru care noi nu avem nici o răspundere.

Aşa dar, numirea „jidan" este numire istorică pe care nu o putem schimba; ei sunt şi rămân „jidani", până-şi vor redobândi o ară a lor, unde vor putea să se numească altfel.

Aceasta este explicaţia, D-lor şi trecem mai departe.

Iată că vine guvernul nostru, ziceam, şi dă nu numai ceia ce se cere, dar dă mai mult: lărgeşte cadrele acestei legi, făcând unele concesiuni, mai mari d cât cele cari ne sunt impuse prin tratatul de pace. Şi vom vedea în ce condiţiuni.

Acum, deocamdată, însă, în reb, ce ar fi zis ţara dacă guvernul ar fi făcut următoarea declaraţie:

Ne cereţi Dobrogea? dar, să vă mai dăm şi din dealuri! Este exact acelaş lucru.

Căci, după ce v'a impus tratatul anume condiţii umilitoare, cea mai elementară datorie era să ne ţinem în marginile tratatului. Şi puteam zice: Noi vrem să soluţionăm problema, şi vom vedea cum; dar, deocamdată, este o chestiune, de demnitate naţională ca şi de cuviinţă internaţională, ca să nu soluţionăm această problemă atunci când ne obligă străinii.

Cea mai elementară datorie, în momentul când jidanii de aci interveneau în străinătate şi cei din străinătate se grăbeau să rezolve problema, era să zicem: ne-aţi impus-o; o vom rezolvi în marginile tratatului. Şi aveam această datorie şi din alt punct de vedere, ca să nu ni se spună, cum vom vedea că s'a şi spus, de Contele Burian: că nu sunt prea aspre condiţiile tratatului cu România, căci, Românii sunt mulţumiţi. Aceste sunt cuvinele Contelui Burian.

Şi Dvs. veniţi astăzi şi, nu numai că vă declaraţi mulţumiţi cu ceia ce vi s'a impus, dar vă declaraţi nemulţumiţi că vi s'a cerut numai atât, fiindcă daţi mai mult decât s impune prin tratatul de pace.

Iată ce am zis, D-lor, că moravurile sunt mai triste decât timpurile în cari trăim.

Însă, o întrebare.

Ceiace faceţi Dvs., nu ne miră: acestea sunt ultimile svârcoliri ale oligarhiei — care se prăbuşeşte.....

O voce: Aşa? Aţi mai spus-o aceasta.

D. A. C. Cuza: Şi o mai spun. Dar, cum se explică, D-lor, că aveţi curajul să lucraţi în modul acesta? Se explică prin faptul că jumătate de ţară este stăpânită de Nemţi şi cealaltă jumătate aţi supus-o stărei de asediu. Dacă n'ar fi fost supusă stărei de asediu îndrăznesc să spun: — D-ta, D-le Ministru de Externe, care râzi, sunt sigur că n'ai râde (ilaritate).

D. C. C. Arion, Ministru de Externe: Am râs, fiind-că mi-a spus raportorul: — Ce scandal ar face Cuza dacă n'ar fi starea de asediu! Vedeţi că râd şi alţii? (ilaritate).

D. A. C. Cuza: Ce scandal ar face Cuza? Dar te întreb eu pe D-ta: — Cei ai face D-ta dacă n'ar fi starea de asediu?

D. C. C. Arion, Ministru de Externe: Dacă aşi face scandal, eu mi-aşi face datoria ca să te fac şi pe D-ta să intri în datorie.

D. A. C. Cuza: D-ta ai căuta să mă faci să intru în datorie, cum zici—dar oare ceilalţi cari sânt marea mulţime, ce ar zice?..... Susţin, aşa dar, că numai fiindcă aveţi starea de asediu puteţi Dvs. să veniţi cu asemenea legi. Şi, voiţi, dovadă? Am să citez un exemplu istoric.

La 1866, „Camera Constituantă, în Bucureşti, a căutat să rezolve problema, când era vorba de art. 7 din Constituţie, şi voia să împământenască atunci pe jidani.—Cu 52 de ani în urmă; vă daţi seama ce ar fi fost! Şi atunci, onorabilii părinţi ai poporului, erau gata să dea toate drepturile jidanilor; dar, vedeţi Dvs., atunci nu era starea de asediu şi poporul n'a voit şi a venit la Cameră şi nu se ştie pe unde au eşit predecesorii Dvs., ca să nu dea ochii cu mulţimea înfuriată. Şi de acolo poporul revoltat s'a dus şi a distrus sinagoga şi, prin presiunea lui, a trebuit să se înscrie în Constituţie acel Art. 7, care oprea dela împământenire pe străinii cari nu erau de rit creştin. Iată ce s'a întâmplat la 1866 şi, vă asigur că azi, când conştiinţa naţională este mai vie, Dvs. n'aţi fi putut să staţi pe aceste bănci, să votaţi o asemenea lege, dacă nu aveaţi starea de asediu şi cenzura, care ne opresc pe noi să nu ne mişcăm, să scrim şi să ne întrunim, pentru a ne apăra interesele.

Am aci un exemplu viu. A apărut în ziarul *„Evenimentul"*, un articol de lămurire, al foştilor Dvs. tovarăşi de luptă, un articol foarte blajin, ca să explice punctul de vedere al acelor conservatori, cari nu sunt *aceşti* conservatori, în chestiunea jidovească. Acest articol a fost în aşa fel trunchiat de cenzură, în cât a fost distrus, aşa că nu mai are nici un sens. Articolul a apărut în ziarul *Evenimental*, de Duminică 15 Iulie 1918 şi în numărul de azi, 17 Iulie, gazeta conservatoare protestează, zicând:

„In numărul din urmă al ziarului nostru am publicat un „articol asupra chestiunei Evreilor, în care arătăm într'o formă „cu desăvârşire modernă, punctul nostru de vedere asupra gravei „propuneri în discuţie, totuşi articolul a fost cenzurat în aşa chip „în cât este de neînţeles.

„Mâine vom publica din articolul în chestiune, rămânând „că dacă cenzura va stărui în modul ei de a proceda, să re„curgem la alte mijloace pentru a aduce la cunoştinţa publică „părerea noastră, căci nu putem admite ca să fim împiedicaţi de „a ne rosti într'o atât de însemnată chestiune".

Prin urmare, este dovedit că Dvs., chiar pe conservatori — nu pe noi, naţionalişti democraţi, pe cari aţi putea să ne taxaţi ca agitatori ci, pe conservatorii Dvs. îi împiedecaţi de a-şi exprima cele mai moderate păreri.

Şi, atunci, iată cum se explică autoritatea Dvs. şi zâmbetul triumfător al D-lui Ministru de Externe. Că ştie că nu riscă nimica: starea de asediu aici. Nemţii în cealaltă jumătate de ţară, presă nu mai există, întruniri nu se mai ţin: întunericul tăcerei silite acopere totul.

Dar, mai este ceva: mai este judecata istoriei.

Fiind-că am început D-lor, cu o reminiscenţă istorică di vremea romanilor, daţi-mi voe să vă mai citesc încă ce spune Tacit — şi este plăcută desigur, cu deosebire D-lui Ministru de Externe, ca om al şcoalei, această amintire, — ceiace spune Tacit de decăderea Romei, a Consulilor, a Senatorilor a cavalerilor:

„*At Romae ruere in servitium consules, patres eques; quanto quis illustrior, tanto magis falsi ac festinantes*". (An. Lib. I. VII).

„In timpul acesta la Roma, se aruncau în servitute Consulii, Senatorii, Cavalerii; şi cu cât vreunul era mai ilustru, cu atât era mai falşi şi mai grăbiţi".

Apoi, d-lor, în asemenea condiţiuni dureroase, în loc ca prin atitudinea d-v. demnă să veniţi în faţa lumei întregi, în faţa Europei, şi a duşmanilor noştri—şi nu ştiu ce stimă pot să aibă duşmanii noştri pentru d-v.

D. C. Meisner, Preşedintele adunărei: Daţi-mi voe, azi nu se mai zice „duşmani"...

D. A. C. Cuza: Să zicem: Prietenii d-v.! (Ilaritate).

D. C. Meissner, Preşedintele Adunărei: In tot cazul acei cu care am încheiat pacea, nu pot fi trataţi ca duşmani aici în Parlamentul ţărei.

D. A. C. Cuza: D-lor, voi trece dincolo chiar, presupun, de dorinţa d-lui Preşedinte şi voi zice „prietenii noştri".

D-lor, ziceam: nu ştiu ce stimă pot să aibă „prietenii" noştri de acolo pentru d-v.

Eu dacă aşi voi să insist — dar nu insist — a-şi explica multe din actualele întâmplări prin această atitudine a d-v. poate prea din cale afară binevoitoare pentru dânşii.

Ar fi trebuit să ziceţi: România îşi va rezolva ea singură problemele ei pe calea pe care i-o indică Constituţiunea ţărei. Va veni timpul ca noi să rezolvim problema jidovească pe cât mai larg, precum o va voi ţara; azi d-v. ne impuneţi să o rezolvim în anume puncte; vom da satisfacţie punctelor d-v.

Iată atitudinea corectă, care se impunea unui guvern, ca să reprezinte sentimentul naţional, faţă de această problemă. D-v. n'aţi avut-o. Şi aceasta este vina d-v. cea mai mare. . . . . .

. . . . . .

Pe jidani, i-au considerat pururea ca străini primejdioşi existenţei noastre naţionale, cei mai autorizaţi reprezentanţi ai poporului românesc, cei mai luminaţi în toate domeniile.

D-v. cunoaşteţi cine a fost *Simion Barnuţiu*, înflăcăratul apostol al redeşteptărei naţionale în Ardeal, la 1848, profesorul incomparabil, care a ilustrat mai pe urmă Universitatea din Iaşi; cine a fost *Const. Negri*, marele patriot şi diplomat, unul din făuritorii Unirei; cine a fost *Vasile Alexandri*, despre care s'a zis, că e „regele poeziei române", *Vasile Conta*, filosoful recunoscut, autorul atâtor lucrări eminente, *Mihail Eminescu*, genialul poet şi cugetător politic, *B. P. Hajdeu*, ilustrul învăţat cu renume european, *Mihail Kogălniceanu*, luptătorul generos, pentru libertatea mulţimei, bărbatul de stat iscusit, reformatorul dela 1863. Peste părerile acestora, nu se poate dar trece cu epitetul comod de „antisemiţi". Ei sunt expresia, conştiinţei luminate a întregului nostru popor.

Daţi-mi voe, dar, să vă spun că în punctul d-v. de vedere sunteţi izolaţi; că legea d-v., pe care o aduceţi astăzi, e o lege fără precedent, în legislaţia noastră; că aveţi o atitudine, care nu a fost atitudinea generaţiilor trecute, până la noi. Şi oare vă daţi seama de grava răspundere pe care v'o asumaţi prin această atitudine a d-v. şi prin legea pe care o faceţi acum?

Dar, d-lor, toate le-am îngădui, repetăm: nu putem îngădui, falşificarea adevărului; nu putem îngădui, crearea unor legende; nu putem îngădui pângărirea istoriei noastre.

Afirmă d-l raportor, în expunerea sa de motive:

„Legea pentru împământenirea străinilor născuţi în ţară, vine „ca să îndrepte situaţiunea neconformă cu echitatea pe care o avea „o populaţiune, deşi străină etniceşte, de noi, totuşi de mult timp „stabilită în ţara noastră".

Vă mulţumesc pentru „străini etniceşte". Bine că aţi recunoscut şi aceasta! Aţi fi putut să ziceţi şi nu ar fi fost nici o răspundere: Nu sunt streini nici etniceşte, sunt chiar români. Dacă au venit cu legiunile lui Traian, la ce nu ar fi şi ei autoctoni! (Ilaritate).

Dar, d-l raportor îşi continuă astfel expunerea sa literară, aşa dar de pură fantezie, întrucât e lipsită de orice dovezi:

„Această populaţie, care alăturea şi împreună cu noi a luat „parte la toate durerile şi bucuriile ţărei şi mai ales în ultimul timp „şi-a făcut cu prisosinţă datoria către patrie, urmează să fie chemată „cu drepturi egale la rostirea în viaţa publică. Este un act de drep- „tate ce se face şi pe care noi, independent de orice raţiune politică „de afară, înţelegem a-l face, mai ales că astăzi toate ţările bătrânei „Europe şi ale lumei civilizate au rezolvit această chestiune în con- „formitate cu spiritul de dreptate, astfel cum trebue înţeles în veacul „al XIX".

Aci e legenda pe care noi nu voim s'o lăsăm să se întrodncă; aci ce e pângărirea istoriei noastre; aci e falşificarea adevărului.

D. Dimitrie Arion: Aşa este.

D. A. C. Cuza: Aşa este, zice d. Dimitrie Arion şi ori ce conştiinţă românească şi cinstită va zice: aşa este.

Cum d-lor să vină şi să se afirme, că oamenii aceştia au luat parte cu noi la toate durerile şi la toate bucuriile ţărei?! Că mai ales în ultimul timp şi-au făcut cu prisosinţă datoria către patrie şi că pentru aceasta urmează să fie chemaţi la drepturi egale?!

Iată ceia ce nu putem admite, ceia ce nu se poate tolera.

Da, puteţi să le daţi drepturi; cine vă împiedică? Aveţi puterea în mână şi sunteţi sub presiunea văzută a unui tractat, mă tem însă mai mult, că sunteţi sub presiunea nevăzută a unei puteri ocúlte. Mi faceţi efectul că nu vă puteţi mişca.

Şi eu, în naivitatea mea, când a fost să se discute proectul

acesta în secţiuni — unde am fost fericiţi să avem un moment şi pe d. Prim Ministru, şi fiindcă ziceam să nu se mai dea citire proectului, ca să nu se continue o formalitate dureroasă pentru noi — am întrebat pe d. Prim Ministru: d-le Prim Ministru, acest text se poate modifica? d. Prim Ministru mi-a răspuns: nu, pentru că e contractual.

Atunci am zis: ce să mai continuăm cu discuţia: numiţi raportorul şi s'a isprăvit, căci de ce să mai discutăm un lucru care nu se mai poate modifica, care este contractual.

Dar contractual prin ce, pentru ce? şi cu cine?

Nu e contractual prin tractat, pentru că tractatul nu prevede ce e scris în proectul Dvs de lege. Prin urmare: contractul cu cine? Aceasta rămâne să se desvăluiască de istorici viitori. Căci dvs. ziceţi, că nu puteţi să faceţi altceva decât să votaţi legea, aşa cum se prezintă. Şi legea nu rezultă aşa din tractat. Aşa dar „contractual" se rapoartă la ceva, care nu e în tractat, ci la altceva.

Ce este acel „alt-ceva"? va trebui să se stabilească.

Căci d-lor, necesitatea aceea, văzute a tractatului, să zicem: să ne închinăm înaintea ei, să ne plecăm înaintea ei, ca înaintea unei fatalităţi. Dar d-lor e altceva când această necesitate fatală, această încălcare silnică a drepturilor noastre, se transformă într'o benevolă acordare de drepturi din partea noastră, şi anume pe motivul: că aceşti individi ar fi luat parte alături de noi la toate durerile noastre şi mai cu deosebire în ultimul timp, adica în timpul războiului, şi au făcut cu prisosinţă datoria.

Şi-au făcut cu prisosinţă datoria?

Este dar vorba, că jidanii au luat parte la război şi au dobândit lauri pe câmpul de luptă.

Am aici un articol în ziarul jidovesc „Gazeta Bucureştilor" (ilaritate) cu titlul „Incetăţenirea Evreilor pământeni", în care se zice asemenea: „Ca oşteni, Evreii şi-au făcut datoria cu devotament şi bărbăţie" (ilaritate).

Se înţelege dar că trebue să atingem în deosebi această problemă a modului cum jidanii şi-au îndeplinit datoria faţă de ţară, în timpul războiului, ca să nu mai poată fi nici un dubiu.

Nu trebue să se acrediteze legenda, mai târziu, cum că în luptele dela Mărăşti, Mărăşti şi Oituz pentru apărarea graniţelor Moldovei, la victoriile regimentelor noastre, au participat şi jidanii. Şi chiar că dacă n'ar fi fost poate jidanii, am fi perit! Ar fi, d-lor ca românii să înscrie în analele istoriei lor o experienţă unică, pe care n'a mai făcut-o nici un popor de pe lume cu jidanii — şi la care jidanii ei singuri n'au pretins nici o dată, — adică experienţa, că sunt elemente viteze, capabile de acte de eroism Şi de oare ce, cu acest meşteşug că au luat parte la războiu, au fost împământeniţi vre-o 1000 de jidani — după războiul dela 1877 — încep să precizez faptele, în privinţa aceasta.

Câţi jidani credeţi dvs că au luat parte în războiul din 1877, câţi au murit?

Au trecut Dunărea şi au luat parte la război, după actele oficiale, 60.000 Români şi 900 jidani. Din aceşti 60.000 de Români, au murit 2107 iar jidani... au dispărut 4. (Mare ilaritate). Toţi din Reg. 13 din Iaşi, Reg. eroic care a fost decorat la 1877.

Dar, să vi-i citez pe nume: Weinberg Iancu, Bercu Iancu, Iţic Israel şi Finkelştein Moise.

Nu morţi: dispăruţi. (Mare ilaritate).

Vă rog să controlaţi în scrierea întocmită după documente oficiale: „Istoricul războiului dela 1877—1878 partea II-a şi a III-a, de mai mulţi ofiţeri", la pag. 316.

Şi pentru această faptă, că patru jidani au dispărut, au fost împământeniţi 1000. Nu e patru la mie, ci e o mie la patru! (Mare ilaritate).

O voce: Prea a fost mare camătă! (Mare ilaritate).

D. A. C. Cuza: Dar experienţa cu jidanii în armată, am făcut-o nu numai noi, au făcut-o şi Ruşii, între altele în războiul cu Japonia, la 1904. Şi fiindcă este o asemănare perfectă între atitudinea lor în armata noastră — care se va dovedi prin documente respective — şi atitudinea lor în armata rusească, daţi-mi voe să vă citez numai câteva cuvinte din scrierea Generalului Martynov, din Statul Major rusesc, cu titlul: „Quelques leçons de la triste experience de la guerre Russo-Japonaise", apărută la 1906, după catastrofa Rusiei de-atunci. Generalul Martynov zice:

„Soldaţii celorlalte naţionalităţi cari intră în compoziţia armatei „ruseşti, s'au arătat în genere inferiori poporaţiei indigene, cu toate „acestea, în rânduri, ei s'au contopit cu dânsa. Jidanii făceau excepţia „supt acest raport; la mobilizare, ei au întrebuinţat toate mijloacele „ca să scape de apel, emigrând în masse în străinătate, recurgând „la amputaţie, etc. etc. După datele publicate de „Invalidul Rus, din „56.262 jidani chemaţi în serviciu în cele din urmă patru luni de 1904, „nu au putut fi admişi decât 21.371 oameni; deficitul a trebuit să „fie umplut cu creştini. De îndată ce ajungeau pe teatrul de operaţie „jidanii se sileau de obicei să fie ocupaţi în tot felul de servicii în „afară de rânduri. Dacă nu reuşeau, ei simulau diferite boale, — co-„miteau înadins crime, dezertau, sau treceau pur şi simplu la inamic. „Intr'o divizie, dela 1 Aprilie 1904 până la 1 Iulie 1905, au fugit „256 jidani; în aceiaşi perioadă numărul dezertorilor celorlalte na-„ţionalităţi a fost de 8. Jidanii cari rămâneau în trupă aveau în genere „o influenţă foarte nefastă asupra camarazilor lor şi, din cauza naturei „lor nervoase, erau propagatorii principali a tot felul de panici".

Concluziunea Generalului Martynov în urma acestei experienţe, era ca jidanii să fie scoşi din armată:

„In genere, naţionalitatea jidovească, ale cărei trăsături caracteristice sunt o extremă poltronerie şi o mare slăbiciune fizică, este „cu totul inaptă pentru serviciul militar. A vărsa într'un corp de trupă „o mare proporţie de jidani, este a voi să o demoralizezi cu siguranţă...

„Jidanii, într'un mod general, sunt inapţi pentru serviciul trupei „şi trebue să fie cu totul scutiţi. Ei trebue să fie afectaţi elementelor „în afară de rânduri, cu excepţia, firească a celor câţiva izolaţi, cari „ar cere ei singuri să servească în trupă. Şi pentru a egaliza sar-

„cinele serviciului militar, poporația jidovească ar trebui să fie supusă „la un impozit pecuniar special".

D-lor, această experiență a generalului de Stat major Martynov din armata rusească, am făcut-o și noi. De-aceia, partidul naționalist-democrat, dându-și seama că aceasta este cea mai mare primejdie pentru armata românească, a cerut, din primul moment, excluderea jidanilor din armată.

Și aici nu noi suntem de vină, dacă nu am reușit să se introducă această măsură. Căci în loc să se țină seama de experiența făcută, — și voi dovedi imediat ce concludentă este aceea experiență — după războiul din 1913 d. Take Ionescu profită de ocaziune și introduce pe jidani în școliile noastre militare. Adică, după ce se dovedește că nu sunt buni de nimic în armată, îi pune să comande pe Români, și îi face ofițeri.

Pe ce se bazează asemenea procedimente? Vă puteți întreba: care este motivul, care este cauza pentru care d. Take Ionescu, fără să ție seama de experiența militarilor competenți a venit să impună armatei, ca viitorii comandanți, elemente jidovești? Mărturisesc că eu nu pot pricepe; nu văd nici un argument, prin care să se poată susținea o asemenea măsură nexplicabilă.

Am aici — și să nu vă mirați de documentarea mea, pentru că în momentul când jidanii începuse mișcarea de a li se da drepturi la 1917, pe când soldații noștri se aflau sub gloanțele dușmanului și se luptau, ca să apere bucățică cu bucățică pământul acesta, și când vedeau de aproape, sub ochii lor, acțiunea distrugătoare a elementului jidovesc, care părăsea frontul, care trăda — și cum din cauza acestor trădări și părăsiri de fronturi, cădeau jertfă sute și mii de vieți românești — când a venit d-lor, fostul guvern a d-lor Ioan Brătianu și Take Ionescu, în camera liberală — cu și atunci m'am opus — și am declarat, că e vorba să se dea drepturi jidanilor, atunci s'a pornit cu curent de adâncă nemulțumire din rândurile armatei luptătoare, de pe front, și mi-au venit din toate părțile, fiindcă știau că mă interesez de această problemă, mi-au venit din toate părțile zic informațiile cele mai precise pentru a mă documenta în cazul eventual că problema ar veni la ordinea zilei.

Și iată d-lor o scrisoare, pe care o țiu ca o relicvă. Ea este semnată de 26 ofițeri. In fruntea lor este unul pe care-l pot numi, locotenentul Grigore Vasiliu — Prut, unul din cei mai eminenți foști studenți ai mei, însuflețit de cele mai nobile sentimente pentru țară, și neam. Când a sunat goarna, el și-a părăsit situațiunea lui de magistrat s'a înscris în rândurile armatei active și a căzut ca un erou pe câmpul de luptă. Tinerii aceștia, așa dar văzându-se amenințați să li se pună peste dânșii pe aceia, care se purtaseră așa cum știm că s'a purtat, și cum avuseseră ocaziunea în fiecare zi să o vadă, mi-au trimis aceste rânduri de protestare și de profundă revoltă, scrise în ajunul chiar al marilor lupte dela Mărășești Mărești și Oituz de pe front:

Paltinată, 14 Mai 1917

Domnule Deputat,

„Noi luptătorii: ofițeri și soldați, atât pe pământul străbun al „Transilvaniei, cât și la granițele României libere, când am scos „săbiile și am înarmat pușile să plecăm la luptă, am plecat să ne „desrobim frații din robia de veacuri a vrăjmașilor și nici de loc a „lupta pentru popoarele parazitare, ca poporul jidovesc.

„Acest popor care trăind neasimilat de atâta vreme pe spinarea „poporului nostru, a dovedit prin apucăturile lui că este un element „dișolvant și de corupție.

„In războiul crâncen, pe care-l duce poporul nostru, jidanii au „dat dovadă de completă lipsă de patriotism și de recunoștință, „ce datorește, așa că nu poate îndrăzni să cerșească vre-un drept „supt nici o formă căci știu ca nu merită. Am dovedit însă că sunt „cei mai aleși spioni și prizonieri, care procură dușmanilor toate „informațiunile relative la ordinea de Stat și a armatei noastre, așa „că totdeauna s'a întâmplat că de câte ori s'a predat un evreu la „inamic să suferim vărsări de sânge și pierderi, ce de al mintrelea „n'ar fi fost.

„Nimeni nu poate să știe mai bine ca noi acestea...

„Ne adresăm dvs. cu aceste rânduri spre a ti interpretul nostru „în parlament și a nu lăsa cu prețul oricâtor jertfe, ca această ches- „tiune actuală să se rezolve în detrimentul Românilor și în marele „profit al dușmanilor noștri".

Această scrisoare de protestare, cum am spus, este semnată de 26 de căpitani, locotenenți, sublocotenenți, preoți și medici, printre cari figurează și locotenentul C. I. Vasiliu-Prut, care a murit ca un erou pentru țară. Și cred că protestările acestora, ca martori oculari, însemnează în ce privește purtarea jidanilor în actualul război, ceva mai mult decât afirmările nedovedite ale d-lui Raportor, în expunerea sa de motive.

Și evident, d-lor, că oamenii aceștia aveau dreptul să se simtă jigniți. Dar dvs. nerăbdători cum sunteți ca să treceți legea aceasta — nu vă dați seama de suferința morală a acelora care în timpul gerului stăteau sub gloanțele dușmanului, fără ca să aibă măcar hrană, îmbrăcăminte și arme, și cari pe deasupra mai primeau vești din țară că se pregătește să ne dea drepturi trădătorilor și spionilor — nu vă dați seamă, zic, de suferințele acelora, de cutremurul acelora care au apărat țara și onoarea României, la primirea unor asemenea știri. Dvs. sunteți grăbiți, ca cu o oră mai curând, să treceți această lege, să dați satisfacție acelora tocmai, în contra cărora protestează conștiința luptătorilor noștri cinstiți și viteji.

Sunteți nerăbdători să dați drepturi țăranilor, care așteaptă de atâta vreme. Sunteți nerăbdători să-i împământeniți pe jidani; nu sunteți nerăbdători să împroprietăriți pa țărani, cari au apărat cu pepturile lor pământul acesta.

Dar, d-lor, iată cum se explică prin urmăre documentarea mea, atât de bogată. Şi să îmi daţi voe să încep cu un document de o valoare deosebită pentru lămurirea problemei, acum în dezbatere.

După 1913, conducătorii armatei au rămas profund îngrijoraţi de modul cum elementul jidovesc, se manifestase în campania din anul acela. Şi fiindcă în corpul IV de armată se mai aflau mai mulţi jidani decât în celelalte corpuri, din ordinul Ministerului de Război, s'a făcut de către Comandantul Corpului IV de armată G-l Lambrino, cercetări consemnate apoi în raportul No. 23 din 12 Aprilie 1914, care este hotărător în ce priveşte valoarea militară a jidanilor, şi participarea lor la campania din 1913. Şi iată în întregime textul acestui document oficial preţios:

Copie după raportul Corpului IV de armată No. 23 din 12 Aprilie 1914 către M. S. M.

„In conformitate cu ordinul dvs. de faţă No. 11081, am onoare „a înainta alăturat rezultatul cercetărei ordonate şi anume:

I

„Un tablou numeric de toate întrebuinţările şi serviciile la care „au fost daţi soldaţii evrei pe timpul campaniei, la toate corpurile „şi serviciile Corpului de armată.

Din acest tablou se vede că:

„53% au fost la front, iar 47% la servicii, părţi sedentare, etape „şi formaţiuni teritoriale.

„Motivele arătate de şefii de corpuri în rapoartele lor, pentru „ce s'au dat în proporţie mare la servicii, părţi sedentare, etc., în „general sunt următoarele:

„S'au dat Evreii la aceste servicii pentru că nu aveau încredere „în ei la front; alţii, pentru că fiind debili au căutat să-i întrebuinţeze „la servicii mai uşoare.

„Mulţi din evrei au pretins ca ştiu aceste servicii, că sunt de „meserie căruţaşi, măcelari, etc. S'a constatat însă în urmă, că majo„ritatea nu cunoşteau deloc aceste servicii şi unii din ei au fost schimbaţi.

„Unii soldaţi evrei s'au prezentat la mobilizare după încadrarea „şi complectarea efectivelor, dar nici destul de târziu pentru a putea „fi daţi dezertori. Astfel, prin forţa lucrurilor, au rămas la partea sedentară.

„Alţii s'au prezentat în primele zile ale mobilizărei, răspundeau „la apeluri, dar fugeau de a fi echipaţi, stând ascunşi în cazarmă, „aşa că nu au putut fi echipaţi şi apoi au apărut imediat după ple„carea regimentului".

II

„Privitor la cele arătate la Reg. 7 Rahova No. 25, din cercetările făcute de către Colonelul Boureanu, Comandantul Brigadei, se „constată, pe de o parte, că la începutul campaniei, au fost daţi în „servicii mult mai mulţi evrei cu deosebire ca conducători, pentru că „arătase că cunosc această meserie, dar în urmă dovedindu-se că „arătările lor au fost neexacte, parte au fost schimbaţi; iar pe de „altă parte, că celelalte arătări din ziarul „Facla", sunt neîntemeiate, „se alătură raportul Colonelului Boureanu".

III

„Privitor la chestiunea daca soldatul evreu este un element pe „care se poate conta la războiu, pentru a putea raporta în cunoştinţă „de cauză, am cerut părerile tuturor şefilor de Corpuri de infanterie „cavalerie, artilerie şi şefii de servicii cari au avut comandă în această „campanie precum şi comandanţilor de brigade de divizii, care părer „s'au strâns în dosarul alăturat. Atât din acest dosar cât şi din apre„cierile făcute de şefii de corpuri nominal asupra tuturor soldaţilor „evrei mobilizaţi, arătate în tablourile înaintate cu raportul corpului „de armată No 1156, se vede în concluziune că:

„Soldatul evreu este un element pe care nu numai că nu se „poate compta în războiu, dar este un element periculos şi disolvant „pentru armată.

„In campanie, afară de câteva cu totul rare excepţiuni, masca „soldaţilor evrei a fost numai o povară, constituind elemente de desordine „pentru corpuri şi că mult mai multumite ar fi fost corpurile a nu-i „fi avut în rânduri.

„Că numărul mare de evrei în o unitate poate duce la o catastrofă „aceea unitate.

„In infanterie au frică să tragă cu arma, nu pot duce greutatea „muniţiuni cu care este încărcat un infanterist şi formează masa tre„narzilor în marşuri.

„La cavalerie, în afară că nu au nici o aptitudine pentru călărie, „căci au frica calului şi nu-l pot îngriji; dar mai ales nu se poate „compta pe ei, în recunoaşteri şi servicii izolate ca ştafete, posturi etc.

„In artilerie, sunt tare fricoşi şi impresionabili la tragere, un „servant sau un conductor fricos poate compromite un tun, ceia ce „este foarte mult dacă îl raportăm la numărul de infanterişti ce el „reprezintă.

„Că această stare a lor ar proveni din cauzele următoare:

„*Soldatul evreu este lipsit de toate calităţile morale care carac„terizeaza pe bunul soldat, pe bunul luptător, că iubirea şi devota„mentul pentru datorie şi şefii săi, solidaritatea cu camarazii, spiritul „de sacrificiu, supunerea francă, simţământul demnităţei, ruşinea „pentru acţiunile rele ce ar săvârşi; nu se poate prin nimic enlu-*

„*ziasma, cuvântul şi exemplul şefului nu-l mişcă şi nu-l poate in-*
„*fluenţa ; nu are de cât porniri pentru interes personal şi material.*

„Massa soldaţilor evrei sunt lipsiţi de calităţile fizice necesare „pentru a face o campanie, sunt debili, fără rezistenţă la marşuri, la „intemperii, la viaţa de campanie cu toate lipsurile şi greutăţile ei.

„Cu deosebire îi lipseşte curajul şi sentimentul expunerei per„sonale fiind foarte impresionabil şi foarte fricos.

„La el instinctul de conservare predomină ori ce alt instinct şi „ori ce alt sentiment, din care cauză este periculos *ca propagator „de panică în unităţile unde sunt mai numeroşi.*

„Aptitudinele evreului cu totul contrarie cerinţelor serviciului „militar sunt în firea şi sângele rasei sale, de aceia nu se poate „aştepta şi nu se poate parveni prin nici un mijloc şi cu ori câte „stăruinţe puse, a face buni militari din evrei.

„De altfel soldatul evreu este foarte inteligent, dar această in„teligenţă o întrebuinţează numai şi numai spre a putea trage folos „pentru persoana sa, este ingenios a se sustrage serviciilor grele, a „corupe gradele inferioare, şi a-şi asigura bunul trai.

„După arătările şefilor de corpuri, unităţile care numără 10-20 „evrei în rânduri, nu mai pot fi ţinute în mână de oare ce ei sea„mănă corupţiunea şi-i ataţa la indisciplină şi rea purtare în „unităţi.

„Numărul soldaţilor evrei în acest corp de armată în cam„panie, a atins cifra de 5400 din care :

în front	2867
la servicii	1143
la etape	244
trupe teritoriale	265
părţi sedentare	885

„Mulţimea aceasta de elemente periculoase trebue să dea de „gândit şi să se ia măsuri în consecinţă, spre a nu avea de *înre„gistrat panici şi catastrofe* în războaiele viitoare.

„Chestiunea merită un deosebit studiu şi o deosebită atenţiune.

„A fi dispensaţi de armată, nu poate fi o bună soluţiune de „oarece ei nefiind stingheriţi în afaceri, ar câştiga foarte mult eco„nomiceşte faţă de românii cari, în timpul serviciului militar sunt „sustraşi 2—3 ani dela interesele lor personale.

„Afară de aceasta, evreii din ţările străine ar năvăli şi mai „mulţi la noi când ar şti că sunt scutiţi de serviciul militar.

„Pe de altă parte se impune neapărat ca atât în timp de pace „cât şi în timp de război, să se sustragă elementul românesc de „contagiunea rea, de influenţa rău făcătoare ce o exercită soldatul „evreu asupra lui.

„Pentru aceasta cred că ar trebui :

„In timpul de pace, sau să se formeze unităţi aparte din evrei, „puse sub o comandă energică ; sau, să se dea fără distincţiune ca

„şi până acum la regimentele de infanterie, cavalerie, artilerie şi ma„rină, însă în fiecare regiment să fie strânşi într'o singură unitate, „pluton sau companie, cu cadre alese dintre gradaţii mai tari de „înger şi mai neconruptibili pentru ca astfel şi ei să facă acelaş ser„viciu, să aibă aceleaşi greutăţi ca şi românii.

„Mai ales în această campanie, cât şi de altfel în timpul de „pace, în serviciul militar, s'a remarcat că evreii au în general sume „însemnate de bani, la ei ; şi contrar firei lor sunt largi şi chel„tuitori.

„In cavalerie şi artilerie, s'a remarcat că mai toţi evreii cari „nu parvin a fi daţi în corp la servicii auxiliare sau a-şi face viaţa „mai uşoară, prin intervenţii şi conruperi cu bani, dezertează şi „pleacă la America, neputând suferi viaţa de tunar sau cavalerist „adevărat. Pe evreu este destul a-l pune să tragă şi să îngrijască „*singur el* de cal, arată şefii de corpuri, pentru ca din primele zile „să fugă în America.

„In caz de mobilizare cred că ar trebui luate următoarele mă„suri în privinţa lor :

„*a)* Să nu se dea ca combatanţi la partea activă, decât în pro„porţie foarte redusă şi numai pe acei cari ar inspira mai multă în„credere şi cari în timp de pace s'ar fi arătat buni soldaţi ; al căror „număr de altfel dela sine va fi foarte redus.

„*b)* Să se dea în serviciile corpului ca meseriaşi, pe acei ce „în adevăr sunt meseriaşi de profesiune.

„*c)* Să se dea la diferite servicii ca : brutari, conductori de „trăsuri pela diferitele coloane şi ambulanţe, acei cari în adevăr „sunt de meserie ; nici aci însă în proporţie prea mare de oarece nu „se poate conta pe ei în caz eventual de pericol : — In expediţia „din Bulgaria din acest an, nişte comitagii bulgari trăgând câteva „focuri asupra convoiului diviziei de cavalerie, dela primul foc, con„ductorii evrei dela trăsurile regimentului 8 Roşiori din Botoşani, „care erau în mare majoritate, sau ascuns parte sub trăsuri, parte „au luat-o la fugă părăsind convoiul şi ascunzandu-se pe sub tufi„şuri şi porumburi în loc să pună mâna pe arme.

„Cazuri de felul acesta, care arată frica şi lasitatea soldatului „evreu, s'au produs multe în această campanie, deşi nu au avut lupte „şi nu a existat dar nici pericolul real.

„*d)* Să se dea în proporţie mai mare la etape şi la forma„ţiunile ce rămân în interiorul ţărei.

„*e)* Să fie strânşi în companii de lucrători pe specialităţi „toţi acei ce cunosc diferite meserii şi să fie utilizaţi în raport cu „cunoştinţele lor.

„*f)* Restul să se strângă la unităţi aparte numai de evrei, că„rora să li se dea numai întrebuinţări de acelea unde nu pot com„promite operaţiuni importante, unde nu au a lupta, ci numai de a „fi o trupă care să impue prin prezenţa ei, cum ar fi escortare de „prizonieri, de diferite convoiuri pe zona etapelor, depozite de păzit „pe zona etapelor şi în interior, posesiunea unor puncte înapoi, etc.

„In toate aceste întrebuinţări indicate mai sus, massa evreilor „din Moldova să fie împărţită la toate corpurile de armată, pentru „ca astfel să fie cât mai mult răspândiţi în massa elementului ro„mânesc, aşa că la mobilizare să nu se resimtă influenţa lor în uni„tăţi şi în diferitele formaţiuni.

„In cavalerie şi artilerie cu schimbul trebue a fi excluşi cu de„săvârşire. In cavaleria cu schimbul ar fi bine să fie admişi numai „sătenii şi acei orăşeni cari prin natura ocupaţiunei lor au cai şi pot „a-şi îngriji de caii lor.

„Legiuitorul înfiinţând călărimea cu schimbul a urmărit ideia a „avea o cavalerie efitină formată din sătenii plugari care au cai, cari „sunt obişnuiţi cu caii, cari au putinţa de a-i întreţine, şi cărora „pentru aceasta li s'a făcut o înlesnire în serviciul militar; ceeace „nu este cazul cu evreii orăşeni şi în general cu toţi orăşenii cari „nu au obicinuinţa calului.

„Căci trebue ştiut, că soldatul călăraş cu schimbul învaţă că„lăria mai mult acasă, prin ocaziunile ce are de a-şi încăleca calu „său decât în puţinele zile în care se concentrează pentru instrucţia „călare.

„Evreii dela oraşe, cu serviciul prin prăvălii şi în general me„seriaşii nu pot îngriji de cai şi fac tot felul de combinaţiuni, pentru „aceasta, nu pot învăţa călăria în puţinele zile de concentrare, iar „la războiu, manevre şi concentrări, merg până a-şi răni singuri caii, „pentru a scăpa de a-i încăleca.

„Trupă cu schimbul în aceste condiţiuni, este negaţiunea cava„leriei şi a o menţine astfel recrutată, este a ne înşela singuri.

„La serviciul sanitar, unde din cauză că serviciul este mai „uşor, se grămădesc foarte mulţi, iarăşi nu ar trebui daţi de loc ca „sanitari, de oarece s'a văzut că evreul nu are sentimentul iubirei „aproapelui şi al sacrificiului, pentru a îngriji de răniţi şi bolnavi, cu „tragere de inimă, ceeace se cere la un sanitar.

„Apoi crucea, simbolul credinţei creştine, purtată de evreu, „produce o vădită rea impresie asupra soldatului român, care vede „acest simbol al credinţei sale pus pe capul şi braţul evreiului; pe „care acesta nu l respectă cum ar trebui şi-l acceptă numai pentru „că îi înlesneşte în timp de pace un serviciu mai uşor şi în timp „de războiu îi dă putinţa de a fi mai puţin expus pericolului.

„Sentimentul evreilor pentru serviciul militar re se vădit şi din „numărul mare de nesupuşi la mobilizare şi din numărul dezertorilor.

„După arătările comandantului diviziei a VIII-a, pe teritoriul „căreia sunt cei mai mulţi evrei, rezultă că dela 1900—1909, au „fost recrutaţi în absenţă 11754 evrei şi 6567 români; iar dezer„tările în timpul svonului de războiu între noi şi Bulgaria prin De„cembrie 1912 şi Ianuarie 1913, au fost în ţifră rotundă de: 10,27 „la sută pentru evrei şi 0,60 la sută pentru români.

„Şi în timpurile ordinare evreii se sustrag în mare număr dela „serviciul militar prin dezertări şi nesupunere, trecând graniţa în „alte ţări, unde aşteaptă un decret de amnistie, când se întorc iarăşi

„în ţară. Ar trebui ca de aceste amnestii să beneficieze numai românii „nu şi ceilalţi străini, care fug de a-şi face serviciul militar şi se „întorc apoi tot la noi, unde pot trăi cu mai multă înlesnire ca în „altă parte, profitând de blândeţea, bunătatea, generozitatea caracteristică românului şi de starea de cultură şi pregătire economică, „încă înapoiată a poporului nostru".

Comandantul Corp. IV de Armată
General de Divizie

(ss) **Al. Lambrino**

Din acest document oficial, bazat pe experienţa unui întreg corp de armată, se vede şi s'a văzut prin urmare din primul moment, cam ce pot să dea Jidanii armatei, pe ce se poate conta. Şi de aceea este cu atât mai extraordinar de a vedea, că d-l Take Ionescu şi cei cari erau în jurul său, au putut să creadă că fac un bine ţărei, împunând pe aceşti Jidani, şi nu în rândurile armatei, ci chiar în fruntea armatei.

Evident, că această măsură nu s'a luat pentru sporirea combativităţei armatei româneşti, ci s'a luat anume, de sigur, ca să se pregătească un motiv pentru introducerea Jidanilor în cetăţenia românâ pe poarta cea mare, că şi-au dobândit drepturile „făcându-şi datoria către ţară", cum o spune cu atâta emfază d-l Raportor al acestei legi, afirmând, dar fără nici o dovadă, în expunerea sa de motive, că în ultimul timp Jidanii şi-au făcut cu prisosinţă datoria către patrie şi armată, şi că merită să fie chemaţi să ia parte la viaţa publică, cu drepturi egale.

Am ajuns însă la ora convenită cu d-l Prim-Ministru ca să se încheie desbaterea de astăzi.

Prin urmare sper, că şi d-v. îmi veţi îngădui să mă opresc aci ca să pot continua mâine.

Voci: Şedinţă de noapte.

D-l A. C. Cuza: Credeţi d-v., că poate cineva să vorbească şi noaptea, după ce a vorbit şi toată ziua?

Aceasta îmi place să cred că dovedeşte numai inexperienţa dv. în materie. (Râsete).

Şedinţa se ridică la ora 20, anunţându-se cea viitoare pe a doua zi Mercuri 18 Iulie, ora 14 şi 30 m.

D-l A. C. Cuza: D-le Preşedinte, d-lor Deputaţi, constatând puterea mare, de care se bucură guvernul de astăzi şi înaintea căreia noi ne închinăm ca înaintea unei fatalităţi, am zis că n'avem putinţa să oprim ca d-v. să votaţi această lege. N'avem putinţa să vă oprim de a face şi alte greşeli, dar un lucru nu putem tolera să se pângărească istoria neamului.

Şi spun aceasta raportându-mă atât la declaraţiunile, care s'au făcut de către unii din d-v., cât şi mai cu deosebire la cuvintele din expunerea de motive a d-lui Raportor, care zice, vorbind de Jidani, că „această populaţiune, care alături şi împreună cu noi a luat parte „la toate durerile şi bucuriile ţărei şi mai ales în ultimul timp şi-a „făcut cu prisosinţă datoria către patrie, urmează să fie chemată cu „drepturi egale în viaţa publică".

Prin urmara, dacă ar fi să rămână neatinse aceste cuvinte în expunerea de motive, care este, d-lor, un act istoric, ar rămâne dovedit că la un moment dat poporul românesc recunoscător către această poporaţiune, care a luat împreună cu noi parte la toate durerile neamului, a venit şi i-a dat drepturi cetăţeneşti, a chemat-o la viaţa publică, a asociat-o la conducerea intereselor ei.

Aici este falşificarea adevărului, aici este legenda, care tinde a se creea, aici este, dacă ar putea să rămâie, pângărirea istoriei neamului nostru.

Nu ştiu pe ce s'a bazat d-l Raportor şi ce este în dosul acestei fraze a d-sale. Este numai o simplă convingere? Este o iluzie? Este altceva? Nu ştiu, dar cred că ar fi foarte greu ca d-sa să vină şi să ne citeze fapte, pe cari s'ar putea întemeia să afirme, că în adevăr aceşti oameni au luat parte la toate durerile noastre şi că merită să fie consideraţi ca unii din noi.

E vorba, d-lor, doar de aprecierea unui fapt, de participarea la războiu. Şi la această frază sentimentală a d-lui Raportor, să-mi daţi voe să opun fapte şi cifre exacte pe care d-v. le veţi putea judeca. Şi iată adevărul.

Au fost mobilizaţi în acest războiu 741.309 români.

D-l I. Tufescu: Repetaţi ce a-ţi spus eri.

D-l A. C. Cuza: Vă contest, stimate domn, să-mi dovediţi că am citat aceste cifre eri. D-v. veţi fi visat. Intru acum într'un capitol, pe care nu l'am atins eri, când am vorbit numai de 1877 şi 1913. Astăzi vorbesc de războiul actual. Şi încep cu statistica militară în mod metodic, urmând şi aici poveţile stimatului nostru coleg, d-l Băileanu (Ilaritate).

Au fost mobilizaţi 741.309 români, ceiace ar corespunde cu peste 10% la 7 milioane, cât poate fi poporaţia românească. In acelaş timp, au fost mobilizaţi 15.969 Jidani. Dacă s'ar fi păstrat aceiaşi proporţie ar fi urmat ca în toată ţara să fie numai 150.000 Jidani.

D-l Preşedinte al Consiliului singur îmi concede că trebue să

fie 300.000 cel puţin. Prin urmare, avem o sustragere de 50% de la recrutare.

De altmintreli, dela început ţin să înlătur teoria care zice, că dacă au participat la războiu, trebuie să li se dea drepturi politice.

Serviciul militar este datorit, de toţi aceia, cari locuesc pe un teritoriu. Serviciul militar îl datoresc acei, cari aparţin unei anumite naţionalităţi stăpână pe teritoriu, îl datoresc naţionalităţei lor, fără să aibă dreptul de a-şi cere vr'o răsplată în afară de răsplata morală a datoriei îndeplinite către patria lor. Şi noi nu admitem sub nici un cuvânt ca să se zică că trebue să se răsplătească pe sătenii noştri, pentru că s'au luptat pentru ţară. (Aprobări). Dacă s'au luptat pentru ţară, şi-au făcut datoria către ţară. Şi când vor fi sătenii noştri împroprietăriţi, vor fi împroprietăriţi, nu pentru că s'au luptat pentru ţară, ci vor fi împroprietăriţi pentru că aşa cer interesele superioare ale ţărei şi ale naţiei româneşti. Şi dacă, d-lor, acesta este un adevăr, dacă nu poate să fie nici o legătură între faptul că Jidanii vor fi participat la războiu şi drepturile, la care pretind, iar dacă admiteţi d-v. răsplată pentru aceşti din urmă, se întâmplă următorul lucru: Dacă daţi d-v. Jidanilor drepturi, ce daţi românilor? Dacă voiţi să răsplătiţi d-v. prin drepturi politice faptul că Jidanii au luat parte la războiu, atunci cerem să daţi şi românilor, tuturor românilor, o răsplată, pentru că au luat parte la războiu, şi fiindcă aceasta este inadmisibil, cum ar fi admisibil să se stabilească o legătură între darea de drepturi la Jidani şi faptul că Jidanii au participat la războiu?

De ce Jidanii trebuiau să participe la apărarea ţărei? Trebuiau să participe la apărarea ţărei, pentru că se hrănesc pe pământul acesta, pentru că se îmbogăţesc pe pământul acesta. Pentru că în ipoteză că pământul acesta n'ar fi apărat, pe lângă toţi românii, cari ar fi supuşi invaziei şi nenorocirilor războiului pe teritoriul lor, ar fi supuşi şi Jidanii. Şi pentru că noi, românii, cari vedem pe Jidani că se hrănesc alături de noi pe acest pământ, nu suntem ţinuţi, d-lor, pe deasupra să-i lăsam ca ei să se îmbogăţească şi noi să stăm să-i apărăm pe dânşii, balabustele şi copii lor, cu vieţele noastre.

Aceasta, mi se pare, e logic.

Prin urmare nu admitem în principiu nici o legătură între serviciul de apărare al ţărei şi drepturi. (Aplauze în galerii).

D-l C. Meissner, preşedintele Adunărei: Fac atent publicul din galerii că la primul prilej când va mai repeta asemenea manifestaţiuni, fie de plăcere, fie de neplăcere, voiu fi nevoit să ordon evacuarea galeriilor,

D-l A. C. Cuza: In principiu, d-lor, zic aşa dar, că nu se poate stabili nici o legătură între faptul ca Jidanii au participat la războiu chiar indiferent de cum a fost participarea aceasta şi faptul că veniţi d-v, astăzi să le acordaţi drepturi.

Se naşte întrebarea: *Cum au participat la războiu?* Şi dacă corespunde această participare cu ceiace ne spune d-l Raportor, în... o frază a d-sale sentimentală?

Zic, prin urmare, 741,309 români şi 15.969 Jidani, au fost mobiltzaţi în campania dela 1916, până la 1 Decembrie 1917, ceiace se constată dela început că este din partea Jidanilor o sustragere de 50% dela mobilizare, cel puţin, după statistica d-lui Preşedinte al Consiliului. Eu am o evaluare statistică, după care Jidanii sunt până la vre-o 500.000 în ţară, încât atunci ar fi o sustragere de 70%, dela „impozitul sângelui", cum li place a zice.

Din aceşti 15.969 Jidani, mobilizaţi, 6078 sunt însă trecuţi ca necombatanţi, aşa că ar rămânea 9951 presupuşi combatanţi.

Din aceşti 3689, după manopera cunoscută mai mult de jumătate, au fost la părţile sedentare, adică la acele părţi ale serviciului, la căruţe, la brutării şi aşa mai departe. unde n'au servit cu arma în mână. Incă, din totalitatea elementelor acestei statistici, se vede că procentul de Jidani, cari au luat parte efectiv la război, este cu totul infim.

Despre aceasta vă veţi convinge d lor, luând unele regimente în parte şi observând statisticile lor. Şi iată câteva cifre absolut exacte oficiale.

Reg. 11 Siret, din Galaţi, a avut 6 ofiţeri jidani; din aceştia trei au fost mutaţi la alte formaţiuni şi trei dezertori, condamnaţi la moarte şi anume: medicul locotenent Zaygler Hugo, medicul ajutor Weinstock Moise şi medicul ajutor Leibovici Iosef. Acest regiment a avut 482 soldaţi Jidani, din cari dezertori şi nesupuşi 286 mutaţi la diferite servicii 103, dispăruţi 49. Aşa dar, necombatanţi 438 din 482. Iar morţi de orice categorie 12.

Reg. 9 Vânători, a fost de trei ori refăcut, de două ori la Mărăşeşti, şi s'a întors la fiecare refacere cu câte 200—250 din 3000-3500 oameni. Drapelul acestui regiment a fost decorat cu Virtutea Militară şi cu Mihai Viteazul, a avut morţi peste tot 285, a avut răniţi 494. Din 285 morţi au fost 7 jidani. Din 494 răniţi, au fost 3 jidani.

Reg. 12 infanterie Bârlad. Acest regiment a fost şi el de două ori sfărâmat în lupte. A fost decorat cu Mihai Viteazu cl. III şi cu Virtutea Militară; a avut morţi 702, din care 3 Jidani; a avut răniţi 1789 din care 7 Jidani. Numărul Jidanilor a fost de 215 soldaţi, din care dezertori şi dispăruţi 110; mutaţi şi evacuaţi 21, veniţi după luptă 53, adică atunci când nu mai era nici o primejdie.

Reg. 10 Putna, a avut Jidani 192, din care dispăruţi 91, dezertori 31, condamnaţi la moarte 21, întrebuinţaţi la diferite servicii 11, veniţi după lupte 12. In total 166, care au luptat sau au dezertat, din 192, având numai 14 răniţi şi 2 morţi.

Reg. de Vânători de Munte, a avut 32 Jidani. Dezertori 7, la partea sedentară 7, servicii 7, mutaţi în formaţiuni necombatante 6, fac 25. Restul n'a avut nici un rănit, nici un mort. Morţii românilor în acest regiment au fost 29, răniţii români 131.

Reg. 13 Infanterie Ştefan cel Mare, Iaşi, a avut cel mai mare număr de Jidani şi anume 1040, un batalion. Totalul morţilor acestui regiment a fost de 755, la care Jidanii au participat cu 82.

Răniţi au avut 1297, din cari Jidani 93. Dar dispăruţi Jidani din acest regiment au fost 276, dezertori 176. la servicii necombatante 71, condamnaţi 2, veniţi după lupte 161, In total, 687 necombatanţi din 1047; ar rămânea aşa dar vre-o 360, presupuşi că şi-au făcut serviciul la front, cum ştiu ei să şi-l facă.

Reg. 67/55 Bacău, decorat cu Mihai Viteazu cl. III, totalu morţilor a fost de 544 români şi nici un Jidan, răniţi 343, din cari 18 Jidani. Acest regiment a avut 448 Jidani, din cari 139 dezertori, 7 dispăruţi şi ceilaţi mutaţi la diferite servicii.

Reg. 37 Botoşani: Jidani 359, dispăruţi 135, dezertori 59, în serviciile regimentului 63, evacuaţi 68, mutaţi 37, veniţi după luptă 103, în total 365 care n'au luat parte la nici o luptă, au fost răniţi 59, morţi 25.

Reg. 4 Vânători, Iaşi: A avut 240 Jidani, din cari dispăruţi 61, dezertori 30, condamnaţi 2, răniţi 53, morţi în luptă 6. In total dispăruţi, dezertori, condamnaţi 93.

Reg. 38 Infanterie, Brăila: 328 Jidani, din cari au fost dezertori 136, dispăruţi 81, mutaţi la diferite servicii 34, condamnaţi 5, din cari 1 la moarte, răniţi 30, morţi 18, din cari 4 bolnavi dela partea sedentară, şi 1 în închisoare. In total dezertori, dispăruţi şi mutaţi 256 din 328, rămânând 72 în serviciu,

Reg. 22 Infanterie, Ialomiţa: A avut morţi peste tot 256, din cari 2 jidani, răniţi 790, din cari 7 Jidani

Reg. 15 Infanterie: A mobilizat 551 Jidani, din cari 125 intraţi în spital, fără a mai fi apărut pe front, 255 dezertori la inamic de bună voie, 92 vărsaţi la alte regimente, 26 morţi de diferite cazuri, 5 morţi veniţi dela inamic, in total 504, mai rămânând 47, despre care s'ar putea spune că au fost în campanie.

Reg. 23 Ialomiţa: A avut 17 Jidani, din cari dispăruţi 8, dezertori 2, în serviciul auxiliar 5, la front 2, nici un rănit, nici un mort.

Reg. 2 Vâlcea: A avut 16 Jidani, din cari dispăruţi 5, dezertori 5, mutaţi la arsenal 4, nesupuşi 1, la front 1, total 16.

Reg. 4 Argeş: A avut 23 Jidani, dispăruţi 9, dezertori 1, la diferite servicii 9, condamnaţi la moarte 2, răniţi 1, la front 1.

Reg. 43 Infanterie Slatina, a avut 9 jidani, din care dispăruţi 4, dezertori 1, morţi 2, la front 2.

Reg. 54 Roman, a avut 62 jidani, din care la partea sedentară şi la servicii 31, în serviciul regimentului 7, dezertori 2, în total 40 necombatanţi, răniţi 2, morţi 2.

Prin urmare d-lor, iată în ce mod au participat jidanii la război, dacă luăm statisticile diferitelor regimente in parte; şi fie-mi permis a atrage atenţiunea încă o dată a colegului nostru d-l Tufescu, că aceste date nu le am citat în şedinţa de ieri.

Şi tocmai pentru d-v. m'am gândit să vă servesc aceste statistici, ca să vă convingeţi, ca reprezentant al Iaşilor şi socotesc că pe urmă veţi veni alături cu mine, reamintindu-vă ce au fost Iaşi de altă dată, ca să vă rostiţi în contra legei acesteia.

D-l Tufescu: Este greu.

D-l A. C. Cuza: Răspunderea d-v. însă nu mai puțin.

D-l Maltezeanu: Probabil că acesta trebue să fie al 30-lea punct de acuzare contra guvernului liberal, pentru că atunci evreii au dat parale ca să se sustragă dela servicii militare și atunci trebue să votați și d-v. această dare în judecată a fostului guvern liberal, căci, cine s'a sustras, s'a sustras cu știrea guvernului.

D-l A. C. Cuza: Se vede că d-v. n'ați luat parte la serviciile armatei după cum tinerețea d-v. vă îndrituia, căci altfel ați fi știut că nu guvernul este răspunzător de repartiția elementelor din armată.

D-l Maltezeanu: Dar guvernul știe acest lucru, că jidanii se sustrag dela serviciile militare și atunci trebue să votați darea în judecată a acelui guvern.

D-l A. C. Cuza: Eu nu apăr guvernul d-lui Brătianu, o știți aceasta d-v. care cunoașteți că am stat patru ani în Camera trecută și nu l'am apărat nici odată. Am patru ani de luptă împotriva guvernului Brătianu și dacă d-v. îmi dovediți un singur cuvânt în favoarea lui, cel puțin atâta cât am spus în favoarea d-v., atunci când a venit colegul nostru d-l Ministru Meșterdinți să aducă legea Eforiilor Școlare, atunci eu sunt gata să mă retrag din mijlocul d-v.

D-l Maltezeanu: Dar n'ați votat darea în judecată a acelui guvern.

D-l A. C. Cuza: Aceasta este o chestiune, pe care am explicat-o la timp și asupra căreia nu revin, ca să nu vă supărați că se prelungesc aceste desbateri.

D-lor, statistica ne arată, așa dar, cu precizie, cam cum stăm cu serviciul militar al jidanilor. Însă, trebue să intrăm în intimitatea unor anumite fapte, ca să vedem în ce mod acești oameni și-au făcut sau nu și-au făcut datoriile lor militare, și care a fost spiritul lor. Aci ne servesc, d-lor, diferitele acte particulare și publice.

Am aici o scrisoare a unuia din cei mai eminenți tineri ai noștri — mort pentru patrie — a mult regretatului nostru prieten, căpitanul Ștefan C. Petrovici. El îmi trimite o scrisoare de pe front și-mi atrage atenția asupra unei corespondențe pe care a găsit-o și a comunicat-o șefilor săi. Este vorba de un oarecare Rosen Manes, căprar cu termen redus, care, în ajunul războiului, scria în Germania, această scrisoare, pe care să-mi permiteți a o cita, ca să vedeți cu ce spirit oamenii aceștia au intrat în campanie. Dați-mi voe să vă citesc textul ei în nemțește fiindcă vă este o limbă simpatică. Și, d-lor, să nu vă mire că de o bucată de vreme m'am pus să învăț nemțește și eu. (Ilaritate).

O voce: D-le Cuza, dar D-v. ați învățat în Germania.

D-l A. C. Cuza: Da! Da! Dar de atunci am uitat (Ilaritate) și acuma, împreună cu D-v. am început să învăț limba din nou.

Iată dar ce scrie jidanul Rosen Manes, unei prietene a sale, la Mittweida, în Saxonia, în ziua de 12(3) 1916:

„Unter Umständen Könnte es verkommen, dass ich nach „Deutschland früher als ich denke widersehe, will meinen als Kriegsgefangener".

Zice: „In anumite împrejurări s'ar putea să revăd mai curând Germania decât îmi închipui; vreau să zic în calitate de prizonier de război".

Și Rosen Manes, căprar cu termen redus, grație intervenției d-lui Take Ionescu, care i-a făcut această favoare, și-a ținut cuvântul. Căci iată ce îmi scrie căpitanul Ștefan C. Petrovici, eroicul nostru prieten, comandant al companiei I, a Reg. 13 Ștefan cel Mare, în scrisoarea sa datată din a doua zi de Paști 1917, relativ la cazul acesta:

„După ce am fost rănit, reîntorcându-mă pe front, m'am inte-„resat de jidanul meu Rosen Manes, care acum era căprar cu termen „redus. (Pentrucă studiase școala de conductori din Mittweida, și „grație legei d-lui Take Ionescu, Bădărău și general Hârjău!) Cu „ocazia luptelor sângeroase de pe dealul Vrânceanu, din primele zile „ale lunei Octombrie, jidanul a căutat ocazia de a pleca în patrulă, „ca șef al ei, și a condus-o în așa chip încât a dus-o drept în „mâinele inamicului".

Și ca să cunoașteți cu câtă încordare și cu câtă revoltă, în fața unor asemenea fapte, urmăreau acei de pe front, mișcările pentru rezolvirea problemei, care ne interesează acum, iată cuvintele cu care își termină scrisoarea sa prietenul nostru neuitat, căpitanul Ștefan C. Petrovici, căzut în luptă la 2 August 1917, la Cașin și a cărui ultimă voință o îndeplinesc cu pietate în momentul acesta, servindu-mă de datele lui:

„De oarece nu știu când vei mai avea ocazia să pot veni în „Iași, vă promit să vă mai trimit în curând câteva date statistice „oficiale de mare importanță. Și acelea în legătură cu aceeași chestie „care cu siguranță că va fi luată după războiu: chestia jidovească...

„Noi însă, pentru ca să fim cât mai bine înarmați, vom aduna „mereu documente. Și astfel răspunsul nostru sdrobitor va fi fără „drept de replică".

Aceste rânduri arată dela cine avem informațiile pe care ne bazăm, dela acești martori oculari, în măsură să cunoască lucrurile și să-și procure date oficiale precise, precum sunt totdeauna acele citate de noi.

Revenind însă la faptul pomenit de trădare premeditată, aș putea să vă citez o sumă de cazuri și de corespondențe ca acestea, care dovedesc că dela început Jidanii au intrat în război, nu cu gândul — cum zice d-l Raportor — să-și facă datoria, ci hotărîți să nu-și facă datoria și să fugă, la prima ocazie la inamic, cum a făcut Rosen Manes. Și ca să vedeți ce fel căutau să scape de serviciul militar, dați-mi voe să vă citesc un document foarte interesant, care ne arată cum Jidanii se furișau peste graniță, în Rusia, mai ales după isbucnirea revoluției Maximaliste. Și ce au făcut acolo? Veți vedea d-v. și cred că cu toții o știți ca și mine. Deocamdată, iată o copie după raportul Corpului de grăniceri No. 3424 din 24 Oct. 1916, către Marele Stat Major, în care se zice:

„Am onoare a comunica că în ziua de 27 Septembrie a. c.

(4917), un camion rusesc închis, voind a trece în Rusia prin punctul Sculeni, soldatul grănicer Cărăţeanu Teodor, fiind de santinelă, l'a somat să se oprească. Şofeurul rus i-a spus că nu are nimic în camion şi deci nu opreşte. Soldatul a trecut înaintea maşinei şi a luat arma la mână, şi i-a spus şoferului, că nu-i dă drumul decât după ce va trece cu maşina peste el. Şoferul văzând atitudinea hotărîtă a santinelei noastre, s'a supus. Soldatul Cărăţeanu Teodor, controlând camionul a găsit ascunşi în pânză şi înveliţi în saltele pe dezertorii evrei: Sfarţ Bercu Haim, din reg. 34 inf., David Şmil Iancu, din reg. 69 inf., Froim Sin Iancu, Iancu Sin Iţic, Avram Sin Iţic, Şloim Sin Iţic, Şulem Sin Iţic, din reg. 77 inf. Toţi aceşti dezertori au plecat cu camionul No. 15.956 din Botoşani în dimineaţa de 27 Sept. a. c., pentru a fi conduşi la Bălţi în Rusia, pentru care au plătit şofeurului câte 100 ruble de fiecare. Soldatul rus a declarat că se numeşte Gheşov Ivan, din coloana 16-a Automobilistă rusă".

Prin urmare, d-lor, un serviciu întins de camionagiu, care transporta pe viitorii noştri—încă, pe atunci, nu ştiau că au să fie aşa curând—viitori cetăţeni, în Rusia, la bun adăpost.

Se înţelege, d-lor, că condamnările pentru asemenea fapte de dezertare şi pentru diferite turburări în ţară, au trebuit să fie foarte numeroase. Am aci publicaţia prin care comandamentul militar al oraşului Iaşi, aduce la cunoştinţa tuturor, numele condamnaţilor de Curtea Marţială din Iaşi, în cursul lunei Martie 1917. In această lună, au fost condamnaţi, peste tot, 46 de indivizi, pentru diferite fapte, şi din aceşti 46, sunt numai puţin de 17 jidani, aşa dar, aproape jumătate, din care 9 militari, un haham şi un rabin. Iată numele lor:

Gutman Berman, elev de administraţie, pentru defăimarea armatei, 2 luni închisoare; *Marcu Şvartz*, civil, contravenţie, 300 lei amendă; *Iosif Haim Federer*, art, 181 c. p. c., 6 luni închisoare; *Nadler Azril*, soldat, uzurpare de însemne, 1 an închisoare; *Elic Frenkel*, civil, contravenţia, 4 luni închisoare; *Marcu Grünberg*, civil, contravenţie, 4 luni închisoare; *Suzi M. Segall*, civil, contravenţie; *Munisch Meer Frenkel*, civil, mituire, 2 ani închisoare i *Rabinul Iacob Isaac Wahrman*, civil. mituire, un an închisoare; *Herşcovici A. Burăh*, brigadier, art. 181 c. p. c., 20 zile închisoare; *Copel Nachmanovici*, soldat, contravenţie şi dezertare, 5 ani muncă silnică şi degradare militară; *Şapira Ştrul Iţic*, soldat, dezertare, 1 an jumătate închisoare; *Herşcu A Rifhăi sin Alter*, dezertare, un an şi jumătate închisoare: *Beno Fischer*, sub-locot. de rezervă, spionaj, 5 ani închisoare şi 5000 lei amendă; *Iosub Strul*, c. atelier, dezertare, 5 ani închisoare; *Solomon Faiăiş zis Hahamu*, civil, contravenţie, 6 luni închisoare; *Algazi Esdra*, soldat, insulta superiorului, 15 zile închisoare.

Aşa dar, spionaj, dezertare, mituire şi insulta superiorului, aceasta din urmă a lui *Algazi Esdra*, soldat, în timpul războiului, pedepsit numai cu 15 zile închisoare. Ca dovadă a blândeţei excesive cu care au procedat autorităţile noastre.

Prin urmare, d-lor, într'o singură lună şi numai la Iaşi, vedeţi d-v. câte condamnări ale jidanilor pentru fapte de nesupunere, dezertări, turburări, aşa că până şi pe un cuvios rabin îl găsim amestecat în această societate, fiind condamnat pentru mituire la un an închisoare. Statistica generală arată că în timpul războiului au fost judecaţi 543 jidani, din cari, condamnaţi: 454, şi anume: ofiţeri 18, subofiţeri 42, soldaţi 376, civili 18. Cin aceştia, 237 au fost condamnaţi la moarte în lipsă, prin urmare, pentru fâpte cu totul grave. Voiţi d-v. să vedeţi motivele condamnărei? Să vă citesc câteva cazuri:

Weintraub sin Luca, *Neuman Schvartz*, *Nuhăm Marcu*, soldaţi, pentru falş în acte publice şi încercare de mituire, la câte 4 ani închisoare; *Sarovici Mihail* şi *Moise Zalman*, soldaţi, pentru escrocherie şi sechestrare de persoane, la doi ani închisoare; *Samoil Aron*, complice la falş în administraţie militară, la 1 an închisoare; *Schechter B.*, medic ajutor, ofiţer, pentru certificate necorespunzătoare adevărului, la 3 luni închisoare; *Abramovici Moise*, soldat dela manutanţa Bacău, pentru dezertare, falş în acte publice, furt de alimente ale Statului, la 20 ani muncă silnică şi degradare militară; *Stahl Ştrul*, contrafacere de semnături şi aplicare frauduloasă de sigiluri, la 2 ani închisoare; *Rosenzweig Morit*, plutonier cu termen redus, din divizionul coloanei de muniţii a diviziei 9-a, pentru furt de obiecte ale Statului şi falş în administraţia militară, la 2 ani închisoare, şi aşa mai departe, pomenim numai câteva cazuri de abateri grave dela datorie, în administraţia armatei, unde ştim că au fost introduşi în mare număr, pentru că s'a constat că nu se poate face nici o treabă cu dânşii. Şi din aceste exemple se vede ce însemnează jidanii în administraţie, unde sunt o adevărată nenorocire.

In serviciul frontului însă, dacă se poate vorbi serios de aşa ceva la dânşii, se ştie că au fost elementele cele mai detestabile, nedisciplinaţi, fricoşi, dezertori şi spioni cari au periclitat siguranţa şi disciplina armatei, fără a-i aduce nici un folos. Şi pentru a ilustra aceste afirmări—ca să nu pară numai ca acele spuse de d-l raportor, când zice că jidanii şi-au făcut datoria către ţară, mai ales în ultimele împrejurări, şi că merită drepturi politice — îmi veţi permite să mă refer şi aici la cazuri concrete, după acte oficiale, care se pot controla. Aşa dar vă citez:

Ingher Iacob, medic ofiţer, la spitalul militar Ianca, pentru dezertare şi îndemn la dezertare, condamnat la moarte; *Bercovici Iosef*, sublocotenent în rezervă, reg. 1 art. grea, pentru dezertare la inamic, condamnat la moarte şi degradare militară în lipsă; *Gaicher Iosef*, medic ajutor, ofiţer. reg. 32 inf., pentru dezertare la inamic, condamnat la moarte; *Goldenberg Lazăr*, *Rozman Isidor*, *Reichstadt Aron* medici ofiţeri la ambulanţa d.viziei 5-a, pentru dezertare la inamic condamnaţi la moarte şi degradare militară în lipsă; *Hugo Zaigler*, medic locot., *Leibovici Iosef*, *Weinstock Moise*, medici ajutori, ofiţeri, pentru dezertare la inamic, condamnaţi la moarte în lipsă; *Mendel Emanoil*, sublocot, coloana 3-a subzistenţă, pentru dezertare la inamic

şi îndemnare la dezertare, condamnat la moarte şi degradare militară, în lipsă; *Şorn Strul*, medic sublocot. Reg. 43/59 infant., pentru părăsire de post şi călcare de consemn, condamnat la 1 an închisoare! *Rosenzvitz F. Avram*, medic locotenent, ambulanţa diviziei 12-a, pentru dezertare la inamic şi complot, condamnat la moarte; *Blank Wolf*. medic ajutor, Reg. 44 Inf., pentru dezertare la inamic şi amboşaj, condamnat la moarte şi degradare militară; *Swefelberg Isidor*, medic locot., Reg. 7 Prahova, pentru dezertare în prezenţa inamicului, condamnat la 2 ani închisoare; *Raul Isac Steinberg*, plutonier cu termen redus, compania 4-a pioneri, pentru refuz de a merge la atac şi dezertare apoi la inamic, condamnat la moarte; *Schmitz Iosef*, soldat compania 4-a pioneri, pentru dezertare şi îndemn la dezertare, condamnat la moarte şi degradare militară în lipsă; *Pascal Roth*, soldat din depozitul marinei, pentru dezertare, şi complot la inamic, condamnat la 11 ani muncă silnică şi degradare; *Krisler Max*, caporal în Reg. 10 obuziere, pentru dezertare, condamnat la moarte; *Contz Iosef zis Ştefănescu*, soldat Reg. 5 Vlaşca, pentru dezertare condamnat la moarte; *Weishut Aiziç*, soldat în Reg. 24 infanterie, pentru părăsire de post şi tentativă de dezertare, condamnat la moarte şi executat; *Smilovici Iosub*, soldat din Reg. 13, pentru părăsire de post şi tentativă de dezertare, condamnat la moarte şi executat; *Bercovici Jean*, sergent în Reg. 46/61 infanterie, pentru părăsire de post şi dezertare la inamic, condamnat la moarte şi degradare militară în lipsă; *Swartz Haim*. din Reg. 75/78 Inf., pentru părăsire de post şi dezertare, condamnat la moarte şi degradare în lipsă; *Segelescu Iosef* din Reg. 3 Călăraşi, pentru dezertare şi spionaj condamnat la moarte de Curtea Marţială M. C. G. şi executat; *Gotleib Moise*, din divizionul coloana de muniţiii a Div. 7-a, pentru dezertare trădare şi port ilegal de uniformă, condamnat la moarte şi degradare militară în lipsă; *Leizar Glükman*, din Adjudul Nou (Putna) pentru primejduirea siguranţei Statului, condamnat la 10 ani muncă silnică; *Iosef Kindel, zis Sirassenberg*, sub-locot. în reg. 9 art. pentru trădare, spionaj şi încercare de furt de bani ai Statului condamnat la moarte şi degradare militară şi executat; *Zimmer Mihel*, locotenent din reg. 6 Mihai Viteazu Bucureşti, pentru dezertare la inamic, amboşaj, trădare şi jefuire, condamnat la moarte în lipsă.

Printre aceşti numeroşi dezertori, condamnaţi la moarte, cei mai mulţi în lipsă, aşa că au scăpat de osândă, să se noteze că locul de frunte îl ocupă medicii ofiţeri, aşa dar intelectualii jidani, cari nu au cel puţin scuza lipsei de cultură. Contrastând cu medicii noştrii militari români, din rândurile cărora nu se poate cita nici un caz de dezertare, sau de vre-o condamnare infamă de felul acestora.

Dezertările jidanilor nu s'au mărginit însă numai la dezertări individuale, ci tot la dânşii găsim cazuri extraordinare de dezertare în massă. Şi iată câteva exemple:

La reg. 69 inf., au dezertat în grupă şi au fost condamnaţi la moarte, în lipsă, doisprezece soldaţi jidani şi anume: *Leibos Leizer, Buingiu Leib, Ciubotariu Iţic, Haim Idăl Leib, Cârnu Leib, Fişel Şloim, Moise Iţic Herşcu, Segal Iancu Marcu, Iosub Uşer, Leiba sin Herşcu zis Avram Iţic, Zeilig Mendel, Rachmil sin Smil.*

Din reg. 74/80 inf., au dezertat în grupă şi au fost condamnaţi la moarte, în lipsă, cincisprezece soldaţi jidani, în frunte cu: *Edelstein Moise*, sergent şi anume: *Cohn I. Carol, Grünberg Solomon, Etingher Herman, Eghar Avram, Graner Haim, Nadler Isidor, Bercu Vigder, Mendel Herman, Moise Iosub, Goldştein Iosef, Gheţ Marcus, Solomon Isac, Eschenasi Iancu, Milo Kremer, Neiman Elman.*

La reg. 10 Putna, au dezertat în grupă la inamic şi au fost condamnaţi la moarte, în lipsă, 41 soldaţi jidani în frunte cu *Făluţă Meer*, elev plutonier şi anume: *Casop Ştrul, Ştrulzon Moise, Cotiuparu Şmil, Cernstein Marcu, Goldrig Avram, Nadler Moise, Stoleriu David, Kendler Huna, Brener Berl, Grosu Samoil, Leibovici Idel, Gartenberg Iancu, Bercovici David, Bercu Iancu, Buium Avram, Goldenberg Hascal, Herşcovici Marcu, Solomon Ghiăali, Noch Haim, Iancovici Berl, Leibu Avraam, Gheller Moise, Sfartz Derman, Spiţer Rubin, Iancu Zalman, Leibovici Samuel, Iancu Moise, Soil Osias, Marcu Şmil. Weisman Moise, Izdrael Heinrich, Leibu Avram, Malta Uşer, Ştrul Puiches, Goldenberg Avram, Kahane Naftule, Beldner Iosef, Solomon Lazăr, Zelbu Zalman, Ornstein Iosef.*

Văzându-se această atitudine a jidanilor în toată armata, s'au dat ordin să se facă statistici pe divizii, şi s'a obţinut prin mijlocul exact al cifreler, rezultate cu adevărat surprinzătoare, în ce priveşte spiritul în care acest element a participat la războiu. Şi iată încheierea, la care ajunge Statul major al diviziei a 6-a, în raportul său oficial, rezumând cifrele statistice:

„Cel mai mare procent de dezertori la inamic îl dă regimentu „10 Putna, cu 21, 18% evrei faţă de 0,57% români, ceia ce vine „pentru un dezertor român, 37 dezertori evrei la inamic; după „aceasta vine regimentul 24 Tecuci, cu acelaş procent, apoi reg. 12 „Cantemir cu 3.11% dezertori evrei faţă de 0.23 dezertori români, „sau pentru un dezertor român la inamic 16 dezertori evret, şi în „fine reg. 11 Siret, cu o proporţie mai mică.

„Socotit pe arme, infanteria care a fost în strâns contact cu „inamicul, stă în frunte cu 5,62% dezertori evrei, faţă de 0,23% „dezertori români, sau pentru un dezertor român la inamic, 23 de„zertori ovrei; apoi vine cavaleria şi artileria cu nici un dezertor „român, dar cu procente ridicate de 3,61% şi 2,32% dezertori evrei „la inamic.

„*In general, au dezertat la inamic, faţă de 0,18% români, „4,72% evrei sau pentru un dezertor român, 26 de dezertori evrei „la inamic.*

„*Cifrele vorbesc singure: sentimentele luptătorilor evrei au „fost pentru inamic, nu pentru noi; în astfel de împrejurări, este „de admis că numai aceia dintre evrei nu au dezertat la inamic, „cari nu au avut posibilitatea s'o facă.*

„Divizia, se ştie, a fost informată la timp de conduita acestor „soldaţi, a ordonat cercetări şi a luat măsuri restrictive, înde-

„părtând pe evrei dela misiunile grele şi de încredere, ce-i aducea „în contact cu inamicul (vezi anexat ordinele No. 3011 din 4 Iunie „1917 şi No. 5946 din 8 Oct. acelaş an).

„Fără aceste măsuri şi chiar cu ele, dacă li s'ar fi prezentat „ocazia, toţi soldaţii evrei ar fi dezertat la inamic".

Adunând cifrele dezertorilor în interiorul ţărei, Statul-major al diviziei 6-a, ajunge la următoarele concluzii:

„Tabela No. 7 ni arata proporţia în care jidanii au fugit dela datorie în interiorul ţărei.

„Şi aci tot evreii ţin recordul; au dezertat oridecâteori au putut „şi dela mai toate formaţiunile diviziei . . .

„Faţă cu dezertorii români, proporţia dezertorilor evrei se pre„zintă astfel: în fruntea unităţilor stă regimentul 24 Tecuci cu 27 „dezertori evrei, la un dezertor român, în interiorul ţărei, apoi reg. „16 obuziere cu 12 dezertori evrei la 1 dezertor român, cavaleria cu „8 dezertori evrei la 1 dezertor român, şi în fine cel-lalte formaţiuni cu 6, 4, 3, etc., dezertori evrei la un dezertor român.

„Comparând procentul dezertorilor la inamic cu acela al de„zertorilor în interiorul ţărei, vedem că în amândouă cazurile, evreii „dau procentul cel mai mare, dar crima întrece orice margine, atunci „când comparăm numărul dezertorilor evrei cu al dezertorilor ro„mâni: la un dezertor român la inamic se prezin â 26 dezertori „evrei la inamic, la un dezertor român în interiorul ţărei, se prezintă „patru dezertori evrei în interior, adică au dezertat la inamic de „aproape şapte ori mai mulţi evrei decât au dezertat în ţară.

„Răul exemplu ce au dat aceşti osteni camarazilor lor ro„mâni, este evident şi confirmă pe deplin consta area ce s'a făcut „în acest război, în alte armate, că evreii au pe câmpul de luptă „rolul elementului disolvant în mijlocul trupelor.

„Se poate susţinea, fără teamă de desmințire, că mulţi soldaţi „evrei au îndemnat pe camarazii lor români să plece dela datorie, „fie în interiorul ţărei, fie mai ales, la inamic, şi pe unii au reuşit, „chiar să-i convingă. . .

„Locot. medic Hugo Zeigler, din reg. Siret No. 11, în luptele „delà Oituz 1917, scoţând la un moment un mare steag alb, pe „care-l avea se vede preparat mai dinainte, a insistat persuasiv pe „lângă cei dimprejur, că nu mai e nimic altceva de făcut decât să „se predea şi s'a predat cu oamenii lui; el e condamnat la moarte... „De altfel. mai cu seamă în înfierbânţeala luptei, a fost câmp larg „pentru activitatea rodnică a camaradului eveu cu rol de disolvant".

In urma acestor constatări şi a experienţei zilnice, făcute de către şefii armatei, având răspunderea siguranţei trupelor de supt comanda lor, Marele Cartier general, a luat măsuri speciale de apărare faţă de jidani, prin ordinul No. 429/916, dispunând să fie încadraţi cu români şi să fie scoşi din anumite servicii, în care nu puteau să inspire încredere. Acest ordin al Marelui Cartier general a fost apoi comunicat prin divizie diferitelor comandamente. Astfel, iată ordinul diviziei IX, care ni aminteşte luptele noastre eroice din Dobrogea:

DIVIZIA IX
CUARTIERUL CENERAL
Serviciul de Stat-Major
„SECRET"

Muratanul Mic
2|X.—916

No. 829.

Divizia IX-a către . . . . .

„Cu onoare se comunică în copie ordinul No. 429/916, comu„nicat cu al armatei de Dobrogea No. 643 din 30/IX/916 pentru „întocmai executare:

„Din ordin
Şef de Stat-Major. . . . .

Copie după ordinul Marelui Cartier General No. 429/916.

„Fiind informaţi că soldaţii evreii şi bulgarii întrebuinţaţi izolaţi, „se predau prizonieri de îndată ce vin în contact cu inamicul, am „onoare a vă rugă să binevoiţi a lua măsuri ca să nu fie întrebuin„ţaţi în servicii izolate, ci să fie ţinuţi încadraţi.

„Din înalt ordin: p. Şeful de Stat-Major General
General (ss) Iliescu.
„p. conformitate, (ss) *Căpitan Stănescu Ion".*

Pe baza acestui ordin general s'au luat apoi dispoziţii speciale de către comandanţii regimentelor, în deosebi pentru jidani. Citâm ca exemplu:

No. 12 din 5|12 1916

Regimentul. . . infanterie către compania. . .

In conformitate cu ordinul Diviziei 15 No. 134, din 1 Decem„brie 1916, veţi lua măsuri ca evreii din compania Dvs. să fie „constituiţi în sub unităţi separate încadrate cu români.

„Veţi raporta de executare Comand. regimentului."
Adj. reg. . . . .

Vom mai cita încă următorul ordin confidenţial secret către Comandanţii companiilor unui regiment cu foarte mulţi jidani.

No. 465

Regimentul . . . infanterie către companie . . ,

„In conformitate cu ordinele superioare, fiecare companie va „lua imediate măsuri ca toţi evreii să fie constituiţi într'o singură „sub unitate ca ploton, secţie sau grup, după efectivul de evrei ce „are fiecare companie.

„Aceste subunităţi vor fi bine încadrate, dânduli-se gradele „cele mai destoinice.

„El vor fi întrebuinţaţi la toate serviciile afară de patrule, re-„cunoaşteri şi santinele.

Comandantul regimentului . . .
Lt.-Colonel . . . .

Astfel Comandamentul superior al armatei s'a văzut silit, din cauza dezertărilor şi a trădărilor necontenite, să constitue pe jidani în unităţi separate, încadrate cu români, şi să dispue, în mod cu totul caracteristic, ca ei să fie întrebuinţaţi la toate serviciile, afară de patrule, recunoaşteri şi sentinele, pentru că nu inspirau nici o încredere.

Ca să vă ilustrez însă răbdarea şefilor armatei cu acest element trădător şi disolvant, să-mi daţi voe să vă citez încă două acte oficiale, de mare importanţă, care caracterizează totodată sufletul românesc şi spiritul de cari erau însufleţiţi comandanţii noştri, de înalt patriotism, şi de solicitudine deopotrivă pentru toţi acei cari serveau supt drapel şi tocmai de aceia aceste acte înfierează pentru totdeauna înaintea istoriei purtarea infamă a jidanilor cari astăzi, vin să ne ceară drepturi.

Este un ordin al generalului Arghirescu, comandantul diviziei 6-a şi anume ordinul No. 3011 din 4 Iunie 1917, dat prin urmare în ajunul marilor lupte ce se pregăteau la Oituz, Mărăşti şi Mărăşeşti.

Atunci, şefii, dându-şi seama de primejdia în care se găsea ţara, au crezut să facă un ultim apel la patriotismul, la sentimentul iubirei de ţară şi a acestor indivizi, chemându-i la datorie. Iată acest ordin, care constată mai întâi purtarea de până atunci a jidanilor:

No. 3011, 1917 Iunie 4

Divizia 6-a, către. . . . .

In cursul actualului războiu mi s'au semnalat destul de dese „cazuri, în care soldaţii români de rit mozaic s'au predat, sau au „dezertat la inamic.

„Chiar zilele acestea, au avut loc câteva dezertări de această „natură, dela reg. Cantemir No. 11 şi Putna No. 10.

„Această stare de lucruri mi-a umplut sufletul de durere, căci „nu înţeleg cum aceşti oameni, născuţi din părinţi şi strămoşi pe „pământul acestei ţări, trăind aci cu noi şi împărtăşind deopotrivă „bucuriile şi durerile noastre, să fie în stare să comită astfel de fapte.

„Este o ruşine şi o pată, care cu greu se va şterge în istoria „timpului de pe aceşti concetăţeni şi tovarăşi de luptă. Totuşi îmi „place să cred că au fost numai oare care rătăciri şi că acei dintre „români de rit mozaic cari sunt azi printre noi, se gândesc mai „adânc, simţesc ca şi noi şi au aceiaşi dragoste pentru pământul acestei „ţări pe cari sunt datori să-l apere. Numai astfel ar avea dreptul la „viaţă comună, la împărţirea tuturor răsplătirilor si la titlul de bravi „apărători ai ţărei.

„Fac apel, eu comandantul acestei divizii, la simţimintele acestor

„camarazi şi îi asigur că, în ce mă priveşte pe mine, vor avea, fără „nici o rezervă toate răsplătirile meritate. Acei cari n'au sufletul pentru „războiu, îi invit să iasă la raport, şi-i voi trimite înapoi.

„Acest ordin se va citi în companii tuturor gradelor inferioare „de rit mozaic, iar comandanţii de corpuri sunt rugaţi a lucra în „această privinţă la spiritul acestui ordin".

Comandantul diviziei 6-a
General (ss) Arghirescu

Acest ordin a fost dat, cum am zis, în jurul marilor lupte, cari se dedau, şi era un ultim apel, pe care-l făcea comandantul diviziei la jidanii ostaşi, găsiţi vinovaţi în atâtea împrejurări.

Şi vedeţi cu ce sentiment de duioşie şi de iubire profundă pentru pământul acestei ţări, şi în ce spirit de camaraderie se adresează la dânşii, crezându-se dator, să adune toate elementele, cari se aflau sub drapel, ca să apere ţara. Mă închin înaintea acestui spirit ostăşesc, al acestui sentiment înalt de datorie, înaintea caldului patriotism al comandamentului nostru.

Acest suprem apel, făcut în momente de primejdie, nu a fost însă auzit de soldaţii jidani, cari au continuat uneltirile lor trădătoare. Şi atunci, acelaş comandant, eminent cum îl ştim, al diviziei 6-a, generalul Arghirescu, s'a văzut silit să dea următorul nou ordin, care confirmă încă odată cele spuse de noi, cu privire la purtarea jidanilor în timpul campaniei, înfierând-o cu epitetul de laşă:

„No. 5946, 1917 Octombrie 8

Divizia 6-a către . . . . .

„Încă dela începutul războiului am avut ocazia să constat, „că soldaţii românii de religie mozaică se predau sau dezertează „la inamic.

„Mărturia incontestabilă a acestor fapte ruşinoase, o face acum „statistica proceselor judecate la Curtea Marţială a diviziei, dela „intrarea în campanie şi până azi.

„Din totalul de 107 dezertori la inamic dovedite, 50 de ca-„zuri sunt ale soldaţilor evrei, raportat la numărul luptătorilor „evrei, revine peste 15 la sută dezertori la inamic, în timp ce de-„zărtările de aceiaşi categorie ale Românilor, în raport cu numărul „luptătorilor români, nu atinge nici 5 la sută. La un dezertor ro-„mân revine deci 30 de dezertori evrei.

„Proporţia este mai mult decât îngrijitoare; ea desvăluesţe „mentalitatea şi sentimentele antipatriotice ale acelora cari s'au năs-„cut, au crescut şi s'au hrănit pe pământul ţărei noastre, pentru „ca la momentul de grea cumpănă s'o părăsească.

„Această purtare laşă a soldaţilor de rit mozaic, cari îşi „calcă fără scrupul, jurământul de credinţă şi datoriile de cinste

„şi omenie faţă de steagul ţărei, ne îndrăptăţeşte să admitem, că „şi acei rămaşi în rândurile noastre vor dezerta, când li se va „prezenta ocazia şi că, dacă nu au dezertat până în prezent este că nu au avut ocazie s'o facă.

„Pentru a preîntâmpina răul, ce decurge pentru noi din infor-„maţiunile ce aceşti dezertori conştienţi procură inamicului, şi pen-„tru a înlătura exemplul imoral, ce ei dau celorlalţi luptători,

„Ordon ca Comandanţii tuturor unităţilor să ia măsurile cele „mai potrivite cu situaţia în care se află unitatea fiecăruia, pentru „a nu se mai oferi de aci înainte, în nici un chip soldaţilor evrei, „ocazia de a dezerta la inamic.

„Ei nu vor mai fi întrebuinţaţi în patrulă, în posturile de „santinelă, observatori, agenţi de legătură, semnalizatori etc. Vor „fi supravegheaţi cu ultima rigoare şi puşi la lucru înapoia fron-„tului, în condiţiuni cari prin ele înşile să compenseze îndepărtarea „dela posturile periculoase.

„Fac răspunzători pe toţi comandanţii de unităţi, de dezer-„ţiunile viitoare ale evreilor, cari nu vor putea reuşi, decât numai „datorită nerespectărei acestui ordin.

Comandantul Diviziei 6-a
General (ss) *Arghirescu*

Aceste două documente, purtând semnătură unuia din cei mai eminenţi generali ai noştri, ne arată, că în momentele cele mai grele, s'a făcut apel la patriotismul românesc al jidanilor, apel la care ei au răspuns prin aceleaşi acte de laşitate şi de trădare, de care s'au făcut vinovaţi în tot decursul războiului, aşa că după această tristă experienţă, văzînd că nu este nimic de făcut cu dânşii a trebuit să ia aceste măsuri, cari pecetluesc pentru totdeauna purtarea jidanilor în rândurile armatei române.

Aceste documente de mare importanţă pentru istoria noastră militară, dovedesc fără replică posibilă că ţara nu s'a putut sprijini pe dânşii, că ei n'au participat în mod efectiv la durerile şi suferinţele noastre şi că mai ales în ultimul timp ei nu şi-au făcut cu prisosinţă datoria către patrie, cum zice d. Raportor, fără să-mi spună pe ce se bazează.

Pe când însă, d-lor, jidanii nu luptau şi nu-şi făceau datoria, pe front, înlăuntrul ţărei, ca şi pe front, ei organizau spionagiul, pe o scara întinsă, în favoarea austro-germanilor.

Astfel, Curtea Marţială a Armatei II-a, într'o singură şedinţă dela 16 Mai 1917, a condamnat la moarte pentru spionagiu zece jidani şi anume: *Samoil Leibovici, Samoil Goldemberg, Isidor Eschinazi, Avram Difşitz, Wexler Moritz, Samoil Heim, Marcu Rafail Demay, Iosef Koler zis Sabetay Marcus, Leon Zelo zis Adolf Goldstein*, cari au şi fost executaţi în ziua de 26 Mai 1917, în comuna Letea Nouă, jud. Bacău.

Dar acum d-lor, că s'au putut găsi, că se găsesc în rândurile

armatei spioni numeroşi, aceasta încă n'ar fi nimic; ceia ce este extraordinar este că au organizat spionagiul însă-şi rabinii lor. Acest fapt care aruncă e vie lumină asupra uneltirilor sistematice ale elementului jidovesc, uniţi cu duşmanii noştri împotriva noastră, s'a dovedit în *afacerea rabinului Avram Friedman, Carl F. Rohrlik* şi alţii, daţi în judecată pentru spionagiu şi ale căror acte, 39 la număr, au fost trimise Armatei I-a, de pretorul din Adjud, şi despre care acte şi afacere tratează şi raportul Diviziei XI, cu No. 20591 din 3 Noembrie 1917, către C. I. A. P. A. Din aceste acte rezultă următoarele.

In Iulie 1917, jidanul *Leiba Derbarindigher*, din Codăeşti, Vaslui, a fost prins comunicând ştiri *rabinului Debarindigher*, din Buhuşi, prin un alfabet cifrat, aproape invizibil. Din cercetările făcute în Codăeşti şi Galaţi, rezultă că aceşti fraţi, Debarindigher, din Codăeşti şi Buhuşi, făceau parte dintr'o organizaţie de spionagiu, în folosul Germaniei şi Austro-Ungariei, împreună cu *Şimşa Gotesman, rabin* din Galaţi, organizator al federaţiei zioniste din România, cu *„Gross-Rabiner" (Marele rabin) Meier Gotesman*, din Iaşi, cu *Marele Rabin David Friedman Tverski*, din Buhuşi, cu *Hasaal Pincovici*, din Negreşti (Vaslui), cu *Iosef Gotesman* din Brăila, cu *Grumberg*, Str. Fotic Galaţi, cu *Oisie Rabinovici* din Iaşi şi *Iosef Tilingher*, din Mihăileni.

Sub pretextul unor întruniri religioase, *Marele rabin Avram Friedman* ţinea consfătuiri secrete în sinagoga din Adjud; el era în legătură de corespondenţă cu inamicul, prin intermediul individului Nicolae Ilie, fost agent la siguranţa Brăila, şi apoi în serviciul austro-germanilor, primind vizita acestuia în noaptea de 13/14 Oct. 1917, şi care trecea frontul îmbrăcat în haine militare române, iar la inamic se servea de parola „Micloş-Piroş", ce era semnată pe manifestul inamicului găsit la Marele rabin şi prin care se îndemna armata să nu mai lupte. *Soţia Marelui rabin Avram Friedman, anume Perla, era în legătură cu căpitanul rus Kahanov, cunoscut organisator al mişcărei evreeşti din Roman*, pentru care lucru a şi fost supravegheat. Banii necesari spionagiului şi-i procurau prin bancherul Rohrlik, la care s'a găsit o scrisoare scrisă cu cerneală simpatică, prin care se comunica mişcări de trupe, mişcarea revoluţionară din armata rusă, locurile unde se aflau depozite ale armatei, de muniţii, etc. La jidanul *Rachmil Teler, secretar al marelui rabin Avram Friedman*, s'a găsit între foile deslipite ale unei cărţi poştale nescrise, comunicări cu privire la depozitele militare, etc. In timpul percheziţiei, *nora rabinului* a aruncat în foc o scrisoare, din care nu s'a putut salva de cât cuvântul „oficer".

Se vede dar, că era adevărat serviciul de spionaj, pe întreg teritoriul nostru, organizat chiar de rabin în favoarea austro-germanilor.

Dar, d-lor, nu numai că organizează însişi rabinii lor spionajul pe pământul ţărei în favoarea duşmanului — şi este foarte important să se fi constatat aceasta, documentar — dar ceiace do-

„vedeşte sistematizarea acestui serviciu infam, este că tot ei formează „şcoli de spionagiu", după cum rezultă şi alci din cercetări, consemnate în acte oficiale.

Astfel, cu ordinul No. 5686 din 12 Noembrie 1917, emanat dela serviciul respectiv al Marelui Cartier General, se trimite către Corpurile de armată, un memoriu secret, tipărit după dispoziţia Biuroului de Informaţiuni pe lângă Statul Major al Armatei 4-a ruse, 1917, tratând despre spionagiul german pe frontul român, întocmit pe baza indicaţiunilor date de spioni în dosul frontului în regiunea armatei IV-a şi VI-a rusă. Citâm, în text, următoarele date :

„*Spionagiul German pe frontul Român.*

„Din arătările agenţilor inamici, cari fiind deţinuţi, au mărturi„risit participărea lor la spionaj, reese că pe teritoriile ocupate de „inamic, în faţa armatelor frontului român, se află Biroul de Infor„maţii şi şcoale de spionagiu pentru armatele de uscat şi cele ale „marinei.

„In aceste şcoli se învaţă şi se instruesc indivizi cari în urmă „se transportă de către inamic în regiunile noastre în scop de a „spiona. Dintre organizaţiile cunoscute până astăzi sunt următoarele :

„*Şcoala de spionaj pentru armatele de uscat.*

I

„*In oraşul Bucureşti, pe calea Dudeşti, Cofeneaua „Grin"*— „Directorul şcoalei este ofiţerul german Volner. Din restul perso„nalului acestei şcoli sunt cunoscuţi :

„1. *Leibovici*, instructor, dezertor din armata română, locueşte „în str. Teilor No. 112. 2. *Rosenţveig*, instructor, evreu.

„Din spionii instruiţi în această şcoală şi trimişi deja cu scopul „de spionaj sunt :

„1. *Marcovici Herş*, evreu supus român (arestat).

„2. *Livsit Avram*, evreu supus român (arestat).

„3. *Leibovici Samuel*, evreu supus român (arestat).

„4. *Goldemberg Samuel*, evreu supus român (arestat).

„5. *Eigel Iacob*, evreu supus român (arestat).

„6. *Aschenasi Isidor*, evreu supus român (arestat).

„7. *Kefman şi* 8. *Keler Isaak*. Aceştia din urmă doi spioni „după informaţiuni se afla la Odesa. Studiile în această şcoală să „făceau între 9—12 dim. şi la fiecare 2 zile elevii se prezentau la „biuroul general din b-dul Brătianu pentru verificarea cunoştinţelor „dobândite în urma lecţiilor ce li se făceau la şcoală. Asemenea ve„rificare s'a făcut odată chiar în prezenţa Ministrului German Von„Dem-Busche. Chestiunile cari se predau elevilor în şcoală trebuiau „să fie învăţate pe dinafară în nici într'un caz nu se admitea să „fie scrise. La intrarea în şcoală, fiecăruia elev i se dedea, ca un „fel de ajutor suma de lei 30 şi în timpul duratei şcoalei, câte 5 „lei pe zi. Şcoala dura 2-3 săptămâni.

„La plecarea lor în locurile destinate pentru spionaj, fiecare „elev primea o sumă de 150-160 lei pentru cheltueli, şi i se pro„mitea că la întoarcere cu informaţiunile culese, el va primi o sumă „de 50.000 lei drept recompensă. Din Bucureşti şi până la poziţii „elevii erau conduşi de câte un ofiţer german, care după ce arăta „fiecăruia direcţiunea, îl lăsa liber. Elevilor cu ştiinţa limbei ruse, „li se recomanda să se îmbrace în uniforma soldăţească rusă. Ele„vilor li se punea în vedere, că în caz de arestare, nu au voe să „se divulge. La revenire cu informaţiunile culese, ori pe unde ar fi „fost, agenţii trebuiau să spună soldatului german pe care îl întâlnea „una din aceste parole : „B. K. 9". B. K. 10". „B. K. 12". „B. K. 11". „B. K. 107".

Problemele date agenţilor erau următoarele :

„1. Să se culeagă informaţiuni de numărul trupelor, artileriei „şi calibrului ei, ce fel de întăriri şi în ce loc sunt. (Spionii se tri„miteau în oraşele Galaţi şi Barboşi).

„2. Dacă este linie ferată din Dorohoi, numărul trupelor, dacă „sunt poduri pe râul Prut, şi în ce loc anume (spionii se trime„teau în Botoşani, Bucecea şi Dorohoi.)

„3. Ce trupe sosesc, pe ce front sosesc numărul lor, şi dacă „în aceste trupe sunt oameni chemaţi sub drapel înaintea timpului „(mobilizaţi mai tineri de 21 ani) când se va efectua mobilizarea „contigentelor 1919 şi 1920, dacă sunt poduri pe Prut, unde şi ce „anume (spionii se trimeteau la Bârlad, Tecuci şi Galaţi.)

„4. Numărul trupelor, de pe ce front sunt aduse şi în cotro „se îndreaptă. Unde se găseşte Statul Major General şi acest Stat „Major este într'un loc sau în mai multe locuri. Dacă este tele„grafie fără fir şi hangare pentru aeroplane, unde se găsesc tru„pele române, unde şi ce fel de poduri se găsesc pe Prut (spionul „se trimetea în oraşul Bârlad.)

„5. Numărul trupelor şi numărul de pe epoleţi, de unde şi „încotro se îndreaptă, dacă se face linie ferată între Kişinău, Huşi, „ce trupe sunt la Bolgrad, ce fel şi unde sunt poduri pe Prut. „Care contigent este mobilizat şi care contigent se proectează pen„tru mobilizare (spionii se trimeteau la Bolgrad, Bender şi Kişinău)

II.

„*In oraşul Bucureşti în piaţa Română* şeful şcoalei un ofi„ţer necunoscut. Din celalt personal al şcoalei sunt cunoscuţi.

„*Zilberştein David*, recrutator de elevi pentru şcoala de „spionaj şi translator, evreu, locueşte în Hotel Gabroveni, Covaci.

„2. *Miche* (*Mike*) transportator de spioni ofiţeri al serviciului „militar german.

„Dintre elevii acestei şcoale este cunoscut: *Mozes Solomon „Paltiler* (la arestarea lui s'a numit „Moise Cholmoleb" evreu, „meserie monteor, domiciliat în Bucureşti str. Triumfului 57 arestat.

„In această școală se recrutau elevi exclusivi inteligenți și cu „știință de carte. Lecțiile se dedeau separat fiecărui elev în parte, „în curs de 2—3 ore pe zi, unde li se dedau cunoștințe despre „drumul ce au de făcut și problemele pe care le învățau pe din„afară și pe hartă.

„Cu aceasta se termina toată școala și elevul apoi se trimitea „pe front de unde i se dedea drumul pentru îndeplinirea problemei. „Totodată li se dedea pentru cheltueli o sumă până la 150 lei cu „promisiunea că la revenirea cu problema îndeplinită, li se va da „încă 500 lei. In caz de arestare agentul trebue să arate că este „evadat dela germani fiindcă ei se poartă cu poporul cu mare „cruzime. Problema care i se dedea agentului trebuia s-o îndepli„nească și să revie înapoi în curs de 10 zile.

„La întoarcere, la întrebările santinelelor germane, agentul „trebuia să răspundă „Deutschermann" și era obligat să ție mâi„nele întinse și cu degetele strânse în pumn, afară de degetele mari „care trebuiau să lase în spre jos. La cercetări trebuia să spună „parola „A. O. K. 9. Bucarest.

„Spionului trimis i s'a dat următoarea problemă: Străbătând „la Mărășești, despre mișcările trupelor ruseți pe linia ferată, nu„merile (nomenclatura) regimentelor ruse de infanterie și de cava„lerie, poziținea artileriei și a depozitelor ei, aflând și schimbarea „santinelelor în regiunea satului Batinești. Marșutul lor era: Sal„cea, Condrea, Movileni de sus, Movileni de jos, Cislea, Mără„șești și Batinești.

III.

„*In orașul Brăila pe str. Școalei No. 3*, se găsește biroul. „Șeful este un căpitan al serviciului militar german (numele și „pronumele nu este cunoscut) domiciliază însă pe bulevardul Cu„za-Vodă No. 146.

„Din personalul acestui biurou sunt cunoscuți: 1. *Snaider*, „locotenent, ajutorul șefului acestui biurou, instructorul spionilor și „recrutor de spioni, cu locuința pe lângă biurou. 4. *Leibovici* agent „recrutor, are domiciliul în orașul București și 5. *Russu Roșu* (Po„recla) ajutor al lui Leibovici, la care are și locuință.

„Spioni trimiși după culegerea informațiunilor: 1 *Hodorovski* „*Horș*, evreu, supus rus, prizonier din reg. 34 pușcași Siberieni „(arestat) 2. *Feighis Haim a lui Sulim*, evreu, supus rus, prizo„nier, tot din acel regiment, (arestat).

„Spioni pentru acest biurou se recrutează din populația local„nică și din dezertorii soldați români.

„Până la trimeterea lor pentru recunoașteri, ei sunt adăpos„tiți la Hotel „Paris" la Brăila. Misiunea acestor agenți: Cule„gerea informațiunilor despre situația și mișcarea trupelor de„spre fortificații și propaganda între trupele noastre. In acest scop

„în regiunile frontului nostru se trimit prizonieri cari sub nume de „evadați din lagărele inamice se strecoară în spatele armatelor „noastre, unde culeg informațiunile dorite prin femei, copii și bă„trâni. Pentru propagandă agenților li se dedea o sumă de câteva „sute de ruble.

„După informațiunile căpătate dela locotenentul Snaider din „106 agenți cari au fost trimiși până la 9 Februarie a. c, în re„giunea armatelor inamice, agenților li se dedea parola: „B. K. No. „105" (numărul spionului).

„In afară de școlile arătate în această revistă, sunt informații „că o școală se află și în orașul Ploești, în clădirea Palatului „Sil„vestru", împreună cu un oare care Stat Major german.

„Șeful școalei este căpitanul serviciului militar german Verner. „Personalul Școalei nu este cunoscut.

IV.

„*In Focșani, str. Elisabeta No. 21*, șeful acestui biurou de spionaj este locotenentul serviciului german *Adolf*, a cărui misiune este: transportarea spionilor pe front.

„b. *Școala de spionaj pentru armatele marinei.*

„*In București pe strada Pitar Moșu No. 5* șeful școalei că„pitanul serviciului militar german *Berghel*.

„Din personalul acestei școli sunt cunoscuți: 1. *Cerni*, secre„tar al căpitanului Berghel, de profesiune doctor, domiciliază pe „strada Teilor No. 27. 2) *Dalman*, instructor, fostul secretar al „ambasadei germane din București. Amândoi se ocupă cu darea „de lecții în școală și recrutează elevii. 3) *Svartz Gozias*, (Ozias) „recrutor de spioni, evreu, se spune că este supus francez, de pro„fesiune croitor domiciliază pe str. Locotenent, semnalmentele lui: „etate 17-18 ani, statura mijlocie, se rade, brunet, obrazul (fața) „plină, îmbrăcat în jachetă culoarea bleu-marine, pantaloni negri și „pălărie, încălțat cu botine. 4) *Ochios* (Okios) porecla, agent re„crutor, semnalmentele lui: Etate 19—20 ani, statura mai mică de „cât mijlocie, ras, șaten, ochi mari, îmbrăcat pestriț (negru cu alb) „pantaloni negri, încălțat cu botine.

„5. *Syrokopsky* păzitorul pensionatului elvețian pe lângă școa„lă. Soldat în serviciul militar german.

V.

„*In orașul București pe str. Teilor No. 27*; Directorul școa„lei este *Doctorul Cerny*, domiciliat tot acolo. Din spioni instruiți „în această școală sunt cunoscuți: 1) *Benzin*, (porecla) cunoscut „în București ca un apaș (fără domiciliu). Semnalmentele lui: Etate „21—23 ani, statură mijlocie, părul castaniu, (blond închis) mus-

„tăţile blonde deschise, în partea dreaptă a obrazului semn de „taetură, se îmbracă murdar, poartă cisme. 2) *Sorescu*, ciobotar, „care a lucrat în atelierul de pe strada Gura Oborului, în Bucu„reşti. Semnalmentele lui: Etatea 17—18 ani, statura mijlocie, faţa smeadă, îmbrăcat în costum culoare neagră. 3) *Rusu Ilie* dezertor „rus, semnalmentele lui; Etate 23—25 ani, statura mijlocie, părul „blond deschis, mustăţile roşcovane, uscăcios (slăbănog) pe mâna „dreaptă sunt tatunate o ancoră şi o femee goală. 4) *Itke* (porecla) „evreu, semnalmentele lui: etatea 21—23 ani, statura mijlocie, brun, „ras, uscăţiv, îmbrăcat: paltonul în culoare bleu-marine, botine şi „pălărie galbenă. Toţi instruiţi în această scoală ca spioni, după spusa „lor, urmau să fie trimişi pentru recunoaşteri în oraşele şi porturile „Mării Negre".

Prin urmare d-lor, se dovedeşte din acte oficiale nu numai că au funcţionat ca spioni, nu numai că au organizat spionagiul prin Rabinii lor, după cum se vede din actele aflate la dosarul Curţii Marţiale, a armatei II-a, pe care l'am citat, dar că au înfiinţat chiar şcoli de spionagiu şi că în tot timpul războiului, jidanii au jucat rolul de căpetenie, putem zice exclusiv, în spionarea şi trădarea armatei noastre.

Iată în ce mod „şi-au îndeplinit cu prisosinţă datoria către patrie", şi cum au luat parte la toate bucuriile şi suferinţele ei.

Dar, d-lor, de îndată ce s'a deslănţuit anarhia bolşevică, în armata rusească, ei s'au pus în legătură cu soldaţii bolşevici şi au început să facă o propagandă activă anarhistă în rândurile armatei româneşti, crezând, că a venit momentul ca să sdruncine însă-şi ordinea Statului nostru. Am aci ca document manifestul aşa numitului partid social democrat către muncitori, soldaţi, ofiţeri şi cetăţeni, cu atăţări împotriva Regelui şi împotriva Statului Românesc, în care se zice:

„Partidul social democrat porneşte la luptă pentru răsturnarea „ţarismului român.

„Voi trebue să vă daţi seama că acesta e primul pas, pe care „trebue să-l facem pentru reformarea României, pentru apărarea ei „teritorială, pentru reintregirea ei, pentru progresul ei democratic...

„Fiţi toţi: muncitori, ţărani, soldaţi, ofiţeri şi cetăţeni, fără „deosebire de neam sau de convingeri, fiţi la înălţimea misiunei, pe „care istoria ne-o aşază pe umeri...

„Sus inimile români! Adunaţi-vă sub steagul revoluţiei mân„tuitoare.... Trăească Republica!"

Acest manifest era strecurat în rândurile armatei noastre de către agenţii jidanilor, crezând că cu modul acesta vor ajunge să desorganizeze armata românească precum desorganizaseră armata rusească.

In timpul acesta, massele de refugiaţi, de nesupuşi, şi de dezertori jidani, trecuţi în Rusia în număr de câteva mii, agitau împotriva României, prin meetinguri şi prin memorii, pe care le adresau guvernului revoluţionar rusesc, cerând ca să intervie pentru a pune capăt „persecuţiilor", pe care le-ar fi îndurat jidanii la noi.

Astfel, la 28 Iunie 1917, ei au ţinut în sala nobilimei din Kişinău un mare meeting popular, la care jidanul doctor Grigendler a spus următoarele, după cum arată ziarul „Svobodnaia Besarabia" (Basarabia liberă) No. 70, din 1 Iulie 1917:

„Ministrul de Război Brătianu şi şeful Cartierului G-ral Presan, „a dat ordin prin care se opreşte ovreilor de a vorbi în jargon, „chiar şi în cercul familiar. Monumentele religioase ale evreilor sunt „batjocorite. Curţile sinagogilor ocupate de grajduri, bucătării, şi „altele. Presa evreiască oprită. Rabinii şi alte feţe spirituale recu„noscute ca improprii serviciului militar, nu se eliberează imediat acasă. „In curs de câteva zile au fost obligaţi a scoate necurăţeniile afară „din oraş.

„Se rechiziţionează exclusiv casele evreeşti şi nu se opresc „de a scoate în ulite femeile lehuze. In Botoşani, s'a oprit evreilor „de a cumpăra producte înainte de ora 12, când se înţelege la „piaţă nu se mai află nimic. In spitalele de tifoizi şi de exantematici „se desemnează numai doctori evrei, la front soldaţii evrei se pun „în locurile cele mai periculoase"...

După debitarea acestor grosolane minciuni, meetingul jidovesc din Kişinău alcătuit în cea mai mare parte din dezertori jidani din armata românească, a aclamat următoarea moţiune prin care cer intervenţia guvernului rusesc şi a armatei ruseşti bolşevizate, împotriva României:

„Noi, cetăţeni şi soldaţi, adunaţi în Kişinău, sala nobilimei, „în ziua de 28 Iunie 1917, în număr de 1500 oameni, ascultând „raportul d-rului Fritgenler, membru în consiliu de deputaţi ai sol„daţilor şi ofiţerilor din raionul frontului român, şi pe alţi oratori, „despre asupririle neomenoase la care sunt supuşi evreii din Ro„mânia, pe toate terenurile, din partea autorităţilor româneşti, ale „instituţiilor şi a persoanelor particulare, luând în considerare, că „cetăţenii ruşi şi armata, în care evreii sunt într'o proporţie însem„nată, se luptă şi-şi varsă sângele pentru dreptate şi principiile uma„nitare, ale democraţiei mondiale, în deosebi pentru guvernarea de „sine a popoarelor, şi că politica practicată în România contra evrei„lor, se împotriveşte acestor principii şi influenţează „demoralizând „armata şi cetăţeni ruşi, precum în România aşa şi în Rusia — am „decis:

„1. Să se obţină dela guvernul provizor şi consiliul depu„taţilor, lucrători, soldaţi, veterani, rechemarea diplomaţilor con„servatori acreditaţi în România, desemnarea în locul lor altora, „ care deschis ar apăra principiilor umanitare ale democraţiei.

„2. A propus socialiştilor democraţi şi revoluţionari şi uniu-

„nei evreilor militari, să explice părților de armată trimise în „România, situația grozavă a evreilor din România, și datoria „armatei revoluționare ruse de a sta în toate cazurile în apărarea „celor asupriți.

„3. A cere prin socialiștii revoluționari și democrați din „Petrograd, dela internaționala acțiune asupra democrației tuturor „țărilor... să se protesteze și să lucreze în contra sistemei între„buințate în România...

„4. A propune organizațiilor evreești militare în Iași să „cheme un congres al reprezentanților armatei și al delegaților „diferitelor comitete ale unităților armatei, care se luptă și locuesc „în România și în periferiile ce tind spre ea, pentru a se lămuri „mijloacele și căile unei lupte organizate și echilibrate împotriva „cruzimilor românești".

Se vede dar, că jidanii refugiați în Rusia, împreună cu co-religionarii lor de acolo, profitând de guvernul revoluționar jidovesc, pe de o parte cer intervenția acestui guvern, iar pe de altă parte apelează la armata rusească din România, crezând că prin presiunea acestei armate anarhizate de dânșii, pot parveni să pună mâna și la noi pe puterile Statului, sau cel puțin să ne silească a ne supune tuturor cerințelor lor. Și să știe, că a trebuit să se ia severe măsuri de apărare împotriva anarhiei jidovești, din armata rusească, din rândurile căreia la 23 Aprilie 1917, s'a încercat chiar un fel de mișcare revoluționară la Iași, prin intervenția vestitului anarhist bulgar Racowski, care a ținut și un discurs incendiar în Piața Unirei din Iași, scăpând apoi de arestare prin fugă, cu ajutorul jidanilor, în deosebi a lui Max Wechsler.

In Rusia însă, dezertorii jidani din armata românească, au continuat să se agite, cerând să fie încorporați la armata rusească și căutând a provoca intervenția guvernului rusesc, revoluționar, în care știm că jidanii aveau o influență covârșitoare. Astfel, înfățișându-se ca victime ale revoluției ruseşti (?!) ei intervin la guvernul lui Kerenski, după cum se vede din următoarele informații, publicate în ziarul „Kiewskaia Misli" (Gândul Kievului) No. 249, din 15 Oct. 1917:

„In raportul adresat d-lui A. F. Kerenski, 300 de refugiați „evrei români, cer să fie egalizați ca emigranți politici, să nu „fie citați ca dezertori români și să fie încorporați în armata ru„sească. Generalul Marx, șeful districtului Odesa și comisarul „guvernului Harite, au promis de a susținea raportul lor...

„In protestul adresat lui Kerenski, evreii spun: „pentru fie„care izbândă a revoluției ruseşti, noi evreii plătim cu lacrimile „mamelor, femeilor și copilor noștri, cu suferințele și cu sân„gele nostru.

„Oligarhia românească se răsbună, noi suntem un element

„oprimat, pentru că punem o mare încredere în revoluția ru„sească".

Jidanii nu se mulțumesc însă numai să încerce a introduce anarhia rusească în armata noastră și să caute a provoca chiar o intervenție în România a guvernului rusesc prin tot felul de minciuni și de intrigi. Ci profitând de faptul că anarhistul Rakovski, după fuga lui din Iași, ajunsese stăpânul situației în Odesa, ei se dedau la atacuri în bande împotriva consulatului românesc și a celorlalte servicii ale noastre, organizând o persecuție lașă, cu brutalizări și insulte sălbatice, în contra românilor. Aceasta rezultă iarăși dintr'un act oficial, al unui martor ocular, și anume, din memoriul generalului Vivescu, prezentat Ministerului de război, în Aprilie 1918, asupra numărului nesupușilor și dezertorilor evrei și a concursului ce aceștia au dat comitetelor revoluționare bolșevice și d-rului Rakovski, la Odesa, și din care extragem următoarele:

„Din numărul de câteva mii de nesupuși și dezertori ce au „trecut în Rusia înainte și în timpul războiului nostru, aproxi„mativ 60% au fost evrei, 20% bulgari sau lipoveni și 2% ro„mâni. Dintre aceștia, cei mai crunți și sălbateci au fost bul„garii, iar cei mai perverși și amenințători, evreii cu toate aju„toarele băneşti ce li s'au dat și lor ca tuturor refugiaților fără „mijloace, în general.

„*La primele manifestări pe strade făcute contra guvernului „nostru, contra M. S. Regelui, și contra armatei, cea mai mare „parte dintre manifestanți, erau refugiați, nesupuși și dezertorii „evrei; tot astfel, cei dintâi cari au compus bandele de atac contra „consulatului român și a instituțiilor nostre dela Odesa, au fost „iarăși evreii.*

„Agenții provocatori la jafuri și cei cari făceau mai multă „propagandă pentru înscrierea în batalioanele revoluționare, de„stinate a lupta contra armatei române din Basarabia, și a răs„turna totul în România, erau cei mai mulți evrei, și aceste „instigațiuni, le făceau nu numai printre dezertori, dară chiar „printre soldații activi dela depozite și din port, și chiar printre „răniții din spitalele românești.

„Cu ocaziunea arestărilor în massă ale românilor, a con„fiscărei depozitelor și vaselor din port, precum și a tuturor in„stituțiunilor noastre, cei mai înverșunați contra noastră, când „ne-am adresat Rumcerodului, erau tovarășii *Goldenbaum*, un „vechi cetățean român, certat cu îndatoririle lui către țară și *Ei„senmann*, cari făceau parte din comitet.

„Cu conducerea arestărilor și a perchizițiunilor ce se făceau „la locuințele noastre, de către marinarii revoluționari, garda roșie „și anarhiștii, erau însărcinați dintre evreii români, precum: „*Abramovici* din Iași, *Birman*, dela Botoșani, *Buiumovici*, fost elev

„al şcoalei militare a tinerilor cu termen redus şi *Kupferwasser*, „fost comptabil al d-lui A. A. Bădărău.

„Aceşti din urmă doi evrei împreună cu *Grumberg*, erau „însărcinaţi cu conducerea pazei celor arestaţi şi a transportului „lor pela diferitele închisori. Ei alegeau, pentru gardă, pe cei „mai răi dintre bandele revoluţionare şi dintre aceştia, evreii se „distingeau în totdeauna prin aroganţa lor insultătoare. Direc- „ţiunea superioară o avea tovarăşul *Ciorroi* (*Schwartz*), care „împreună cu Bujor, Necolau, şi Dicescu, formau Statul Major „al lui Rakovski. Aceştia instruiau şi întocmeau actele aşa zise „de spionagiu şi contra revoluţiei, ale oficerilor şi funcţionarilor „români în Odesa, şi fixau după persoane sumele şi valorile ce „trebuiau confiscate, fie asupra celor arestaţi, fie asupra celor „ţinuţi sub pază la locuinţele lor, sau prin diferitele sanatorii.

„Cu ocaziunea îmbarcărei arestaţilor pe vasele „Traian", „şi „Dacia pentru a-i trimite, din ordinul lui Rakovski în Crimeea, când s'au petrecut scenele cele mai sălbatice, prin lovituri de focuri de armă, unul din capul acestei înscenări „mişeleşti a fost evreul dezertor din marină *Kahane.*"

Aceste sunt arătările din raportul Oficial, pe care l'a făcut Ministerului de Război, generalul Vivescu, la întoarcerea sa din Rusia, unde fusese trimis în misiune, şi care şi personal a avut să îndure astfel de insulte din partea jidanilor. Toate aceste acte d-lor, sunt documente oficiale, prin care vedeţi d-v. care a fost atitudinea jidanilor în cursul campaniei.

S'ar părea aşa dar că cu aceste acte, s'au adus destule dovezi pentru a caracteriza atitudinea acestor indivizi faţă de noi, *Partea cea mai odioasă, însă este purtarea pe care au avut-o ca unelte de asuprire în mâinele duşmanilor, împotriva soldaţilor noştri prizonieri.* Şi aci sunt nenumărate documente, care arată în ce mod mişelesc s'au purtat prizonierii jidani, internaţi împreună cu soldaţii noştri, şi care cunoscând limba germană, dacă ar fi avut cea mai elementară omenie, ar fi putut să le fie de mare folos. Procedarea lor era invariabil aceasta: profitând de cunoştinţa limbei, — ei îşi puneau galoane de gradaţi şi erau însărcinaţi să comande companiile de corvezi asuprind pe români în chipul cel mai neomenos. Vom cita şi aici câteva acte, pentru ilustrarea spuselor noastre.

„1917 Februarie 9

„Divizia 8-a către regimentul. . . . . Bat. I.

„Am onoarea a comunica în copie declaraţia sergentului Ifrim „Gheorghe din Reg. 27 Inf., fost în captivitate la inamic, pentru a „fi adusă la cunoştinţa trupelor de sub comanda d-v.

„D. O.
„p. Şef de Stat Major
„Maior . . . . . .

„Copie după declaraţia sergentului Ifrim Gheorghe...

„Companiile de corvezi erau comandate de jidani de ai noştri, „care după ce i-au prins şi-au pus galoane de gradaţi şi ne înjurau „şi ne băteau mai mult ca nemţii. Jidanul Lazăr Avram (din Reg. „27, Comp. 3-a) era Şeful Comandaţilor de companii; el dădea „ordine la ceilalţi evrei care companie să iasă la corvezi"...

Intr'un alt memoriu al unor prizonieri români, vorbindu-se de tratamentul la care îi supuneau germanii, se zice:

„Au căutat să profite foarte mult de ofiţerii şi soldaţii evrei „din armata noastră, cari cu toţii fără cea mai mică mustrare de „cuget, s'au vândut cu trup şi suflet germanilor, dându-li tot felul „de informaţiuni relativ la armata noastră. Aceşti nemernici de evrei, „în schimbul trădărei lor, aveau din partea germanilor avantajii „morale şi materiale, că trăiau bine şi erau lăsaţi liberi; pe când „ofiţerii şi soldaţii români, erau bruscaţi şi bătuţi ca animalele, ne „dându-li-se mâncare decât o feliuţă de pâine pe zi, aruncându-ni-se „epitetul de câini. Pe soldaţii evrei dela noi germanii îi făceau pe „toţi gradaţi şi-i băteau fără milă pe soldaţii şi plutonierii noştri, „spuindu-le că acum nu mai au frică, fiind-că nu se mai află în România".

Un alt memoriu al celor dintâiu prizonieri români întorşi din Austro-Ungaria, în Martie 1918, adresată Generalului lor, exprimă toată indignarea acestor bieţi oameni, martirizaţi de jidani:

„Să trăiţi Domnule General,

„Subsemnaţii foşti prizonieri de război în Austro-Ungaria sosiţi „cu primul transport de 1000 de oameni, în ziua de 10 Martie, „prin Burdujeni, aflaţi astăzi în spitalul de evacuare No. 9 Sascut, „ne permitem a aduce la cunoştinţa tuturor autorităţilor militare, că „în timpul nostru de prizonierat, am avut de îndurat cele mai grele „ponegriri şi persecuţiuni din partea camarazilor noştri evrei, cărora „pentru serviciile aduse inamicului şi devotamentului nutrit pentru el, „li s'a încredinţat în general administraţia lagărelor şi cari pentru „pofta lor de câştig nesăţos, au întrebuinţat cele mai neomenoase „mijloace de terorizare, pentru ajungerea scopului urmărit, care a „avut de rezultat moartea a peste zece mii de camarazi de ai noştri „numai din cei ce făceau parte din lagărul Ostfy-Aszongfe.

„Pe lângă puterea ce li s'a dat de inamicii noştri, au avut „tot concursul pe faţă al doctorului Hirsch, dela Craiova.

„Astăzi, ca soldaţi ne plângem şefilor armatei noastre, mâine „ca cetăţeni vom căuta să răzbunăm suferinţele ce am îndurat de „pe urma lor, vom răsbuna pe fraţii noştri de arme, căzuţi victime „lipitorilor ce s'au oploşit la sânul ţărei, pentru care au dovedit că „nu merită a se numi fii ei.

„(ss) Sergent Gruia Gh. reg. 41 com, VII, ser. Andreescu Ioan.
„reg. 60 Muscel, com. I., serg. Dunăreanu Stan
„reg. Dolj No. I., com. de depozit, serg. instructor
„Sârbu Ioniţă, reg. 75 inf., comp. 15, serg, instructor
„Vârbănescu Gh. reg. 31 comp. II, etc. în total 71

de însemnături de sergenţi, caporali şi soldaţi aparţinând la diferite regimente.

Un alt memoriu, semnat de 56 grade inferioare, foşti prizonieri, din cari 39 plutonieri şi plutonieri majori (reangajaţi), expune cu toate amănunţimele ororile comise în lagărele de prizonieri de către jidani, în accente de o profundă revoltă sufletească, cerând răsbunare pentru atâtea victime datorite uneltirilor lor:

„Să trăiţi d-le General,

„Noi foşti prizonieri români din Ostffy Asszonyfa (Ungaria) „reîntorşi prin punctul Burdujeni în mult dorita ţară, voim ca în „cele ce vor urma să vă arătăm domniilor voastre şi prin d-v. să „ştie întreaga suflare românească, cauzele distrugerei generaţiei din „prezent; Vă vom arăta că intenţionat şi metodic am fost distruşi „fiziceşte şi moralmente... .

„*Spunem şi vom striga în gura mare ca să audă tot ce-i „român, să tresară pământul pe care au trăit aceste canalii, că „numai jidanii, jidanii şi iarăşi jidanii ne-au mâncat.*

„Ei erau puşi în serviciile cele mai importante ale lagărului,.. „şi pe dată ce vroiam să reclamăm eram alungaţi cu ciomegile „de jidani în timp ce duşmanii noştri făceau haz.....

„Ei au fost aceia cărora li s'a încredinţat primirea alimentelor „şi cari au furat aceste puţine alimente, cu care abia puteam să ne „ţinem viaţa...

„Câţi din plutonieri n'au fost pălmuiţi şi înjuraţi de cei mai „ordinari jidani, cine nu-şi aminteşte de Herşcovici Solomon—Buzău, „şi prin el de toată jidovimea.

„Jidanii tâlmaci, trimişi cu echipe cu mii de oameni la lucru,.. „îi băteau să muncească mai repede, îi lăsau mai bine să moară sub „ochii lor însângeraţi de ură, decât să-i bage în spitale, tâlmăcind „doctorilor maghiari, că aşa-i românul, hoţ, se preface.

„Toate aceste barbarii de pe urma cărora zac ai noştri în Ost- „fyasszonyfa aproape 7000, afară de Pressburg, munţii Tirolului şi „Albania, cimitirele românismului, le-au făcut fără nici o mustrare „de conştiinţă.

„Faptele lor le putem proba ori când cu date şi martori exacţi „şi nici o ură sau profit personal nu ne îndeamnă a-i divulga de cât „numai să se facă odată lumină, că aceştia sunt adevăraţii duşmani „a-i neamului românesc, voind să fie pedepsiţi după greutatea cri- „melor făcute, voind ca noi, care am fost martori oculari la tot ce „s'a petrecut, să spunem văduvelor că soţii lor zac în pusta ungară, „orfanilor să le arătăm pe adevăraţii asasini ale iubiţilor părinţi, ca „pe viitor să nu fie şi ei asasinaţi, să spunem rudelor şi prietenilor „şi implicit ţărei, că ori ce aşteptare este zadarnică...

„Vrem să spunem întregului românism, că dacă nimenea n'a „vărsat o lacrimă pentru ei, cari au murit ca nişte câini, şi dacă ale

„lor acum sunt prea târzii, atunci ca un ultim omagiu pentru chinui- „toarea moarte ce au suferit, să ceară pedepsirea acestor nelegiuiţi.

„Credem, d-le General, că se va da curs acestei drepte cereri, „pe care o vom susţinea cu preţul vieţei noastre — cel puţin suntem „pe scumpul nostru pământ, unde de vom muri nu ne va părea „rău, o vom susţinea până la infinit.

„Primiţi, d-le General, asigurarea deosebitului respect şi dragoste, „dela acei ce totdeauna au fost supuşi, plecaţi şi ascultători.

„(ss) Plutonieri majori: Vlădescu Dumitru, Ploşcaru Ioan, Trifan „Vladan, Mulănescu Const., din reg. 17 inf. T.-Severin; Plutonieri „majori: Catană Grigore, Iordăchiţă Florea, din reg. I Graniceri, plu- „tonier major Bivolaru Const., din reg. 57 inf., plutonier major Pătruţ „Gh. din bat. 1 pionieri etc"...

Din aceste memorii, ale prizonierilor noştri întorşi din captivitate s'a întocmit un rezumat, sub titlul „Observaţiuni Generale", cu ur- mătoarele amănunte:

„1. Jidanii purtau toţi galoane de sergent şi plutonieri, fără a „fi, numai cu scopul de a putea maltrata.

„2. Băteau pe toţi soldaţii în general, iar pe cei bolnavi greu, „după ce-i băteau, le luau pâinea spunându-le că doctorul le-a interzis „să mănânce. Ai noştri necunoscând limba străinilor, credeau. Această „pâine o vindeau apoi cu 8 şi 10 coroane.

„3. S'au vârât în toate serviciile de cancelarie, ca şi la noi, „formând şi o societate cu scopul de a lupta contra ori cărui român, „care ar putea prin acţiunea lui să le opună vre-o piedică.

„4. Serviciile cele mai uşoare, le dedeau la jidanii lor, iar pe „români îi puneau la cele mai grele corvezi, bătându-i în mod barbar, „dacă nu puteau suporta povara lor.

„5. Făceau propagandă în contra ţărei noastre şi strigau că „acum a sosit D-zeul lor.

„6. Dacă ai noştri se îmbolnăveau, ei râdea şi se bucurau, iar „nemţilor le spuneau să nu ne creadă, că aşa-i românul, hoţ şi leneş „şi se face bolnav.

„7. Când ai noştrii mureau, erau desbrăcaţi şi jefuiţi de ei.

„8. Iarna îi scoteau afară în ger, desculţi, la corvezi. În aceste „condiţii mureau câte 40—60 zilnic.

„9. Vindeau alimente şi hainele sosite dela Berna, din care „cauză ai noştri mureau literalmente de foame şi frig. Ţineau câte „4—5 zile pe români nemâncaţi, sub pretext că au alimente dela „Berna, şi au ce mânca, aşa fel ca un prizonier ce era pedepsit de „ei mereu cu postul a fost nevoit să fure (Lamsdorf) rinichii unui „cadavru, pentru a-şi potoli foamea.

„10. Sfătuiau pe ai noştrii să facă revoltă contra boerilor la „venirea în ţară.

„Au făcut astfel de fapte: Spiegler şi Avram Iancu, din reg. „15 inf., Pincu Leon din Galati, Grosman Leibu din reg, 53 inf.,

„Hascal Roşu din reg. 15 inf., Lupu Moise din reg. 77 inf., Iuster, „Spiegler, Leibovici Carol, Moritzsohn, Klinger, Abeles Rubin, din reg. „51 Galaţi, Sloimovici Leon, Frenkel, Herşcovici, Cohn Weintraub, „Nadler din Iaşi, Bercu Moritzon din reg. 69 inf. Dorohoi, Focşeneanu „dela Caracal, Blumis Bernhard din reg. 9 roşiori Bucureşti, Barasch „şi Landes din reg. 6 inf. Bucureşti, Goldemberg din Paşcani, Herş„covici din Piatra Neamţ şi alţii nenumăraţi".

Iată d-lor, fapte mărturisite înaintea autorităţilor româneşti militare de soldaţii noştrii, cari au văzut cu ochii aceste crime odioase ale jidanilor trădători, dela cari au avut să îndure cele mai mari suferinţi.

Şi chiar în momentul acesta, când noi suntem aici şi ne sbatem şi suntem nerăbdători — adică nu noi ci d-v. — sunteţi nerăbdători, ca cu un ceas mai curând, să se dea satisfacţie cerinţelor lor, chiar în momentul acesta, ne vine, din judeţele de dincolo de Milcov, ocupate, o plângere a proprietarilor şi comercianţilor români, ruinaţi de jidani, într'un „Memoriu către d-nii Parlamentari ai ţărei româneşti", ce ni s'a distribuit şi în care se zice:

„Subsemnaţii proprietari şi comercianţi din teritoriul ocupat, vă „aducem la cunoştinţă următoarele:

„1. Toată recolta de vin din judeţul Buzău, R.-Sărat şi Putna, „a anului 1917, a fost strânsă de ovreii fraţi Adler, din Buzău şi „Focşani, cu preţul de lei 0 06 bani gradul; grăduirea şi cotitul s'a „făcut la depozitul de descărcare de către personalul numiţilor, cari „ne-au frustrat atât la cotit cât şi la grad...

„2. Fabricarea rachiului din prune, tescovină şi drojdie, asemenea „s'a dat acestor fraţi Adler, împreună cu altă ceată de evrei, cari au „înşelat lumea, luând borhoturile pe preţ derizoriu, şi fără măsură„toare, numai după aprecieri...

„3. Strângerea cerealelor dela ţărani şi proprietari în judeţul „Buzău, pe anul 1917, a fost dată unui evreu Glasman din Buzău, „care împreună cu o ceată de ovrei au scos din casele ţăranilor „ultimul bob de cereale pe preţ derizoriu...

„4. Fabricarea brânzei şi strângerea lânei de pe la stâni de „asemenea s'a cesionat unei cete de ovrei, cari ne speculează într'un „mod îngrozitor, plătind kgr. de lapte de oaie cu 04 bani, iar cel de „vacă cu 10 bani kgr., iar brânza extrasă din acel lapte o vând pe „piaţă până la 10—12 lei kilogramul.

„D-lor Parlamentari, veţi cunoaşte că în toate aceste afaceri „nu veţi găsi nici un român, toţi sunt ovrei, eşiţi ca din pământ, şi „cari înainte de războiu, erau birjari, cismari, croitori, cămătari, misiţi, „camioneri şi câţiva din ei depozitari falşi şi fixatori de vinuri şi „rachiuri; toţi negustorii români mor de foame şi trăim ca într'o „ţară ovreiască.

„D-lor Parlamentari, vă rugăm să interveniţi către guvernul român „ca cel puţin pentru anul acesta să se ia măsuri a lăsa pe produ-

„cători să predea singuri recoltele rechiziţionate celor în drept... De „asemenea să se ia măsuri a se înfrâna această şleahtă de ovrei, „care aici în teritoriu ocupat, mai cu seamă în aceste trei judeţe, ne-au „adus la sapă de lemn şi unde comerciantul român nu mai „înseamnă nimic.

„(ss) T. Căpităneşcu, Gh. Stoinescu, Nicolae D. Alexandrescu, „V. Aldea, Bucur N. Constantinescu, Ştefan Rădulescu, I. St. Postel„nicescu, Tasse Drăgan, I. Mustăcescu, Gh. Ianculescu" etc.

Prin urmare, d-lor, din rândurile oştirei ca şi din rândurile poporaţiei civile supuse prigonirilor criminale ale acestor jidani, se ridică plângeri cari dovedesc că ei au fost adevăraţi duşmani ai acestei ţări, şi că n'au luat parte nici când la durerile şi bucuriile noastre, cum spune d. Raportor.

Şi iată D-lor, care a fost scopul nostru, aducându-vă atâtea dovezi

Am voit să ne opunem falşificărei adevărului; am voit să împiedecăm crearea unei legende, am voit să înlăturăm pângărirea istoriei neamului.

Acesta e scopul pentru care am venit la această tribună, iar nu ca să împiedecăm votarea unei legi care jumătate vă este impusă şi jumătate — aici este marea d-v. vinovăţie am zis — este voită de d-v.

Dacă ar fi numai impusă, n'aş avea nimic de zis; aş fi protestat. Dar d-s. aţi voit mai mult de jumătate din această lege. Şi în aceasta, repet, constă marea d-v. vină faţă de ţară.

Trec la un alt capitol (protestări).

Am zis şi repet, că mă voi conforma principiului onor. nostru coleg d-lui Magnus Băileanu, să fiu metodic şi mă ţiu de cuvânt (ilaritate).

D-lor Deputaţi, art. 28 din tractatul de pace, care este punctul de plecare al legei d-v, însemnează o îndoită încălcare a drepiului suveranităţei noastre naţionale.

Prima încălcare este amestecul în afacerile noastre interne, rezultând din dreptul celui mai tare. „*Vae Victis*".

A doua atingere a dreptului suveranităţei noastre este că suntem siliţi să ne supunem acestei călcări, nesocotind Constituţia noastră.

Căci veţi conveni, că am fi putut fi obligaţi, ca Stat, să admitem — cum am fost siliţi în 1879 — principiul legei. Şi cu aceasta, cred că am fi făcut destul pentru satisfacerea „prietenilor noştri". Am fi introdus, aşa dar, în tratatul de pace, principiul, însă el ar fi urmat să se aplice în conformitate cu normele stabilite în Constituţia noastră.

Şi, fiindcă art. 7 al Constituţiei determină condiţiunile în care se poate încetăţeni un străin, ar fi rămas, prin urmare, ca viitoarea Constituantă să vină şi să ia o hotărâre, singura legală, cu privire la încetăţenirea evreilor.

O voce: Dacă era posibil.

D. A. C. Cuza: Dar era foarte posibil, şi voi demonstra că era foarte posibil.

Prin urmare, este o procedură îndoit de anormală, o îndoită abatere dela normele obicinuite, în raporturile dintre State.

Cum se explică această procedură îndoit de anormală? Eu îmi explic răşluirea Dobrogei: „Prietenii" noştri au avut nevoe de Dobrogea pentru ca să satisfacă cererile Bulgarilor, cu care sunt aliaţi; „Prietenii noştri„ au avut nevoe de munţi, pentru ca să satisfacă lăcomia jidanilor din Buda-Pesta făcându-i stăpâni pe exploatarea pădurilor din Carpaţi, sub cuvânt că au nevoe de munţi, ca să apere graniţa lor; dar d-lor...

D. I. Berceanu: (Intrerupe).

D-l A. C. Cuza: Crezi d-ta că cu trei sferturi de ceas cât voi vorbi eu, vei scurta ocupaţiunea germană? D-ta vrei să scurtezi cuvântarea mea? Aceasta nu se poate (Ilaritare).

Trebue să mergem până la sfârşit, şi să spunem aici tot ce se poate spune în favoarea punctului de vedere românesc. Aşa credem că ne e datoria. Aveţi deci puţină răbdare. Să dea D-zeu ca după ce legea se va vota, imediat să se şi evacueze teritoriul nostru, de către prieteni...

Voci: Tot aşa ai spus, când ai cerut să se facă războiul?

D-l A. C. Cuza: Voiţi d-v. să-mi faceţi încă odată proces de direcţie?

Apoi trebue să vă ţin trei zile ca să vă dovedesc pentru ce. (Protestări).

Atunci, vă rog, să rămânem în cadrul discuţiei proectului de lege, pe care voiţi să-l notaţi.

Prin urmare, îmi pun întrebarea: Pentru ce s'a recurs din partea *prietenilor* noştri la această procedare de două ori anormală.

Sunt două motive. Primul motiv este ca să se răsplătească serviciile, pe cari jidanii le-au făcut austro-germanilor. Evident că dacă s'au servit de dânşii în toate întreprinderile, dacă ei au fost aceia, cari i-au primit în Bucureşti cu flori, dacă după cum v'am dovedit au luat parte la tot spionajul, şi au dat concursul armatelor, care veneau peste noi, trebue, se înţelege, să li se dea satisfacţie.

Primul motiv, aşa dar, este răsplătirea, care se dă trădătorilor.

Al doilea motiv, este că ei voesc să aibă în ţara noastră agenţi de exploatare, agenţi comerciali şi industriali permanenţi, cari să lege ţara noastra cu ţările Europei centrale, pe cale economică. Jidanii sunt agenţii germanismului în mijlocul României.

Asupra acestui fapt, de o gravitate deosebită, nu numai pentru noi ci pentru politica europeană, cum s'a văzut acum în urmă a atras atenţia încă de pe la 1860, a eminentului om de stat şi economist politic, principile Ion Ghika, care zice în „Convorbiri Economice:"

„Chestiunea poporaţiunei la noi... este mai serioasă şi mai „periculoasă decât ori unde, fiindcă se complică cu imigraţiunea „evreilor, a căror înmulţire disproporţionată nu este numai o „plagă morală şi higienică... dar este şi o chestiune politică, „pentru că Izraeliţii, cari se coboară necontenit dela Nord, ajung

„în România nemţiţi, sunt precursorii germanismului, a unei cu„cuceriri deznaţionalizatoare, căreia ei îi pregătesc tărâmul".

Această constatare s'a dovedit pe deplin, mai ales în ultimele împrejurări. Vă rog să reţineţi bine aceasta.

Şi să nu credeţi d-v. că germanii nu cunosc elementul jidovesc; îl cunosc mai bine decât noi şi-l ţin la distanţă. Dar tocmai de aceia ei se servesc de dânşii, ca element disolvant, împotriva noastră, pentru interesele lor.

Prin urmare — şi aici vă atrag întreaga d-v. atenţie — eu cred că noi am fi putut profita de această consideraţie, că jidanii sunt prin natura lucrurilor agenţii germanismului, ca să ne apărăm în contra încetăţenirei în massă a acestor elemente, cari reprezintă interese contrarii şi nouă şi Puterilor cari se luptă pentru stabilirea unui nou echilibru european.

Eu cred, că d-l Ministru de Externe, cu fineţea diplomatică, de care a dat atâtea dovezi, s'ar fi putut servi de acest argument pentru ca într'un eventual congres de pace să atragă atenţiunea asupra anormalităţei faptului că noi avem aici un număr extraordinar de mare de adevăraţi agenţi ai cucerirei germane.

Şi aţi înţeles, desigur, d-le Ministru, d-v. cari aveţi toate firicţele, ce valoare are acest argument.

Prin introducerea acestor elemente neasimilabile şi antinaţionale, se introduce otrava în sânul naţiunei române, se introduce elementul cel mai periculos de dezagregare şi slăbire a poporului românesc după principiul politic acela de dsbinare şi istovire reciprocă a naţionalităţilor, pe cari prietenii noştri austro-ungurii, îl practică, pentru a-şi continua stăpânirea lor nefirească.

Astfel pe când ţipă în contra „pericolului slav", ca să ne facă pe noi să mergem alături de dânşii, ei fac tot ce le este în putinţă, în Bucovina, ca să distrugă elementul românesc în favoarea Rutenilor slavi, atâţând pe Ruteni împotriva Românilor.

Iată, aşa dar, motivele, cari au făcut ca puterile centrale, în mod intenţionat, să ni dea această lovitură de moarte, impunându-ne încetăţenirea jidanilor.

O voce: Dar Antanta n'ar fi făcut-o?

D-l A. C. Cuza: Nu ştiu ce ar fi făcut Antanta, faţă de rezistenţa noastră, şi dacă argumentul acesta, pe care l-am invocat cu puterea de atunci. Deocamdată Antanta este necunoscutul. Dar ce faceţi d-v. este cunoscutul... De acum.

D-l C. C. Arion ministru de Externe: Declaraţiunile lui Balfour vă sunt necunoscute?

D-l A. C. Cuza: Declaraţiunile lui Balfour, ori cât de interesante ar fi, nu echivalează cu hotărîrea unui congres de pace, la care ar fi participat din partea României un Ministru ca d-Arion.

O Voce: Întrebaţi pe d-l Take Ionescu.

D-l A. C. Cuza: D-l Take Ionescu? Este ca şi cum aş întreba pe rabinul dela Buh.şi (Ilaritate) Daţi-mi voe să am mai multă stimă, în această materie, pentru bărbaţii d-v. de Stat.

Dar vin acum d-lor, la una din problemele cele mai grave care vă privesc pe d-v. Îmi pun o întrebare:

Fiind situaţiunea astfel cum este, oare a rezistat guvernul de astăzi presiunei executate de către Puterile centrale, împotriva noastră în chestia jidanilor? Aţi întrebuinţat d-v. toată rezistenţa posibilă, pentru ca să îndepărtaţi dela ţară această lovitură?

Iată cum se pune întrebarea. Şi vă fac atenţi asupra gravităţei acestei întrebări, pentru că d-v. sunteţi aceia, cari veniţi şi daţi în judecată guvernul liberal. Şi ce vă garantează pe d-v. că mâine nu va putea să vină un guvern, ca să vă ceară socoteală şi să zică:

V'aţi găsit într'un moment într'o situaţiune foarte precisă a tractatului de pace, Art. 28. Ce va hotărît să faceţi mai mult de cât cerea tractatul de pace, şi prin abuz de putere dela d-v., să înstrăinaţi drepturile ţărei?

Aşa dar d-lor, mă întreb — şi în locul d-v. aşi fi foarte îngrijorat — căci nu s'ar putea găsi un guvern, care să vă dea în judecată, pentru faptul acesta şi, ferească D-zeu să vi se întâmple şi d-v. cela ce păţesc alţii acum?

O voce: Poate un guvern Cuza!

D. A. C. *Cuza*: Poate şi un guvern Cuza (ilaritate). Dar poate să fie un guvern pe care nici nu-l putem prevedea momentan. Nu se ştie ce se va întâmpla după ce d-v. veţi isprăvi toată această operă, pe care o desăvârşiţi prin legea de faţă.

Aţi văzut unele lucruri, unele semne ale vremei, şi nu ştim ce poate să fie. Cine ştie ce bădărani se vor ridica din adâncurile acestui popor şi vă vor cere socoteala bădărăneşte (râsete).

Şi pentru ce oare d-lor puteaţi d-v, să rezistaţi, mai mult, pentru ce aveaţi datoria să rezistaţi?

Răspunsul la aceste întrebări, îl găsim în motivele acestui războiu sângeros, care a costat atâtea vieţi omeneşti şi atâta risipă de bunuri. Şi întrebaţi-vă numai cât a costat şi cum credeţi d-v. că se poate isprăvi, omeneşte vorbind acest conflict între neamuri, fără exemplu în istoria lumei?

Eu am o credinţă, că acest războiu nu se poate isprăvi decât pe baza respectărei depline a principiilor naţionalităţilor.

Nu este altă soluţiune logică, posibilă şi este exclusă cu totul soluţiunea că ar putea să se întâmple ca principiul naţionalităţilor să fie nesocotit într'o viitoare alcătuire a relaţiunilor dintre popoare. Voiţi o dovadă? Citiţi declaraţia minimala a lui Wilson, care zice că pacea nu se va putea încheia, decât cu condiţiunea regulărei tuturor chestiunilor dintre diferitele naţii, în aşa fel în cât fiecare să dispună liber de soarta sa, după cum o cere interesele sale, şi nu după interesele altor popoare. Şi iată însuşi textul declaraţiei lui Wilson, la punctul al doilea:

„Regularea tuturor chestiunilor atât teritoriale şi de suveranitate, „cât şi celor economice şi politice, în baza liberei stabiliri a acelei „chestiuni, de către poporul, pe care-l privesc aceste chestiuni şi nu

„în baza unui interes material sau al avantagiului unui alt popor, care „ar dori o altă aranjare pentru lărgirea influenţei sau dominaţiunei sale".

D-lor, e cazul tipic al nostru:

Să ne hotărâm soarta noastră după cum cer interesele poporului românesc, şi nu după cum poate cere interesul material sau avantagiul unui alt popor, pentru lărgirea influenţei sau dominaţiunei lor economice şi politice, de pildă, a popoarelor „Europei de Mijloc".

Dacă acestea sunt spuse, de către unii din reprezentanţii cei mai autorizaţi ai politicei mondiale de astăzi, atunci oare, logic vorbind — căci logica stăpâneşte deopotrivă gândirea şi faptele — ne putem noi închipui, vă puteţi închipui D-v. că ar fi cu putinţă o restabilire a păcei în Europa, cu amestecul vreunei puteri în afacerile interne ale celorlalte?

Aceasta este exclus.

Şi dacă nu se va putea stabili pacea şi ordinea în Europa, decât pe baza principiilor naţionalităţilor, vă daţi seama d-v. în ce condiţiune ne-am fi găsit noi la un viitor congres de pace, când această problemă s'ar fi pus şi d-ta ai fi zis:

Invoc principiul autonomiei naţionale, ca noi să putem rezolva această problemă, după cum interesele noastre o cer.

Dar iată şi un alt argument. Care este acest alt argument? V'am mai spus. Se putea zice:

Noi suntem gata să primim în tratatul de pace principiul, dar nu putem îngădui să fim siluiţi ca să călcăm Constituţia

Ar fi rămas aşa dar, ca la convocarea Constituantei, care se ştia că urmează să se convoace imediat, să se găsească formula, respectând Constituţiunea, pe baza căreia numai urmă să se întocmească legea de încetăţenire a acelor jidani, cari ar fi întrunit condiţiile cerute.

Art. 28 al tratatului ar fi rămas în alcătuirea lui de astăzi, minus cuvintele: **„până la ratificarea tratatului de pace"**, care ar fi fost suprimate. Aşa că, legea să nu ne fi fost impusă imediat.

O voce: Dacă nu ar fi primit-o?

D. A. C. *Cuza*: Trebuia să rezişti.

O voce: Cu ce să rezişti d-le Cuza? Cu armata demobilizată?

D. A. C. *Cuza*: Să trecem mai departe (întreruperi).

D. C. *Stoianovici:* Când nu vă convine, de sigur, treceţi mai departe (râsete).

D. *Zelea Codreanu:* Nu ne făcea Germania războiu pentru jidani

D. *A.* C. *Cuza:* Acesta este adevărul. Şi d-lor, d-v. trebuia să faceţi următoarea declaraţiune: primim toate condiţiunile d-v. Minus aceasta. Şi vă rog să se ştie — şi s'ar fi ştiut în întreaga Europă, că România a primit toate condiţiunile de pace, afară de aceasta; că nu putea să admită să-şi calce constituţiunea. Era un punct de onoare şi demnitate naţională, ca să nu fim siliţi să călcăm Constituţiunea (întreruperi).

D. *I. Berceanu:* Când ai dat teritoriu, n'ai călcat Constituţia?

D. *A.* C. *Cuza:* Dar veţi conveni, că este o deosebire între o

cerinţă şi alta. Şi că sunt şi hotare morale, pe care un popor cu simţul demnităţei, nu le poate ceda.

D. D. *Pătrăşcanu:* Şi cine ne-ar fi susţinut în Europa?

D. C. C. *Arion, vice-preşedintele consiliului şi ministru de externe:* D-nu Cuza (râsete).

D. *A.* C. *Cuza:* Ne-ar fi susţinut dreptul nostru. (Întreruperi).

O voce: Cine?

D. *A.* C. *Cuza:* Dreptul nostru, faţă de conştiinţa publică europeană. (Întreruperi).

D. D. *Pătrăşcanu*: La congresul dela Berlin a propus Germania?

D. *A.* C. *Cuza*: D-le diplomat Pătrăşcanu. (Râsete).

D. D. *Pătrăşcanu*: Răspundeţi serios. Lăsaţi glumele la o parte, sunteţi om serios, aţi trecut vârsta de 60 ani. (Râsete).

D. *A.* C. *Cuza*: Nu, vă rog, vorbim foarte serios. Foarte serios răspuns este acesta: Ceea ce era la 1879, numai este la 1918.

D. D. *Pătrăşcanu*: Dovadă că este.

D. *A.* C. *Cuza*: Dovadă că nu este.

D. D. *Pătrăşcanu*: Dovadă că este, fiindcă d-v. sunteţi aci şi fiindcă vorbiţi aşa.

D-l *A.* C. *Cuza:* Dar dovadă că nu este, avem principiul susţinut de Wilson, care face mai mult decât d-l Pătrăşcanu. (Râsete).

Prin urmare, este un principiu superior care a fost afirmat de conştiinţa lumei întregi şi pentru acest principiu superior s'a varsat atâta sânge şi s'au provocat atâtea dezastre. Şi d-lor, este cu neputinţă ca acest principiu să nu triumfe până la urmă.

D-l C. C. *Arion, vice-preşedintele Consiliului şi ministru de externe*: Nu găsiţi d-le Cuza că Wilson era cam departe pentru a ne susţine?

D-l A. C. *Cuza:* Conştiinţa dreptului d-le ministru, este pretutindeni.

Este o forţă mai puternică decât forţa brutală, care poate într'un moment dat să calce dreptul, dar care până în sfârşit, nu poate fi biruit. Aceasta este convingerea noastră; această convingere d-v. nu aţi avut-o, când aţi încheiat tratatul de pace (Întreruperi).

D-l C. C. *Arion, Preşedintele Consiliului şi ministru de externe:* D-le Cuza nu mai vorbeai dela această tribună, dacă nu se încheia pacea!

D-l A. C. *Cuza:* Nu o ştiu (Întreruperi sgomot).

D-l C. C. Arion, Preşedintele Consiliului şi ministru de externe: O spun cu autoritatea mea de ministru al afacerilor străine.

D-l A. C. Cuza: Liniştiţi-vă, trec imediat în domeniul diplomaţiei d-v.

O voce: Mult n'am perde.

D-l A. C. Cuza: Când s'a început tratările noastre cu puterile centrale, cu puterile „amice", în şedinţa comisiunei juridice de Mercuri 21 Februarie (6 Martie) 1918, — d-l ministru de externe poate controla — în acea comisiune, în cursul şedinţei plenare din acea zi, d-nul von Kühlman a informat că, în delegaţiunea germană a sosit excelenţa sa d-l dr. Kriege, consilier pentru chestiunile juridice la Ministerul de externe german, şi că a întrebat dacă delegaţiunea română este dispusă a desemna membrii din sânul ei pentru a se întruni cu d-l dr. Kriege, şi a studia cestiunile juridice cari urmează a face parte din tractatul de pace.

Ministru de externe de atunci, d-l C. Argetoianu a consimţit la această propunere şi a desemnat pe miniştrii noştri d-nii Papiniu şi Burghele, cari împreună cu d-l dr. Kriege s'au întrunit în comisiune, în aceiaşi zi şi în zilele următoare.

In cursul acestor consfătuiri, s'au făcut diferite propuneri relative la legea amnestiei şi s'a luat în desbatere şi cestiunea jidovească. Este important de a se şti, — şi aci d-l ministru de externe nu mai zâmbeşte.

D-l C. C. Arion, ministru de externe: Vi se pare, d-le Cuza.

D-l A. C. Cuza: Am spus lucruri care trehue să vă pună pe gânduri.

Voci: A! A!

D-l A. C. Cuza: Şi, nu ştiu, parcă e un fel de paloare, un văl de tristeţe, care se lasă pe faţa zâmbitoare a d-v...

D-l C. C. Arion: Aveţi ochi şi la spate, d-le Cuza? (ilaritate).

D-l A. C. Cuza: Din când în când, mă întorc şi văd..

D-l C. C. Arion, ministru de externe. Atunci regret că nu puteţi vedea adevărul.

D-l *A. C. Cuza:* Adevărul este că Excelenţa sa d-l dr. Kriege a stabilit cam cum înţelege, ce formulă doreşte să se introducă în tratatul de pace. Şi iată textul, în franţuzeşte, a propunerei d-lui dr. Kriege:

„La liberté de religion prévu par l'article 44 du traité de „Berlin, du 13 Juillet 1878, reste en vigueur; ce principe sera „appliqué par des dispositions speciales, en tant que en ne l'aura „pas fait encore".

In traducerea românească:

„Libertatea religioasă prevăzută prin art. 44 a tratatului de „Berlin, din 13 Iulie 1878, rămâne în vigoare; acest principiu va „fi aplicat prin dispoziţiuni speciale, întru cât nu ar fi fost aplicat „până acum".

După acest text, aşa dar nu se prevede încetăţenirea imediată a jidanilor, printr'o lege impusă „până la ratificarea tratatului de pace", ca aceea pe care suntem chemaţi să o votăm acum, ci se stabileşte numai principiul, rămânând ca el să fie realizat mai târziu. După cum o cerem şi noi, pentru a respecta Constituţia.

Iată, d-lor, formula germană a rezolvirei problemei jidoveşti în România.

Acest text este trecut în protocol şi, d-lor, nu se mai poate

zice că a fost o simplă întrevorbire fără nici un rezultat, ci e un text care a fost stabilit de comisiune și protocolat în ședința dela 21 Februarie 1918.

Rezultă dar, că d-l ministru de externe, când a venit la Ministerul său, a avut un punct de plecare sigur în cestiunea jidovească; n'a fost cu desăvârșire fără bază. Căci în înțelegere cu unul din acei cari tratau pacea și — eu cred, cel mai important, — se stabilise un punct de vedere, care era tocmai punctul de vedere ce ar fi trebuit menținut. Prin urmare, d-v., nu aveați, pentru d-v., numai principiul general stabilit de Wilson, în deobștie de altfel recunoscut în relațiile internaționale, ci d-v. aveați și protocolul dela 21 Febr. 7918, care era — evident — un început câștigat.

D-l C. C. *Arion, ministru de externe:* D-le Cuza, dați-mi voie, cine v'a comunicat acest protocol și propunerea d-lui Kriege?

O voce: Alianța israelită (ilaritate).

D-l *A. C. Cuza*: Am să răspund d-lui ministru de externe: Eu, ca deputat, sunt ca și medicul, am secretele mele profesionale și nu sunt dator să vă dau d-v. indicațiuni cu privire la isvoarele informațiilor mele. Dar, d-l ministru de externe contestă acest text? Nu! Prin urmare textul rămâne!

D-l C. C. *Arion ministru de externe:* Vă rog să-mi dați timp ca să verific. Chestiunea este prea importantă.

D-l *A. C. Cuza*: Vă comunic textul scris. Îl mai citesc încă odată.

D-l C. C. *Arion, ministru de externe*: Vă rog să mi-l comunicați și după aceasta vă voi răspunde.

D-l *Al. Marghiloman, ministru, președintele consiliului*: Lăsați să-l citească.

D-l *A. C. Cuza:* Iată dar, încă o dată textul propus de d-l dr. Kriege, pentru a fi intrdus în tractatul de pace:

„La liberté de religion prévue par l'article 44 du traité du „Berlin du 13 Juillet 1878 reste en vigueur; ce principe sera ap„pliqué par des dispositions spéciales en tant que on ne l'aura „pas fait encore".

Și atunci, d-lor, în această concepțiune a Excelenței sale doctorul Kriege, rămânea să se discute: întru cât se aplică, întrucât nu se aplică, și, să se aplice, ceiace s'ar fi văzut, că nu se aplică.

D-l C. C. *Arion, ministru de externe:* Vă rog, o rectificare. d-l Kriege a cerut mai mult față de d-l prim ministru de cât ce este pus în acest protocol. Iată ce pot să vă răspund. De cât, să vă spun de unde vine aceasta: din cumetria cu d-l Averescu și Argetoianu. Și, să veniți aci și să divulgați acte secrete? Lucrul acesta nu este bun.

D-l *A. C. Cuza:* Recunoașteți, așa, dar, că acesta este un act care există?

D-l C. C. *Arion, ministru de externe:* Nu! Nu! vă pot permite să spuneți neadevăruri. Nu am spus aceasta.

D-l *A. C. Cuza:* Dar nu-l contestați...

D-l C. C. *Arion, ministru de interne*: Dacă ar fi fost așa, atunci ați divulgat un act secret, pe care nu trebuia d-l Argetoianu să vi-l dea. Acesta este un lucru diplomaticește necorect, (Aplause).

D-l *A. C. Cuza*: Dați-mi voe.

D-l C. C. *Arion, ministru de externe:* Acuma, vă rog să răspundeți serios: nu mai este locul la vorbe de spirit.

D-l *A. C. Cuza*: Foarte serios. Sau actul acesta există și numai atunci s'ar putea discuta cu d-l Ministru, concepția d-sale, că am făcut un act care nu se cuvenea dându-l publicității — sau acest act nu există și eu atunci n'am nici o vină.

Țiu, prin urmare, să mă apăr de încriminările, foarte nervoase ale d-lui ministru de externe.

D-l C. C. *Arion, ministru de externe:* De loc nervos.

D-l *A. C. Cuza*: Dar, eu mențin autenticitatea formulei d-lui dr. Krige, indiferent de cine mi-a dat acel act. Și dacă mă bănuiți cu prilejul acesta de „cumetrie" cu d-l general Averescu și C. Argetoianu, foștii președinte ai consiliului și ministru de externe, dați-mi voie, mai întâi să observ că această bănuială a d-v., confirmă exactitatea informațiunilor mele — făcând rezerva cuvenită cu privire la cuvântul „cumetrie" care nu este un termen diplomatic. Un ministru de externe d-lor, care înfățișează și este chemat să reprezinte cele mai gingașe interese ale țării, nu poate să se servească de expresia cumetrie, pentru a caracteriza relațiile cuiva, ale mele cu d-l general Averescu și cu d-l Argetoianu, ca foști miniștrii ai țării.

D. *C. C, Arion, ministru de externe*: Nu găsiți diplomatic d-le Cuza, acest cuvânt de cumetrie?

D. *A. C. Cuza*: Am făcut o declaratie și deunăzi în Cameră: Am onoarea să lucrez alături cu d-l general Averescu, în politică — și aceasta nu este nici un rău, mi se pare.

D-l *Maltezeanu:* Dar ce spune d-l Iorga?

O voce: Care este șeful... D-l Iorga sau d-l general Averescu?

D. *A. C. Cuza*: Am să vă răspund pe rând. Întâi are precădere d-l ministru de industrie și comerț. D-sa mă întreabă dacă d-l general Averescu, împărtășește toate părerile mele? Noi împărtășim, cu d-l Averescu, cele trei puncte ale actului de constituire al „Ligei Poporului" dela 3 Aprilie 1918. Atât. Ce voi mai împărtăși eu din ideile d-lui general Averescu și ce va mai împărtăși d-l general Averescu din ideile mele, aceasta o să se vadă la timp.

D-l *Al. Marghiloman, ministru, președintele consiliului:* Mai este un mic punct pe care-l treceți cu vederea: o eroare comună de a iscăli actul de acuzare contra guvernului Brătianu. (Aplauze).

D-l *C. C. Arion, ministru de externe*: Nu știu dacă cuvântul cumetrie este diplomatic, dar țin să declar, că nu l'am întrebuințat față de d-l Kühlmann și l'am întrebuințat față de D-ta, pentru că este exact.

D-l *A. C. Cuza*: D-l ministru de externe îmi spune că n'a întrebuințat cuvântul de cumetrie față de Kühlman. Răspund: Atât mai

lipsea. Dar, daţi-mi voie să răspund şi d lui prim ministru, pentru ce am refuzat să luăm parte la darea în judecată a guvernului Brătianu.

O voce: După ce aţi fost de acord să cereţi darea în judecată?

D-l *A. C. Cuza*: Mai înaintea D-v. în ziua însă, când aţi venit d-v. să faceţi enorma greşală, în expunerea de motive a dării în judecată să introduceţi atingerea direcţiunei politice a războiului.

O voce: Acesta este pretextul.

D-l *A. C. Cuza*: Este motivul adevărat şi veţi vedea greşala pe care aţi făcut-o în acest moment; veţi vedea-o mai tâtziu. Dar să trecem mai departe.

Voci: A! A!

D-l *A. C. Cuza*: Cred că nu voiţi să creiaţi o diversiune asupra cazului Kriege?

D-l *Patraşcanu*: Aceasta nu există în darea de seamă a dării în judecată: din contră eu am cerut guvernului şi am spus că nu intru in comisiunea de informaţii tocmai că nu fac o vină, din acţiunea aceasta. Prin urmare motivul pe care-l aduceţi d-v. nu e întemeiat. Să-mi arătaţi şi mie partea politică în motivele de dare în judecată.

D-l *A. C. Cuza*: Tocmai în momentul când sunt pe cale să lămuresc cazul Kriege împreună cu d-l ministru Arion... (Protestări).

Voci: Nu, Nu! răspundeţi!

D-l *D. Patraşcanu*: Răspundeţi la aceasta. Constat că n'aveţi ce răspunde şi hotărîrea d-v. trebue explicată prin astfel de motive. (Aplauze).

D-l . *C. Cuza:* Mă rog, care alte motive?

D-l *S. Ştefănescu:* O cumetrie viitoare poate. (Ilaritate).

D-l *D. Patraşcanu*: Dealtmintreli, d-v. pentru mine, nu sunteţi un personaj aşa de important, ca să scurtez motivele care vă determină să faceţi un lucru sau să nu-l facpţi şi cutare atitudine nu mă interesează. Dar constat că motivul pe care-l spuneţi, nu există.

D-l *A. C. Cuza*: Nu există? Bine.

Voci: Precizaţi.

D-l *D. Patraşcanu*: Tocmai pentru că eu cred că trebuia făcută o vină politică cu sancţiuni penale, Sunt logic pentru că am avut aceiaşi idee dela început până la sfârşit.

D-l *A. C. Cuza*: Dacă ai fi fost logic trebuia să vii aici.

D-l *D. Patraşcanu*: Vezi că nu eşti om cinstit? Bine înţeles vorbesc de cinstea intelectuală, d-ie Cuza.. Să vă explic...

D-l *Preşedinte*: Retrageţi cuvântul.

D-l *D. Patraşcanu*: N'am lămurit eu această chestiune în parlament pentru ce am rămas în teritoriul ocupat? Camera n'a aprobat motivele mele?

Voci: Da. Da.

D-l *D. Patraşcanu*: N'aţi recunoscut şi d-v. că am rămas ca o protestare politică ca să nu mă solidarizez cu o acţiune pe care nu o împărtăşeam. De ce reveniţi necontenit?

D-l *A. C. Cuza*: De ce îmi ceri necontenit să revin asupra chestiunei dării în judecată (întreruperi) d-le preşedinte, ţin să constat următorul lucru: Că suntem chemaţi sa discutăm aici o lege care este la ordinea zilei şi ni se aduc în discuţine chestiuni cari nu privesc desbaterea legei (Sgomot).

D-l *G. Ştefănescu*: Care ridică o lumină.

D-l *A. C. Cuza*: Nu ridica nici o lumină.

D-l *G. Ştefănescu*: O lumină întunecoasă (Râsete).

D-l *A. C. Cuza*: Faţă de procedarea d-v. sânt şi eu în drept să introduc alte chestiuni, cum e aceea a d-lui Patraşcanu. D-sa are să se supere şi noi am eşit din cadrul acestei desbateri. Prin urmare să revenim la chestiune (protestări, întreruperi).

D-lor, n'am să vă dau nici o explicaţiune alta decât acea pe care v'am dat-o: mi se pare că faceţi o enormă greşeală atunci când porniţi cererea de dare în judecată dela încriminarea directivei războiului.

Voci: Inexact.

D-l *A. C. Cuza: Scripta manent.* Aţi zis că războiul acesta se datoreşte unei lipse de informaţiuni; noi am zis că războiul este o operă naţională. Iată deosebirea esenţială. Faţă de o operă naţională, pentru care s'a vărsat atâta sânge în mod conştient, noi nu putem fi alături de d-v. care desconsideraţi această operă, zicând că a fost o eroare. Aceasta nu se poate, pentru că ar fi să aruncăm oprobiul asupra acelora cari au murit pentru acea cauză şi acelora cari aşteaptă ca această cauză să se înfăptuiască. De ce nu admiteţi d-v. acest punct de vedere şi voiţi să gândim ca d-v.? (Sgomot, protestări).

D-l *D. Patraşcanu:* Guvernul e dat în judecată pentru călcarea Constituţiunei şi a legei responsabilităţei ministeriale. (Aprobări).

D-l *A. C. Cuza:* Pe noi nu ne veţi avea alături de d-v. dacă n'ar fi decât pentru faptul că mâine vom sta alături de aceia cari o să vă dea în judecată pe d-v. (Ilaritate, protestări, sgomot).

Ţiu să adaog că sper că opera d-v. de asanare va fi aşa de solidă încât veţi parveni să puneţi unde trebue pe toţi aceia pe cari i-aţi dat în judecată presupun, pentru motive temeinice, şi atunci n'o să rămâneţi decât d-v. şi vă va veni rândul, cand vor veni alţii să vă facă la fel. (Ilaritate).

D-l *C. Meissner, preşedintele adunărei*: De oare ce acum ne-aţi lămurit pe deplin şi Camera ştie pentru ce n'aţi votat chemarea la răspundere, vă rog să intraţi în chestiune. (Ilaritate, Aplause).

D-l *A. C. Cuza*: Domnilor, mă încântă ironia junimistă a d-lui preşedinte al Camerei. (Ilaritate).

Prin urmare, d-lor, este vorba de textul Kriege. E indiferent în ce mod mi l'am procurat, eu susţin că ceia ce am afirmat este exact. Deci unul din acei cu care tratam pacea şi care era şi cel mai autorizat, reducea întreaga soluţiune a problemei jidoveşti la reproducerea Art. 44 din tractatul din Berlin...

D-l *C. C. Arion, ministru de externe şi vice preşedinte al consiliului*: Nu, d-lor, nu vreau să se acrediteze o legendă; s'a

cerut de d-l Kriege mai mult de cât ceia ce este în documentul d-v. O afirm aici ca ministru de externe.

D-l A. C. *Cuza*: Şi eu afirm....

O voce: Fără autoritate (Ilaritate).

D-l C. C, *Arion ministru de externe*: Nu se poate spune o inexactitate.

D-l *I. Berceanu*: D-l Prim-Ministru a afirmat că după lupte s'au schimbat condiţiunile.

D-l A. C. *Cuza*: Revin la aceasta.

Prin urmare aceasta a fost, după credinţa mea, după ştiinţa mea — şi aş fi fost incapabil dacă aş fi ştiut că acest text nu există — să vin să-l supun apreciaţiunei d-v., aceasta a fost prima formulă a tractatului de pace, în ceia ce priveşte problema jidovească. Adaug pentru ştiinţa d-lui ministru de externe, care zice că d-l Kriege a cerut mai mult, adaug următoarele cuvinte, cari n'au fost protocolate, dar cari nu au fost rostite de Excelenţa sa d-l Kriege: *„Nous ne nous intéressons pas a la question juive, mais nous ne „pouvons nous en désintéresser"*. Această formulă confirmă textul propus de d-sa.

Din aceste informaţiuni particulare, pe care le am, şi care, afirm încă odată, că sunt riguros exacte, nu se vede că d-l Kriege să fi cerut ceea ce aţi aprobat d-v.

In tot cazul, tratatul astfel cum se prezintă astăzi înaintea noastră la Art. 28 zice: „Osebira de confesiune religioasă nu trebue să exercite în România nici o influenţă asupra stărei juridice a locuitorilor, în deosebi asupra drepturilor lor politice şi civile".

Aceasta este comentarea textului Art. 44 a tratatului dela Berlin. Art. 28 continuă: „Principiul exprimat la aliniatul 1 va fi „adus la îndeplinire şi în ce priveşte împământenirea locuitorilor „României fără supuşenie, cuprinzându-se şi evreii, priviţi acolo până „acum ca străini..."

...Priviţi acolo până acum ca străini... „Se vede că textul acesta a fost rdactat aiurea, nu la Bucureşti, căci dacă ar fi fost redactat la Bucureşti ar fi trebuit să se spună *„aici"*.

Şi cuvântul *„acolo"*, se repetă în continuarea articolului, care zice:

„In acest scop, se va decreta în România, pânăla ratificarea „tratatului de pace, o lege după care, în ori ce caz, toţi cei fără „supuşenie şi cari au luat parte la războiu, fie în serviciul militar „activ, fie în serviciul auxiliar, sau cei ce sunt născuţi în ţară şi „stabiliţi acolo şi se trag din părinţi născuţi acolo, vor fi socotiţi, „fără altă consideraţie, ca cetăţeni români, deplin îndreptăţiţi, şi ca „atari pot fi înscrişi în tribunale. Dobândirea cetăţeniei române, se „va întinde şi asupra soţiilor legitime, văduvelor şi copiilor minori „ai unor asemenea persoane".

„Prin urmare, d-lor, prin Art. 28 al tractatului de pace, ni se impune încetăţenirea a următoarelor trei categorii de jidani: Prima categorie este a acelora cari au luat parte la războiu; a doua, a

acelora născuţi în ţară; şi a treia, a soţiilor, a văduvelor şi copiilor minori a unor asemenea persoane. Atât.

Ce vă face pe d-v. să nu vă opriţi la acest text impus prin tratatul de pace? Aici nu mai este vorba de Kriege, nici că aţi fi putut dobândi ceea ce v'a dat Kriege, aici este vorba de un text precis, pe care l-aveţi înaintea d-v. Care este motivul să nu respectaţi litera tratatului de pace, impus de puterile semnatare? Aceasta este marea întrebare. D-v. ce faceţi? Lărgiţi aceste condiţiuni şi mai introduceţi încă: pe aceia, cari au fost mobilizaţi la 1913; pe cei lăsaţi la vetre în 1916; pe cei împământeniţi prin decret până la recunoaşterea de către Cameră şi Senat; şi soţiile şi copiii minori ai tuturor acestor categorii improvizate; pe soţiile şi pe copiii acelora încetăţeniţi înainte de războiu şi în sfârşit, d-lor, ca o culme până şi pe cercetaşi.

Înţelegeţi d-v. bine, sub forma de cercetaşi, câţi jidani o să se strecoare în cetăţenia românească. Ce ai făcut tu? Eu am fost dija cercetaş. (Ilaritate). Cum se va stabili cercetăşia, în ce condiţiuni, cât de riguroase? Vă daţi şi d-v. seamă ce poate să fie, cu un asemenea text.

Prin urmare, de unde erau trei categorii de încetăţeniţi, potrivit tratatului de pace, iată că ne găsim acum, graţie d-lui ministru de externe, cu 8 categorii. Clar. Şi atunci vă întreb eu: de unde aţi luat d-v. puterea şi autoritatea ca să dispuneţi de drepturile unui întreg popor, care nici măcar n'a fost consultat şi care nu-şi poate exprima voinţa lui în aceste momente?

Cel puţin lărgirea condiţiunilor, d-le ministru de externe, aţi fi trebuit s'o lăsaţi atunci, când s'ar fi putut discută. Să fi făcut legea cu respectarea condiţiilor Art. 28 din tractatul de pace şi să fi ratificat această pace aşa cum este. Iar în ceiace priveşte ceiace numiţi d-v. „soluţiunea problemei", era natural să ziceţi: se va rezolva această problemă atunci când se vor rezolva şi celelalte probleme, cari sunt pendinte, şi noi, nu admitem să rezolvim aceasta problemă înainte de a rezolvi problema rurală, nu admitem să lărgim drepturile jidanilor în afară de condiţiunile pe cari ni le impune tractatul, atunci când noi până astăzi n'am ştiut să facem decât o singură lege pentru sătenii noştri, legea d-lui Garoflid, care este legea muncei obligatorii.

Aşa dar: ce vă face pe d-v. să procedaţi astfel? Nu văd necesitatea. Ori poate pe lângă tractatul aeesta mai este un tractat secret? Este sau nu? Vă rog să răspundeţi!

D-l C. C. *Arion, ministru de externe*. Dacă este secret, cum am să-l spun. (Ilaritate).

D-l A. C. *Cuza*: Va să zică d-v. lăsaţi să se creadă că este un tractat secret.

D-l C. C. *Arion, ministru de externe*: Deneg existenţa unui tractat secret.

D-l *D. Patraşcanu*: Să vă spun eu de ce d-le Cuza. Pentru că să nu mai intervie încă odată Europa ca să revizuiască ceiace

am făcut noi. Europa a intervenit prin convenţiunea din Paris să împământenim pe Armeni şi pe Greci, a intervenit în congresul dela Berlin pentru Evrei. A intervenit prin tractatul de pace dela Bucureşti, ca să facem acum ceiace n'am făcut. Voiţi să mai vie încă odată Europa şi să ne impună să împământenim pe aceia, pe cari nu-i vom împământeni acuma? Eu cred că e mai bine să facem ceiace trebue din spontaneitatea noastră.

D-l C. C. *Arion, minisru de externe:* Mulţumesc d-lui Patraşcanu că a dat un răspuns, pe care l'aşi fi dat şi eu mai târziu. Dar ce-i pasă d-lui Cuza de Europa! (Ilaritate).

D-l A. C. *Cuza:* Nu ştiu ce-mi pasa mie de Europu, dar d-v. nu vă pasă de ţara românească. (Protestări).

Voesc să zic, că ceiace d-v. trebue să respectaţi, mai întâi, este sentimentul acestei ţări, sentimentul de cuviinţă al oricărui popor care se respectă. Nu înţelegem ca sub presiunea baionetelor străine să lărgim drepturile acelora, cari au contribuit să aducă acesta baionete asupra armatei şi Ţărei.

D-l C. C. *Arion, ministru de externe:* Ca să aducem baionetele în Iaşi? Să ştiţi aceasta, căci altfel aduceam baionetele germane în Iaşi.

D-l *I. Berceanu:* D-le Cuza, eu te rog să treci în teritoriul ocupat şi să vorbeşti aşa cum vorbeşti. Aici e lesne de vorbit.

D-l A. C. *Cuza:* Vă asigur, d-le, că cunosc spiritul german şi cunosc mentalitatea germană. Am trăit 7 ani în mijlocu lor. Şi am convingerea, că dacă s'ar fi întâmplat din partea noastră o mai energică rezistenţă, aţi fi găsit mai multă bunăvoinţă din partea lor. Aceasta este convingerea mea. Şi nu pot spune mai mult.

In tot cazul, din punctul de vedere diplomatic, este cea mai mare greşală pentru că îndreptăţiţi d-v. pe acei cari ne-au impus condiţiunile acestui tractat, să zică, la un viitor congres de pace: D'apoi ce interveniţi d-v. în relaţiunile dintre noi şi România? România a primit condiţiile noastre cu bunăvoinţă; mai mult decât atât, în unele privinţi, România ea însăşi a lărgit aceste condiţii. Şi vă atrag atenţiunea d-lor, asupra declaraţiunei contelui Burian, făcută unui reprezentant al ziarului „Berliner Tagblatt", în care zice, vorbind de tratatul de pace: „De altminteri chiar Românii înşişi au avut impresiunea ca n'au fost trataţi prea aspru". Nu vreau să insist ca să ştiu de unde şi-au luat germanii această impresiune.

O voce: Zice el!

D-l A. C. *Cuza:* D-lor, este însă altceva.

D-v. puteaţi recurge şi aţi recurs la argumente, cari ţin să afirm dela început, că n'au absolut nici o valoare: argumentul dreptăţei şi, argumentul anahronismului. Este un anahronism, aţi zis, în legislaţia noastră, această dispoziţie a art. 7, care pune oarecare stavilă, la încetăţenirea străinilor. Anahronismul restricţiei şi spiritul de dreptate al veacului, acestea sunt argumentele d-lui Raportor, care zice în expunerea sa de motive, vorbind de reforma de astăzi:

„E un act de dreptate ce se face, şi pe care noi, independent

„de orice raţiune politică din afară, înţelegem a-l face, mai ales că „astăzi toate ţările bătrânei Europe şi ale lumei civilizate au rezolvit „această chestiune în conformitate cu spiritul de dreptate, astfel cum „trebue înţeles în veacul al XIX-lea".

Să mi se permită mai întâi, să-l fac atent pe d-l Raportor, că de 18 ani suntem în secolul al XX-lea; este o simplă scăpare din vedere, de sigur (râsete).

Dar „Spirit de dreptate"! l'aşi întreba pe d-l Raportor să-mi spună: la care dreptate s'a gândit d-sa? La dreptatea Românilor sau la dreptatea Jidanilor?

Dacă s'a gândit la dreptatea jidanilor, nici aici n'a reuşit, după cum voi dovedi. Iar dacă s'a gândit la dreptatea românilor, atunci ar fi trebuit să aibă altă dispoziţiune proectul de lege cu care d-sa se prezintă, adică să nu se prezinte de loc. Căci dreptate trebue să fie d-lor! Trebue să avem însă şi noi dreptatea noastră în ţara Românească. Şi atunci de ce ar fi dreptate pentru jidani, ca să li se dea drepturi să ne conducă pe noi, şi n'ar fi dreptate mai degrabă, ca românii să-şi păstreze conducerea intereselor lor, în mâinele lor?

Pentruce ar fi dreptate să laşi pe jidan, ca să capete anumite funcţiuni de Stat, ca să administreze şi să dea directiva politică imensei populaţiuni agricole muncitoare româneşti, dela care cu toţi se hrănesc şi nu aţi lăsa d-v., ca din rândurile acestei populaţiuni rurale muncitoare să se ridice conducătorii săi fireşti, de un sânge cu dânşii?

Dar dreptatea cea mai elementară cere d-lor, ca aceşti oameni, ei singuri prin reprezentanţii lor să-şi poată conduce interesele aşa precum o reclamă şi o impune însuşi geniul rasei. Şi e cea mai mare nedreptate ca să iei conducerea unei părţi a intereselor acestei ţări, ale acestui popor şi să le dai în mâinile unui popor de alt neam şi de altă lege şi care a dovedit că nu e capabil să se conducă pe sine, necum să conducă pe alţii. Iată prin urmare d-lor, ce vă răspundem la argumentul d-v. cu dreptatea, că nu aveţi nici o dreptate. Şi astfel legea d-v. e suspendată — din punct de vedere logic — în vid, pentru că argumentele pe care încearcă să se bazeze n'au nici o valoare.

Insă d-lor, se naşte o altă întrebare. D-vs puteţi zice: noi eram siliţi să rezolvăm această problemă. Vă puneţi dar pe tărâmul rezolvirei necesare a acestei probleme. Era hotărât, partidul conservator voia de măi înainte să rezolve această problemă şi prin urmare am venit ca să o rezolvăm. De aceia a'ţi lărgit condiţiunile tratatului de pace. La acest argument, vă răspund, mai întâiu, că n'-aţi fi trebuit să căutaţi, precum v'am spus, a rezolva această problemă acum. Dar mai mult, să admitem că era oportum să căutaţi a o rezolva în aceste momente; vă întreb: aţi rezolvat-o încă şi mai puţin pentru români.

Şi cum că nu aţi rezolvat această problemă, încă nu ar fi nimic. dar aci este a doua greşeală fatală, pe care d-v. o comiteţi, când vine însăşi d-l raportor şi ne spune:

„Imprejurările speciale în care se prezintă proectul de faţă „ne-au împiedicat să dăm chestiunii străinilor soluţiunea largă, aşa „cum o datorim, sperăm însă că lacunele acestui proect vor dispărea „atunci când vom avea răgazul să dăm chestiunei toată atenţiunea „cuvenită şi toată estinderea pe care ea o merită".

Va să zică d-v., prin raportorul d-v., cu toate că lărgiţi peste prevederile tratatului de pace, drepturile acordate jidanilor, prin această lege, recunoaşteţi că n'aţi rezolvat problema. Şi dacă ar fi numai declaraţiunea d-lui Raportor. Dar sunt declaraţiunile d-lui Ministru de externe, pe care d-sa le-ai făcut în Senat, zicând:

„Singura soluţiune din chestiunea evreească este legea de astăzi, „care însă nu rezolvă situaţiunea tuturor categoriilor de evrei. Se va „creea şi categoria capacitarilor, care nu pot rămânea în afară.

„Art. 7 trebue revizuit. Trebue făcute o lege de naturalizare „modernă, care să acorde anumite facilităţi".

Acestea ar fi declaraţiile, pe care le-a făcut d-l Ministru de externe, în Senat.

Voci: Foarte bine a spus.

D-l A. C. *Cuza:* Prin urmare, d-lor, nu numai d-l raportor, ci şi d-l Ministru de externe, cu toate că a lărgit condiţiunile tratatului de pace. — D-l Ministru de externe al României — vine să declare, angajând viitorul ţărei, că nici cu legea aceasta nu rezolvă problema, ci mai rămâne ceva.

D-lor, mă întreb: care e scopul diplomatic şi politic pe care la urmărit d-l Ministru de externe, prin această declaraţiune a d-sale? Că cel puţin atât putea să rezulte din sacrificiile, pe care le face azi ţara, să se ştie că s'a isprăvit cu această problemă, ca să nu mai intervină cum zicea onorabilul proepinent, „Europa", încă o dată în afacerile noastre interne. Dar ce politică este aceasta a unui Ministru de externe, în momentele când cere acest suprem sacrificiu dela ţară, să declare în principiu, că problema rămâne să se rezolve de acum înainte, pentru ca să creeze astfel jidanilor dreptul de a se plânge zicând: Nu s'a rezolvat încă problema noastră, căci s'a recunoscut, că trebuia făcută o lege şi mai largă decât aceasta, pe care au făcut-o atunci. Ce interes? Nu înţeleg. (Intreruperi).

D-l A. C. C. *Arion, vice preşepiutele consiliului şi ministru de externe:* N'am vorbit aşa cum vorbeşti d-ta; dacă aşi fi vorbit aşa n'ar înţelege nimeni (râsete).

D-l A. C. *Cuza:* Ce interes aveţi d-v. să declaraţi că legea, pe care o faceţi şi care e atât de contrară intereselor noastre naţionale nu era destul de largă, ca să fi rezolvat problema jidovească, ci că mai trebue lărgită de acum înainte? Voiţi să daţi drepturi jidanilor, ca să protesteze mereu şi să ne turbure necontenit existenţa? (Intreruperi).

D. C. C. Arion vice preşedinte consiliului şi Ministru de externe: Vreau să curm dreptul ca să mai intervină vre-o dată Europa, şi de acela am vorbit aşa. Voi să se rezolve chestiunea israeliţilor numai de Români. De aci înainte nu va mai interveni

Europa afară numai dacă vom asculta consiliile d-lui Cuza şi nu le veţi asculta, sunt sigur. (Aplauze).

D-l A. C. *Cuza:* Constat că sunt doui deputaiţ cari au aplaudat. (Râsete).

D-l C. C *Arion, vice preşedintele consiliului şi ministru de externe:* In sentimentul universal nu e nevoe de aplauze. Nu culeg aplauze, cum culegeţi d-v. liarităţi. (Aplauze).

D-l A. C. *Cuza:* Veţi vedea asentimentul universal.

D-l C. C. *Arion, vice preşedintele consiliului şi ministru de externe:* Acesta e sentimentul ţărei; aceasta e ţara legală.

D-l A. C. *Cuza:* In afară de ţara legală, mai este şi ţara reală. Si o să vă explicaţi cu ţara reală. (Intreruperi).

O voce: Ţara reală eşti d-ta. . .

D-l A. C. *Cuza:* Un singur folos aşa dar, am fi putut să avem cu această lărgire a condiţiunilor art. 28 din tratat, ca să putem afirma, că s'a terminat odată cu această problemă: am rezolvit-o. Ei bine, nu!

D-l Ministru de externe ne ia şi această speranţă şi zice: Nu! nu s'a rezolvit, ci de aci înainte trebue să facem o lege mai largă, pentru a o putea rezolvi, acordând jidanilor încă anumite facilităţi.

Şi dacă d-lor, se va întâmpla că vor fi alte elemente, cari nu vor împărtăşi părerile d-lui ministru de externe de azi şi cari nu vor înţelege lucrurile ca d-sa — căci presupun că ţara nu va fi condamnată să fie cârmuită numai de ideile d-lui ministru de externe, — vă daţi seama ce va fi în viitor, când vor invoca jidanii aceste cuvinte ale d-sale, solemn declarate, dela tribună, zicând:

Noi avem dreptate să cerem încă o lărgire a drepturilor noastre pentru că însuşi d-l Ministru de externe a recunoscut că prin această lege prea strâmtă nu se rezolvă problema. Iată opera pe care o alcătueşte d-l Ministru de externe al României, în momentul acesta!

Mai este, însă, d-lor, un ultim argument, care se invoacă, în sprijinul unei pe cât mai largi acordări de drepturi jidanilor. Se zice: noi suntem „singura ţară din lume" în care această problemă n'a fost rezolvată şi, prin urmare: fiind „singura ţară din lume", nu mai putem să rămânem în afară de consensul unanim al popoarelor.

Contest, mai întâi, că am fi „singura ţară din lume".

O voce: Care mai este?

D-l A. C. *Cuza:* D-lor, fiecare ţară îşi are problemele sale. America liberală are problema negrilor şi problema galbenilor.

D-l *Baileanu:* Pieile roşii.

D-l *A.* C. *Cuza:* Şi cum zice d-l Băileanu, şi problema pieilor roşii.

Ce a făcut America cu pieile roşii — ca să încep cu observaţia d-lui Băileanu? i-a luat şi i-a dus în anumite teritorii din care nu putea să iasă. Faţă de acest popr, şi nu veneti:, ci autocton, a venit aşa dar poporul dominant al Anglo-Saxonilor şi a zis: elementele acestea turbură desvoltarea civilizaţiei mele, şi prin urmare, îmi iau dreptul să-i îngrădesc în anumite teritorii, din care nu vor putea eşi — indiferent dacă populaţia aceasta putea să trăiască acolo sau nu.

Dar iată că, peste elementul Anglo-Saxon, american, au venit japonejii şi chinejii, de rasă galbenă. Şi atunci americanii, cari voesc să-şi păstreze fiinţa lor etnică neamesticată şi cari chiar au datoria să apere civilizaţia albilor în regiunea aceia, civilizaţie superioară, au luat măsuri în contra invaziei japoneze şi chineze şi aceste măsuri de apărare au fost destul de energice, ca într'un moment dat, să dea naştere unei profunde nemulţumiri a guvernului japonez şi să provoace aproape isbucnirea unui răsboi.

Citez numai aceste două exemple, ca să vedeţi că, faţă chiar de un popor, care nu era compus din emigranţi, ca jidanii la noi, cum sunt Indienii autoctoni din America, şi faţă de Japonezi şi Chineji relativ aşa de puţini, care se introduceau în America, poporul cel mai liberal din lume, Americani, a luat măsurile cari erau dictate de consideraţiile superioare ale conservaţiunei sale etnice.

O voce: Şi când poate.

D-l *A. C. Cuza:* Şi atunci, pentru ce voiţi ca ţara Românească să nu se prevaleze de aceste exemple şi să zică: precum d-v. aţi luat măsuri în contra Indienilor, Japonezilor şi Chinejilor, şi aţi luat măsuri chiar în contra jidanilor albi, cari vin în America, „nedeziraţi", după cum e ştiut, pentru ce nu voiţi ca şi poporul românesc să-şi ia măsurile lui de apărare, în contra unei rase, care e dovedit prin statistici, că distruge elementele lui?

Iată d-lor, ceiace mi se pare logic. Şi din acest punct de vedere, al apărărei noastre etnice, presupun, aşa dar că avem dreptul să zicem, că noi nu suntem singura ţară din lume...

D-l *D. Patraşcanu:* Presupuneţi d-v?

D-l A. C. *Cuza:* Nu numai că presupun dar nici nu pot crede că ar putea să fie altfel.

D-l *D. Patraşcanu:* Vă daţi seama ce ar putea eşi, din argumentaţia d-v. pentru situaţia Românilor?

D-l A. C. *Cuza:* Ori de câte ori vorbeşte d-l Patraşcanu, eu mă cutremur de perspective îngrozitoare pentru poporul românesc. (Ilaritate), Dar ce ar putea să rezulte mai mult, pentru poporul românesc, decât înstrăinarea de azi?

Căci, d-ta îţi dai seama ce înseamnă introducerea în cetăţenia română a acestei masse de jidani? Eu am dovedit că populaţia noastră este nimicită în contact cu jidanii...

D-l *D. Patraşcanu:* D-tale este deajuns să-ţi scrie cineva o scrisoare ca s'o prezinţi aci ca document.

D-l A. C. *Cuza:* D-le Patraşcanu, am prezentat nu numai scrisori de pe front. Am prezintat o întreagă statistică. D-ta însă, ce prezinţi?

D-l *D. Patraşcanu*: Scrisorile acelea n'au valoarea documentară.

D-l *Văgăunescu*: Cum, nu sunt oameni serioşi cei ce le scriu? Nu sunt oameni serioşi ofiţerii, cari au murit ca să-şi apere patria lor, pe cari d-v. voiţi s'o înstrăinaţi? Nu este serios căpitanul Ştefan C. Petrovici, locot. Grig. Vasiliu-Prut şi ceilalţi?

D-l *D. Patraşcanu*: O scrisoare nu poate avea valoarea de document.

D-l A. C. *Cuza*: In concepţia d-v. Dar tocmai d-ta să aibi părere, D-le Patraşcanu, în ce priveşte corespondenţa celor de pe front, când d-ta nici n'ai fost pe acolo?

D-l *D. Patraşcanu:* Dar, d-ta de ce nu te-ai dus pe front. Ai fost pentru răsboi şi trebuia să te duci şi pe front.

D-l A. C. *Cuza:* Dar d-ta erai mai tânăr ca mine, şi trebuia să te duci, nu să rămâi la Bucureşti...

D-l *D. Patraşcanu:* Eu nu am împărtăşit ideia răsboiului şi, ca protestare politică am rămas la Bucureşti.

D-l *Tufescu*: D-ta ai un copil d-le Cuza? L'ai trimis pe front?

D-l *A. C. Cuza*: D-le coleg, fiul meu s'a înscris printre cei dintâi ca voluntar la regimentul 53 şi d-ta te rog să te duci să te informezi dacă este adevărat sau nu.

D-l *Tufescu*: Şi unde a fost? A fost pe front?

D-l A. C. *Cuza*: A mers acolo unde a fost trimis să-şi facă datoria.

D-l *Mânăstireanu*: Daţi-mi voie, d-le Cuza — cazul îl cunosc: fiul d-v. a fost trimis la şcoala militară dela Botoşani...

D-l A. C. *Cuza:* D-le Mânăstireanu! S'a înscris ca voluntar în regimentul 53, şi pe urmă a fost trimis la şcoală, la Botoşani, ca toţi ceilalţi aflaţi în situaţia lui.

D-l *D. Patraşcanu*: Da, d-ta de ce n'ai fost pe front, căci, în Franţa au fost şi bătrâni de 60 ani. Iată, d-l Baranga a fost pe front.

D-l A. C. *Cuza:* Da, d-l Marghiloman, de ce n'a fost pe front? (Ilaritate).

D-l *D. Patraşconu*: D-l Marghiloman a fost contra acestui război.

D-l *Trancu-Iaşi*: D-l Marghiloman a fost la 1877, când era mai tânăr...

D-l A. *Marghiloman, preşedintele consiliului*: Să repeţi imediat calomnia aceasta... Repet-o imediat: Adunaţi de prin jurnalele liberale dela 1888 toate calomniile! Repetaţi-o aici. (Aplauze furtunoase).

D-l *Gr. Trancu-Iaşi*: N'am zis de cât...

D-l A. *Marghiloman, preşedintele consiliului*: Repetă!

D-l *Gr. Trancu-Iaşi*; Am spus şi repet: când erai tânăr, ai fost sigur la 1877 în răsboi! Şi-i destul. (Sgomot).

D-l A. *Marghiloman, preşedintele consiliului*: Nici un român din Paris n'a fost chemat. Trebuie să înceteze sistemele acestea. (Aplauze).

D-l *Gr. Trancu-Iaşi*: Consideraţi aceasta ca o calomnie? (Sgomot).

D-l *A. Marghiloman, preşedintele consiliului*: Ai repetat o calomnie. Te somez înaintea tuturor să o spui aici. Să înceteze odată sistemul acesta. (Furtunoase aplauze).

D-l *Gr, Trancu-Iaşi*: Ce să vă mai spun?

A. Marghiloman, preşedintele consiliului: Ce ai spus odinioară.

D-l *Gr. Trancu-Iaşi*: Am spus şi iar repet: poate că D-l Marghiloman a fost la război la 1877, când era mai tânăr şi trebuia să-şi facă datoria către ţară.

D-l *A. Marghiloman, președintele consiliului*: N'am fost cum n'a fost nici un român din generația mea, care atunci își făcea studiile în străinătate. Prin ordin superior al guvernului d-l Stătescu a spus tutulor, prin legațiune: sunt brațe destule, destui oameni: ne trebue oameni cu carte. Și nici un Român nici liberal nici conservator — și nu eram nici liberal nici conservator, eram numai student — nici unul din generația mea, nici cei cari m'au precedat nici cei cari m'au urmat, n'a fost chemat în țară și n'a venit în țară. Iată ce trebuia să se știe. (Aplauze furtunoase în-delung repetate).

D-l *General Hârjeu, ministru de războiu*: Nici bursierii Statului n'au fost chemați în 1877 la armată; nici chiar bursierii Statului, cari se găseau în străinătate. (Aplauze).

D-l *Grigore Trancu-Iași*: De ce v'ați supărat așa?

Voci: Destul!

D-l *A. C. Cuza*: D-lor Deputați, putem să susținem așa dar, cu toată dreptatea, că noi nu suntem „singura țară din lume", în care se iau măsuri de apărare a poporațiunei băstinașe în potriva unor elemente străine. Avem în această privință ca exemplu însăși: America, ultra-liberală, care totuși nu înțelege să lase ca poporaanglo-saxonă, purtătoarea civilizației din acel pământ, să fie distrusă sau chiar numai molestată de populațiuni eterogene.

De ce, d-lor, dacă acest principiu este bun pentru Americani și recunoscut ca util pentru Americani,— o poporațiune de 76 milioane Anglo-Saxoni, față de niște elemente așa de puțin numeroase, precum sunt Piele-Roșii; față de o emigrațiune de câteva mii de galbeni, căci nu era mai mare emigrațiunea japoneză de cât 5-6000 anual—și de ce dacă acest mare popor, așa de energic în lupta pentru viață, coprinzând bogățiile unui teritoriu imens, de o fertilitate extraordinară—a crezut, în interesul conservării rasei sale, că trebue să ia măsuri împotriva străinilor, pentru ce nu admiteți d-v. ca și poporul românesc, puțin la număr, să poată lua măsuri în potriva unui element, care în concurență îl stânjenește și e periculos existenței lui, precum sunt jidanii?

În tot cazul, e dovedit, că nu suntem „singura țară din lume", cari luăm asemenea măsuri necesare, ca să ne apărăm existența ca națiune.

Într'o privință însă, suntem singura țară din lume, ceeace tocmai confirmă direcția susținută de noi. Căci, în adevăr, arătați-mi pe întreg pământul—în afară de regiunile limitrofe cu noi și cari tocmai de aceia constituesc o mare primejdie — arătați-mi unde se găsește un procent mai mare de jidani decât în România?

D-lor, statistica e dovediteare, și e fără contestare posibilă. Dați-mi voe dar să supun aprecierii d-v. următoarea tabelă din care se vede proporția jidanilor față de creștini, în diferitele țări:

	State și Provincii	Anii	Jidanii	La 1000 locuitori
1	Bucovina . . .	1900	96.150	131.7
2	Polonia rusă . .	1902	1.150.000	117.0
3	Galiția	1902	811.371	110.9
4	Moldova . . .	1899	195 887	107.0
5	Austria	1902	2,224.889	46.9
6	Ungaria . . .	1902	890.000	46.3
7	România . . .	1899	269.015	45.5
8	Germania . . .	1899	567.884	11.0
9	Bulgaria . . .	1902	28.400	7.7
10	Grecia	1902	6.000	2.5
11	Marea Britanie .	1902	100.000	2.4
12	Serbia	1902	5.000	2,0
13	Franța	1902	54.000	1.4
14	Italia	1902	38,000	1.2
15	Belgia	1902	3.000	0.4
16	Spania	1901	1.000	0.6

Două observațiuni se impun, în fața acestor date statistice întrucât ne privește: mai întâi, că teritoriul românesc, în frunte cu Bucovina, are numărul cel mare de jidani, și e încă încunjurat de teritorii, ca Polonia Rusească și Galiția, cu poporația jidovească cea mai numeroasă din lume; și apoi, că cifra oficială, a recensământului dela 1899, de numai 269.015 jidani în România, e cu mult inferioară realității.

Reținând aceste observații, d-lor, se vede că dacă luăm numai statistica poporațiunei jidovești în diferite țări, rezultă, într'adevăr, că din acest punct de vedere România este unica țară din lume cu un număr așa de covârșitor de jidani și înconjurată de teritorii de emigrare jidovească continuă.

D-l *Al. Marghiloman, președintele Consiliului*: Procentul de 107 era în Moldova?

D-l A. C. *Cuza*: În Moldova.

D-l *Al. Marghiloman, președintele consiliului*: Dar noi vorbim de România. Să ne înțelegem.

D-l A. C. *Cuza*: în România revine la 45 la Mie.

D-l *Al. Marghiloman, președintele consiliului*: Așa. Nu despărțiți Moldova de România.

D-l A. C. *Cuza*: Ceiace este astăzi în Moldova va fi în toată Valahia mâine, vă atrag atențiunea. (Protestări).

D-l A. *Apostoliu*: Sunt oameni muncitori.

D-l A. C. *Cuza*: Să zicem dar, că de aceia în Bucureștii d-v. sunt 50.000 jidani, din cauza leneviei d-v.?

D-l A. *Apostoliu*: Nu primim cuvântul de lenevie, pe care ni-l aduceți.

D-l A. C. *Cuza*: Nici noi nu primim aluzlua d-v. Și am să vă răspund, că năvălirea mai numeroasă a jidanilor în Moldova este

un fenomen social geografic. Aveţi în mijlocul d-v. pe excelentu nostru geograf, d-l Mehedinţi, vă rog să vă duceţi să luaţi lecţii particulare ca să vă clarifice în această privinţă. (Ilaritate).

Pentru ce, d-lor, este un procent mai mare de jidani în Moldova decât în Valahia?

D-l A. *Apostoliu*: Pentru că eşti d-ta în mijlocul lor.

D-l A. C. *Cuza*: Marea problemă despre care îmi permit să cred că d-v. nu vă daţi seama, este că Moldova e înconjurată de toate părţile de teritorii în care numărul jidanilor, cum am văzut, este covârşitor, având în apropierea sa Bucovina, Galiţia, nordul Ungariei, Basarabia, Polonia rusească, a trebuit în mod fatal ca Moldova, prin emigraţiunea jidanilor galiţieni, a celor din Bucovina şi din Nordul Ungariei, şi a jidanilor din Rusia, ca să devină ea cea dintâi victimă a emigraţiunei acesteia a elementului jidovesc.

Acum, emigraţiunea elementului jidovesc trece din Moldova treptat către celelalte regiuni şi oraşe ale României. Şi dacă ar fi să prelungim această şedinţă, ar trebui să aduc statistica fiecărui oraş. Şi să vă dovedesc, d-v. că cele dintâi oraşe cari au fost ocupate de jidani, au fost şi ele tocmai oraşele mai apropiate de Moldova, că treptat... treptat au fost cucerite de dânşii şi alte oraşe comerciale odinioară româneşti, Focşani, Râmnicul-Sărat, Buzău, Ploeşti, Bucureşti, Craiova, şi cu tot timpul ei vor ocupa şi celelalte oraşe din Valahia. Fapt este, d-lor, că oraşele din o jumătate a ţărei, oraşele din Moldova şi Basarabia, sunt ocupate în cea mai mare parte de jidani.

Şi aici, vă rog, să-mi spuneţi, dacă, în adevăr, mai există încă o ţară din lume, care să se prezinte cu clasa ei de mijloc distrusă, în modul acesta, de către o rasă străină, precum se prezintă poporul românesc din Moldova şi Basarabia?

Să-mi spuneţi dacă credeţi d-v. că această desnaţionalizare a oraşelor, dintr'o jumătate de ţară nu e o primejdie? Dacă nu e cea mai mare primejdie, acum când d-v. înlesniţi prin legea de faţă, condiţiunile de existenţă şi de înmulţire ale jidanilor pe teritoriul României, ameninţată să ajungă o ţară a lor, jidovească? Vă pare exagerat? Dar aceasta este tocmai pericolul, asupra căruia îmi permit a vă atrage atenţia.

Problema aceasta, în adevăr, şi-au pus-o jidanii ei singuri, căutând să răspundă la întrebarea: în ce parte din lume se vor putea ei constitui, ca naţiune aşezată şi statornică? Ei au dat diferite răspunsuri, şi unul din răspunsurile, cari s'au dat este că eventual jidanii ar putea constitui un *Stat jidovesc în Europa răsăriteană, adică în Galiţia, Polonia, Basarabia şi România.*

Am aici o lucrare provenită din cercurile înalte ştiinţifice jidoveşti şi editate de „Editura jidovească" dela Colonia şi Lipsca, „Jüdischer Verlag Köln und Leipzig", observ, că Nemţii zic „Jüdisch", ca să ne creadă d-l Patraşcanu că este o insultă, tratând despre „jidanii" timpului nostru cu titlul: „Die Juden der Gegenwart, eine social-wissenschaft liche Studie, von dr. Arthur Ruppin". (II. Auflage 1911).

In această lucrare, găsim următoarele consideraţii, de cea mai mare importanţă, pentru lămurirea problemei acum în discuţie. Autorul zice, la pag. 268:

„Până acum la întrebarea în care ţară jidanii (die Juden), ar „putea să trăiască în masse compacte şi să alcătuiască o comunitate „jidovească aşezată temeinic (eine gefegtigte jüdische Gemeinschaft), „s'au dat trei răspunsuri diferite. Ele sunt tot pe atâtea *manifesta-„ţiuni ale voinţei de a trăi*, ale voinţei de a păstra pe jidani ca „popor faţă de înrâuririle de asimilare, şi fiecare din ele merită o „cercetare serioasă.

„Cel dintâiu răspuns, este ca jidanii să se concentreze în Eu-„ropa răsăriteană (Osteuropa) şi să se organizeze pe baze naţio-„nale, al doilea răspuns, pe care îl dă Izrael Zangwill, indică te-„ritoriile neocupate sau puţin ocupate de Europeni ale Africei şi „Americei; al treilea răspuns, răspunsul zioniştilor consideră că o „concentrare a jidanilor nu ar fi posibilă decât în Palestina"...

Va să zică, dintre cele trei răspunsuri, la întrebarea unde s'ar putea aşeza, ca să alcătuiască un *Stat naţional jidovesc*, cel dintâi, zic conducătorii jidanilor, ar fi ca ei să se aşeze în regiunile acestea ale Europei răsăritene, cuprinzând, se înţelege, şi România. Şi acest răspuns li se pare şi cel mai apropiat, cum observă autorul, continuând:

„Răspunsul întâi pare cel mai apropiat. In Europa de răsărit „(Osteuropa), Jidanii formează chiar acum în unele districte o cin-„cime din totatul poporaţiei. O emigrare nouă a jidanilor — în „aceste districte din alte districte, nu întâmpină greutăţi mari, pentru „că depărtarea este mică şi jidanii găsesc în teritoriile nouă, aproape „aceleaşi condiţii economice şi climaterice ca şi în teritoriile de emi-„grare. O limbă proprie nu ar trebui creată, ea există în limba ji-„dovească (im Iudischen). Dar de pe altă parte, această soluţie, „care nu poate fi considerată nici de cum ca de nediscutat, dă naş-„tere la mari îndoieli (Bedenken)".

Indoielile, despre care vorbeşte autorul, ar fi: că în Rusia, aşezarea la sate este oprită jidanilor; că întoarcerea la agricultură, nu ar fi posibilă în Europa, unde li se oferă ocazii de profit în comerţ şi industrie, ca fiind prea aproape de civilizaţia popoarelor europene, ar fi influenţaţi de acestea, şi nu ar putea să creeze o cultură naţională a lor, jidovească.

Prin urmare, iată că jidanii cari anume nu voiesc să se asimileze cu celelalte popoare, punându-şi întrebarea dacă nu cumva ar putea să se concentreze undeva, unde să formeze un stat, să aibă ţara lor, pe care să fie stăpâni, şi o civilizaţie a lor, jidovească, răspund, că aceasta ar putea fi în părţile noastre, din Europa răsăriteană.

Această, zic ei, este primul răspuns, care s'ar putea da, şi după dânşii cel mai vrednic de luat în consideraţie.

Şi ca să vedeţi d-v. că aceasta nu este numai o fantezie, a unor intelectuali visători, ci ca năzuinţa către viaţă proprie, naţio-

nală, deosebită de celelalte popoare — şi chiar pe teritoriul acestora în „Osteuropa", unde sunt concentraţi, în masse compacte — este însăşi politica, pe care o fac, conştient, am să vă citez chiar de acum în urmă cererile oficiale ale jidanilor din Austria, care au fost publicate prin ziare, pe la 20 Mai 1918, şi în care citim:

„Primul ministru austriac a primit în audienţă pe reprezen-„tanţii populaţiei evreeşti din ţară, d. Straucher, Stand şi Strüber, „cari s'au înfăţişat cu cererile următoare:

„1. Recunoaşterea naţiunei evreeşti şi a dreptului de a se „cârmui singură.

„2. Consolidarea naţiunei evreeşti prin alcătuirea unei Uniuni „în cadrele statului Austriac.

„3. Recunoaşterea dreptului de educaţie naţională; Evreii să-şi „aibă reprezentanţii lor în Reichstag şi în celelalte aşezăminte pu-„blice, proporţional cu numărul populaţiei evreeşti care plăteşte dare.

„4. Reprezentanţa evreilor în Minister precum şi în organiza-„ţiile locale, înlăturarea tuturor piedicilor cu privire la limba „evreească.

„Cererile acestea au fost aşternute Guvernului Austriac pentru „ca să se ţină seamă de ele când se vor aşeza temeliile Constitu-„ţiei nouă.

„Primul ministru a asigurat pe delegaţi, că dorinţele lor vor „fi sprijinite".

Şi ceia ce s'a făcut pe cale de cerere oficială, în Austria, s'a afirmat şi în Polonia, prin următoarea rezoluţie a Adunărei jidanilor, din Varşovia, ţinută la 4 Martie 1918, şi din care se vede că există o înţelegere între dânşii, în urmărirea aceluiaşi scop: Rezoluţia zice:

„De oarece comunitatea evreiască nu trebue să fie numai o „instituţie religioasă, ci şi una naţională, care va avea să poarte „grijă pentru interesele religioase şi naţionale tot odată. Adunarea „consideră caracterul de acum al comunităţei evreeşti, care se ma-„nifestă ca o comunitate religioasă, drept forma de tranziţie, şi cere „dela viitorii conducători ai comunităţilor evreeşti din Polonia să „facă paşi corespunzători ca să se confere comunităţilor evreeşti „numele şi caracterul unei instituţii naţionale, care reprezintă în ţară „naţia evreească. Conform acestei cerinţe, Adunarea apelează la toţi „alegătorii evrei, ca să aleagă numai reprezentanţi, cari ar fi buni „şi mândri evrei, naţionalişti, şi ar stărui cu toată energia lor pentru „înfăptuirea acestei cerinţi".

Prin urmare d-lor, în Polonia liberă, şi în Austria, unde jidanii se bucură de drepturi egale, şi unde ar trebui, aşa dar, să tindă către „asimilare", după concepţia d-v., iată că ei nu se mulţumesc cu drepturile de cari se bucură, ci vin şi cer să fie recunoscuţi ca o naţiune de sine stătătoare, cu limbă proprie şi cu dreptul de a figura în guvern, cu reprezentanţi deosebiţi, ai naţiunei lor jidoveşti.

Aşa dar, când veniţi d-v. şi ziceţi îi vom asimila, dându-li drepturi, eu vă aduc încă o dovadă, că dându-li drepturi, d-v. nu-i asimilaţi, că ei nu se asimilează nicăeri, şi v'am dat şi motivele, pentru cari ei nu se asimilează. Pentru că religia lor, cu dogma fundamentală că ei sunt „poporul ales" este în principiu religia neasimilărei.

Şi atunci, se naşte întrebarea: ce faceţi d-v.? D-v. nu rezolviţi problema jidovească, pentru că singuri declaraţi că legea d-v. nu o rezolvă.

Dar, d-v. nu numai că nu rezolvaţi problema jidovească, pe calea aceasta, dar pegătiţi complicaţiunea problemei jidoveşti în viitor. Şi în adevăr ceia ce se întâmplă azi în Polonia şi Austria, că vin jidanii, după ce au dobândit drepturi şi s'au înmulţit, să ceară a fi recunoscuţi ca naţiune deosebită, aceasta d-lor, se va întâmpla, mâine şi în România. Căci, d-lor, vă întreb: pentru ce aceste cereri ar fi făcute în Austria de îndată ce au ajuns să se bucure de toate drepturile cum aţi văzut, şi de ce n'ar fi făcute şi în România? Pentru ce? Adică rassa acea compactă de jidani, cari ocupă azi oraşele noastre şi cari va deveni din ce în ce mai stăpână pe isvoare de bogăţie ale României, pentru ce, acea masă care îşi va păstra naţionalitatea ei, să nu-şi ridice aceleaşi cereri de constituire ca naţiune deosebită, ca şi în Austria?

D-l I. Berceanu: Pentru că Statul Român nu e compus din naţionalităţi multe.

D-l A. C. *Cuza*: Dar în tot cazul cuprinde o naţionalitate, care nu e românească, căreia d-v. veniţi să-i acordaţi drepturi. Şi oare, d-lor, Polonia e compusă din naţionalităţi diferite?

D-l *I. G. Tufescu*: Le acordăm drepturi româneşti nu drepturi jidoveşti.

D-l A. C. *Cuza*: Aceasta e nenorocirea. Le acordaţi astăzi drepturi româneşti, şi fiindcă sunt destul de numeroşi, şi se vor mai înmulţi, într'un studiu mai înaintat, ei vă vor cere drepturi jidoveşti. Şi oare cum veţi rezolva problema atunci? Din concesiune va trebui să mergeţi cu drepturile până la capăt, ca şi alte ţări cărora v'am arătat, că li se cere să meargă până la capăt, recunoscând existenţa unei „naţiuni jidoveşti", deosebite pe teritoriul lor.

Prin urmare, d-lor, pretutindenea unde ajung a se înmulţi, jidanii nu se mulţumesc să se contopească cu naţiunile în sânul cărora s'au aşezat, ei merg mai departe şi îşi reclamă dreptul lor naţional că să existe ca naţiune deosebită.

Aceste consideraţiuni dovedesc, că pe calea aceasta e concesiuni nu se poate ajunge la o rezolvare a problemei jidoveşti

Singurul mod de rezolvare a acestei probleme este d-lor, păstrarea şi mai departe a art. 7 din Constituţie, care cred, că se va păstra de Constituantă, şi acordarea prin excepţiune a cetăţeniei acelor jidani, cari ar fi dovediţi că în mod efectiv şi au făcut datoria pe front.

Şi aceasta, nu ca o răsplată, pentru serviciul prestat sub

arme, ceia ce am zis că nu admitem, ci numai în virtutea presumpţiei, că s'au despărţit de massa cu totul refractară ori cărei apropieri, a celorlalţi.

Aceasta ar fi o soluţiune, desigur că nici ea nu este în sentimentul nostru al unora, care în această privinţă nu avem iluzii şi nu înţelegem să facem concesiuni, dar care ar fi putut să fie primită ca o soluţiune a problemei, care se agită astăzi, cu condiţia ca ceilalţi jidani, prea numeroşi la noi, să-şi caute o ţară aiurea.

Astfel însă, cum rezolvaţi d-v, problema? Mai întâi o rezolvaţi cu îndoită atingere a drepturilor suveranităţei noastre. Şi apoi d-v. mai lărgiţi încă ceia ce s'a stabilit odată prin tratatul de pace, şi lărgiţi fără nici un motiv, după cum s'a văzut.

Prin această soluţie, d-v. desigur, că nu veniţi să daţi satisfacţiunea Românilor, declarând încă, ceia ce este extrem de grav, că nu rezolvaţi această problemă nici pentru jidani. Şi prin urmare, lăsaţi, deschideţi d-v. însăvă calea revindicaţiunilor viitoare ale jidanilor faţă de Statul românesc, ca ori când jidanii să poată invoca pe ceia ce aţi spus d-v. că n'a fost rezolvată problema pentru dânşii şi că a rămas să-i daţi o rezolvare mai largă.

Şi tocmai de aceia, fiindcă din punctul de vedere românesc d-v. nu rezolvaţi problema, ci o complicaţi, aşa că soluţia d-v. este un adevărat atentat la viaţa poporului nostru, ameninţând însăşi existenţa lui viitoare, noi ne declinăm ori ce solidaritate cu d-v. şi vă atragem atenţiunea, că veţi fi chemaţi la răspundere ori când, pentru fapta pe care o săvârşiţi în momentul acesta. (Intreruperi).

O voce: De cine? De d-v.?

D-l A. C. *Cuza*: Veţi fi chemaţi la răspundere d-v. cu partidul d-v., cu oamenii d-v. veţi fi chemaţi la răspundere oricând de opinia publică şi de propria d-v., conştiinţă când veţi vedea în ce greutăţi enorme se va sbate poporul românesc, de pe urma acestei măsuri. Şi cât de curând veţi culege d-v. roadele acestei legiuiri, veţi vedea în ce condiţiuni vom putea noi să existăm mai departe veţi vedea ce a fost până astăzi şi ce va fi mâine. (întreruperi)

Până astăzi clasa rurală a fost ocrotită; până astăzi pământul nostru a fost apărat de acapararea de către străini: de astăzi a căzut această barieră.

De astăzi înainte, pământurile vor putea fi cumpărate de oricine, aşa că, dispunând de capitaluri eftine, jidanii vor veni în ţară încă şi mai numeroşi şi vor cumpăra aceste pământuri, căutând să stăpânească şi la noi, pe ţărani, cum îi stăpânesc în Galiţia, în Ungaria şi în nenorocita noastră Bucovina.

D-v. ziceţi, că daţi pământ ţăranilor. Până acum nu văd că daţi ceva ţăranilor. Dar văd că daţi drepturi jidanilor. (Intreruperi).

D-l *I. Berceanu*: Dar, credeţi că se putea da aşa de curând?

D-l A. C. *Cuza*: Dar se poate da foarte curând drepturi jidanilor, evident. (Râsete).

In afară însă de ce veţi da d-v. ţăranilor de acum înainte, vor mai rămâne pământuri disponibile. Şi ele chiar de pe acum fiind să fie acaparate de jidani. De aceia tocmai am cerut ca să rezolvaţi problema rurală cât mai degrabă şi să daţi pământ ţăranilor, ca să nu vină aceşti străini ca să acapareze pământurile şi să zădărnicească reforma.

In tot cazul, şi după realizarea reformei rurale vor rămânea, cum am zis, destule pământuri, care să fie acaparate, de speculanţi, şi în locul proprietarilor români, veţi avea o categorie de proprietari jidani exploatatori.

Până acum, la ţară şi în oraşe, a mai existat încă un comerţ românesc.

Comercianţii noştri au putut să lupte cu dânşii în concurenţă, pentru că au fost ocrotiţi.

Noi începusem a face societăţi cooperative, începusem a organiza pe meseriaşi în bănci, se trezise un spirit de muncă şi avânt în rândurile populaţiunei româneşti, mâine jidanii cu drepturi zădărnicind orice ocrotire, vor fi stăpâni absoluţi ai industriei şi meseriilor şi vor înlătura pe români, şi din cele din urmă poziţiuni, pe cari am putut să le stăpânim graţie protecţiei care s'a dat până acum.

Până astăzi, clasa de sus, clasa dirigentă, era în mod absolut apărată, în contra ori cărei atingeri din partea jidanilor.

Nu putea să fie magistrat decât numai românul, nu putea să fie funcţionar în administraţie decât numai românul, nu putea să fie primar, deputat, senator, sau ministru, decât numai românul; mâine căzând şi această barieră şi introducându-se jidanii în cetăţenia românească, prin această cu adevărat încetăţenire în massă, vor putea să fie administratori publici jidani, vor putea să fie magistraţi jidani, vor putea să fie profesionişti liberi şi profesori jidani, vor putea să fie primari, deputaţi, senatori jidani, vor putea să fie miniştri jidani.

Şi, credeţi d-v. că cu mentalitatea care caracterizează aceste elemente, credeţi d-v. că judecătorul jidan va fi judecător cu aceeaşi dreptate şi pentru români? Credeţi d v. că administratorul jidan va fi administrator deopotrivă şi pentru români? Credeţi d-v. că corupţiunea nu se va introduce în toate vinele şi arterele organizaţii noastre de stat, acea corupţiune de care numai jidanii sânt capabili, aşa precum o cunoaşteţi din atâtea întâmplări şi scandaluri, din ţări mai civilizate ca a noastră? Vă rog să vă amintiţi numai de scandalul cu Panama şi de altele. Intr'un cuvânt, prin lărgirea drepturilor ce acordaţi acestui popor, credeţi d-v. că poporul românesc va trăi mai la îndemână? credeţi că va deveni mai prosper acest popor românesc? că el se va mai desvolta în voie şi mai bine la sate? că poporaţiunea românească de prin oraşe nu va scădea mai mult ca până azi? că invazia jidovească nu se va răspândi şi asupra celeilalte părţi de ţară, încă ne cuprinsă de dânşii şi credeţi că oraşele de acolo nu vor

cădea victimă ca şi oraşele din Moldova? Credeţi d-v. aceasta? Vă rog să o spuneţi.

Să vină reprezentantul guvernului d-v., al guvernului conservator — care nu ştiu ce conservă în aceste momente, — să vină zic şi să o afirme dela această tribună, pentru ca spusele lui să rămână. Căci este dator guvernul care vine cu această lege şi mai lărgeşte încă de bună voie, drepturile acordate jidanilor prin tratatul de pace, să arunce o privire asupra viitorului şi să zică:

Avem credinţa că din legea aceasta mai largă va rezulta binele cel mai mare pentru poporul românesc; avem credinţa, că din această lege va rezulta prosperitatea clasei ţărăneşti; că, prin această lege, se vor satisface cerinţele clasei de mijloc naţionale; că, din această lege va rezulta o clasă dirigentă românească, mai prosperă şi mai puternică; avem credinţa că civilizaţia românească va înflori de pe urma acestei legi, prin care dăm deplinătatea drepturilor la jidani, ca să ia parte la conducerea trebilor publice şi a destinelor noastre.

Dacă se va găsi o conştiinţă de om, care să afirme acest lucru, în susţinerea acestei legi, atunci d-v. veţi vota această lege, cu lărgirile ei, cari am dovedit că nu ne sunt impuse de tratat. Şi ea va rămânea, în istorie, cu răspunderea acelui care a afirmat aceste lucruri, în faţa ţărei şi în faţa d-v.

Şi atât putem face acum: să stabilim cu preciziune răspunderile.

Căci noi nu putem apela la d-v. ca să nu votaţi legea, pentru că — în totdeauna — majorităţile au fost ale guvernelor şi nu guvernele ale majorităţilor; şi dacă guvernele ar fi ale majorităţilor, şi nu majorităţile ale guvernelor, am credinţa că atitudinea guvernului d-v. nu ar fi departe de atitudinea mea, întru cât sunt convins că ne însufleţeşte deopotrivă acelaş sentiment românesc. Dar, fiindcă majorităţile sunt ale guvernului şi guvernul rămânând fără de razăm şi fără directivă, are cine ştie ce combinaţiuni diplomatice, desigur pe care noi nu le ştim, d-v. veţi vota această lege cum o prezintă guvernul. Nu uitaţi însă, că d-v., fiecare, sunteţi anonimi; de d-v. nu are să se ocupe istoria; se va şti numai atâta: că a fost o cameră conservatoare, care a votat o lege de expropriere din aşezările lui seculare poporului românesc băştinaş, supunându-l stăpânirei jidanilor.

O voce: Soluţia?

D-l A. C. *Cuza*: Primiţi soluţia mea, ca să v'o dau?

D-l *G. Ştefănescu*: Dacă este posibilă?

D-l A. C. *Cuza*: Atunci, fac apel la conştiinţa Camerei şi zic: menţineţi-vă strict, în limitele tratatului de pace ca să putem considera aceasta ca o necesitate de Stat, momentană; şi, dacă d-v. vă veţi menţine strict în limitele acestui tratat, noi nu vom avea nimica de zis.

D-l *Tufescu*: Dacă ne vom menţine în limitele tratatului, d-v. votaţi legea?

D-l A. C. *Cuza*: Dacă d-v. faceţi aceasta, dacă vă menţineţi în limitele stricte ale condiţiunilor tratatului de pace, astfel precum sunt stabilite prin art. 27 pentru încetăţenirea străinilor şi dacă nu

le acordaţi şi alte drepturi, cari nu sunt prevăzute în tratat, eu vă declar că, în contra sentimentului meu, aşi vota această lege.

Voci: Aşa? Aşa?

D-l A. C. *Cuza*: Aşi vota-o împreună cu d-v. ca o necesitate de răsboi, protestând în contra siluirei ce ni se face. Dar întru cât v'am dovedit că lărgirea de drepturi, pe care le-o acordaţi, nu rezultă din tratat, nu văd nici o necesitate să faceţi enorma greşală să votaţi dispoziţiunile acestei legi. Lăsaţi ca să poată ţara să se pronunţe şi, când se va putea pronunţa, în deplina suveranitate a ei, atunci se va vedea ce trebue să facem. Azi satisfaceţi numai ceia ce spune tratatul şi nimic mai mult decât condiţiunile tratatului.

Dar dacă d-v. mergeţi mai departe, noi nu vă putem urma şi zicem: toată răspunderea să cadă asupra d-v. Şi voim să fiţi siliţi ca prin cuvintele, pe cari le veţi rosti dela această tribună, faţă de protestările noastre, să luaţi această răspundere, în faţa istoriei, în faţa neamului românesc întreg, ca să se ştie cine, într'un moment dat, fără nici o necesitate, — pentru că nu există altă necesitate decât necesitatea tratatului şi, această necesitate este limitată la anumite condiţiuni, pe cari eraţi obligaţi să le introduceţi în legea d-v. şi nimic mai mult — cine, zic, într'un moment dat, a făcut o asemenea lege.

Soluţia pe care o daţi, aşa dar, noi o considerăm vătămătoare şi contrară tuturor intereselor ţărei, economice, politice, culturale şi nu mai puţin intereselor ei diplomatice. Soluţia D-v. este cea mai mare eroare, pe care o puteţi comite, putem zice că este o crimă naţională.

In contra acestei crime naţionale, noi protestăm. Şi vom vota contra acestei legi, de desmoştenire a poporului românesc în folosul jidanilor.

D-l *Preşedinte*: Şedinţa e suspendată.

BIBLIOGRAFIE

A. C. Cuza . . . . . *Naționalitatea în artă.*
„ . . . . . *Meserlașul Român.*
Dr. N. C. Paulescu . . . . . *„Spitalul", „Coranul", „Talmudul", etc.*
C. Rădulescu Motru . . . . . *F. N. Nietsche.*
G. Bogdan Duică . . . . . *Românii și Ovreii.*
„ . . . . . *Ovreii Pământeni & Subpământeni.*
Th. Raica . . . . . *Jidovii cu Legea lor.*
Verax . . . . . *La Roumanie & les Juifs.*
Eminescu . . . . . *Scrieri Politice & Literare.*
B. P. Hajdeu . . . . . *Trei Ovrei.*
„ . . . . . *Talmudul.*
„ . . . . . *Istoria Toleranței Religioase în România.*
Discursurile Deputaților . . *N. Blaremberg, V. Conta, D. Koseiti Teicanu,* 1879 Septembrie.
V. Alexandri . . . . . *Discurs rostit în Senat,* 1879 Septembrie.
G. Panu . . . . . *Chestia Evreiască,* Tip. Heliade, Euc. 1902.
J. Lahovary . . . . . *La Question Israelite en Roumanie.*

Gougenot de Mausseaux. . . *Le Juif.*
Eduard Drumont. . . . . *La France Juive.*
G. Batault . . . . . *La Problème Juif.*
R. Lambelin . . . . . *Protocols des Sages de Sion.*
„ . . . . . *Le Règne d'Israel chez les Anglo-Saxons.*
H. Wickham Steed . . . . . *La Monarchie des Habsbourgs.*
Docteur Berillon. . . . . *Les Caractères Nationaux.*
Baruch Hagani . . . . . *Le Sionisme Politique.*
M. Bernfeld . . . . . *Le Sionisme.*
J. & J. Tharaud . . . . . *Quand Israel est Roi.*
„ . . . . . *Un Royaume de Dieu.*
„ . . . . . *l'Ombre de la Croix.*
K. de Wolsky. . . . . *La Russie Juive.*
De Gobineau. . . . . *Essai sur l'Inegalité des Races Humaines.*
A. Toussenel . . . . . *Les Juifs Rois de l'Epoque.*
J. M. Frappa . . . . . *A Salonique sous l'Oeuil des Dieux.*
L. Daudet. . . . . *Au temps de Judas.*

H. Stewart Chamberlain . . *Die Grundlagen* des XIX Jahrhunderst.
W. Sombart. . . . . *Die Juden.*
Th. Fritsch . . . . . *Handbuch der Juden Frage.*

Kyffhäuser	*Semigothaismen.*
Prof. Dr. Aug. Rohling	*Talmud-Jude.*
Dr. Justus	*Judenspiegel.*
F. Roderich Stoltheim	*Das Rätsel des jüdischen Erfolges.*
Th. Fritsch	*Geistige Unterjochung.*
Dr. Langeman	*Das Deutsche Zusammenbruch & das Judentum.*
Dr. Walter Liek	*Das Anteil des Judentums an Zusammenbruch Deutschlands.*
Hammer Verlag	*Jüdische Selbstbekenntnisse.*
Prof. Ad. Wahrmund	*Das Gesetz des Nomadentums.*
Th. Fritsch	*Der Falsche Gott.*
The Dearborn Publishing Co.	*Jewish Influences in American Life.*
»	*The international Jew.*
»	*Jewish Activieties in the United States.*
»	*Aspects of Jewish Power.*
G. Pitt. Rivers	*The World Significance of the Russian Revolution.*
X	*England Under the Heel of the Jew.*
V. E. Marsden	*Jews in Russia.*
Harold Sh. Spencer	*Democracy or Shylocracy.*
Hilaire Belloc	*The Jews.*

PUBLICAȚII PERIODICE

L'Action Française	*Ziar*, Paris.
La Vieille France	*Revista hebd.*, Paris, 5 Rue du Pré aux Clercs.
The Deaborn Independent	*Revistă hebd.*, Deaborn, U. S. A.
The Hiden Hand	*Rev. mens.*, London, 62 Oxford Street.
Hammer	*Rev. quinz.*, Leipzig.